

แนวทางการพัฒนาเกษตรกรรมรุ่นใหม่ในจังหวัดเลย

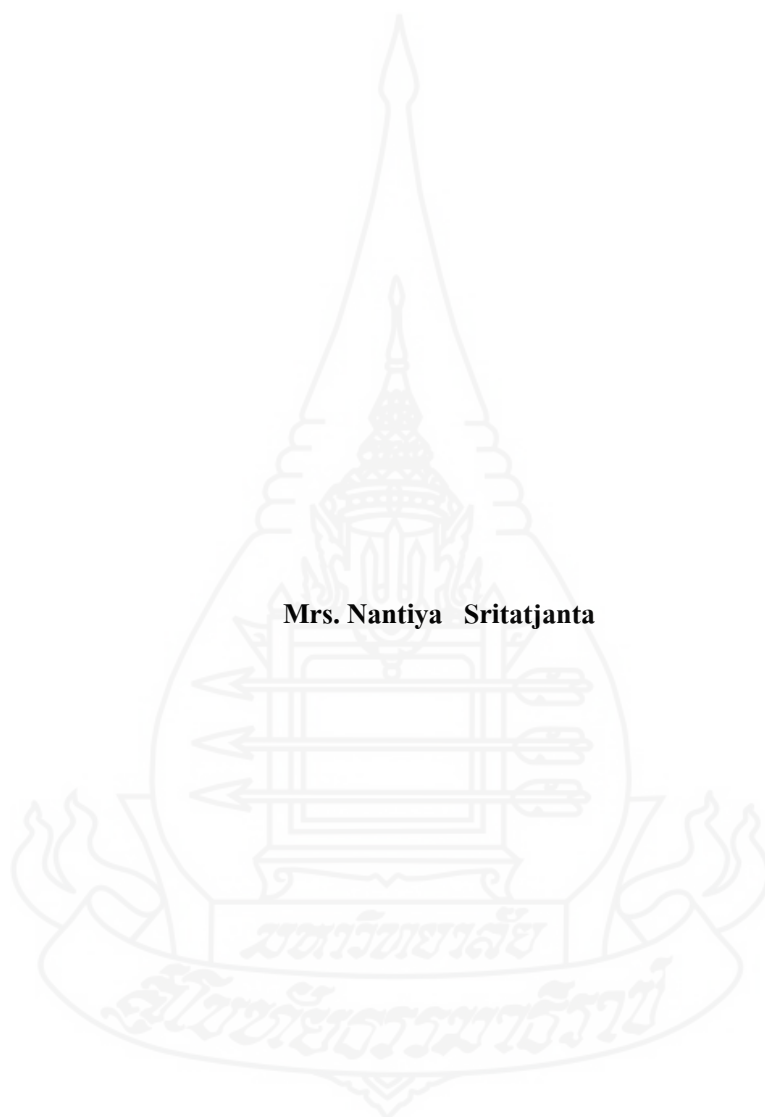
นางนันทิยา ศรีทัดจันทา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2557

Development Guidelines of the Young Smart Farmer in Loei Province

Mrs. Nantiya Sritatjanta

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives
Sukhothai Thammathirat Open University

2014

ชื่อวิทยานิพนธ์ แนวทางการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดเลย

ผู้วิจัย นางนันทิยา ศรีทัดจันทา รหัสนักศึกษา 2569001965

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2) รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน

ปีการศึกษา 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรรุ่นใหม่ (2) ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรรุ่นใหม่ (3) ศักยภาพของเกษตรกรรุ่นใหม่ (4) กระบวนการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ (5) ปัจจัยเงื่อนไขที่มีผลต่อการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ (6) แนวทางการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ และ (7) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่

ประชากรที่ศึกษาคือเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ ปี 2558 จังหวัดเลย และเป็นเกษตรกรที่ยังคงประกอบอาชีพการเกษตร ทั้งหมด 30 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปโดยใช้สถิติ คือ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด

ผลการวิจัยพบว่า (1) เกษตรกรรุ่นใหม่ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 33.94 ปี จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า สมรสแล้ว ประสบการณ์การทำงานเกษตรเฉลี่ย 10.30 ปี (2) เกษตรกรรุ่นใหม่เป็นอาสาสมัครหรือผู้นำชุมชน สมาชิกกลุ่มลูกค้าช.ก.ส. และกลุ่มเกษตรกร ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรส่วนใหญ่จากเจ้าหน้าที่รัฐ โทรทัศน์ วิทยุ ส่วนใหญ่ถือครองที่ดินของตนเองเฉลี่ย 37.53 ไร่ ปลูกพืชมากกว่า 3 ชนิด ได้แก่ ข้าว ปลูกพืชแบบผสมผสาน และยางพารา แรงงานด้านการเกษตรเฉลี่ย 3.76 คนจ้างแรงงานในท้องถิ่นเฉลี่ย 4.17 คน รายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ย 309,973.333 บาท รายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 89,200.00 บาท ค่าใช้จ่ายอุปโภคเฉลี่ย 91,600.00 บาท ค่าใช้จ่ายภาคการเกษตรเฉลี่ย 84,933.33 บาท แหล่งเงินเชื่อจากกองทุนหมู่บ้าน หนี้สินเฉลี่ย 254,625.38 บาท (3) ศักยภาพของเกษตรกรรุ่นใหม่ตามตัวชี้วัดที่กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนด ระดับความสามารถมากที่สุดในเรื่องกิจกรรมช่วยเหลือชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่อง (4) กระบวนการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ ระยะที่ 1 มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก เรื่องการปลูกพืชผสมผสานในแนวทวนเกษตร ระยะที่ 2 มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้ได้คุณภาพมาตรฐาน (5) ปัจจัยเงื่อนไขที่มีผลต่อการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ ระดับมากที่สุดในเรื่อง วิทยากร และระดับมากในเรื่อง ผู้รู้และต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และการเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรม (6) แนวทางการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่เห็นด้วยในระดับมากในประเด็นการสนับสนุนการสร้างเครือข่าย โดยเน้นให้คณะกรรมการเกษตรกรรุ่นใหม่ได้ทำหน้าที่ (7) ปัญหาของเกษตรกรรุ่นใหม่ ได้แก่ การลาออกจากงานประจำมาทำการเกษตรทำให้มีรายได้น้อยและไม่แน่นอน จึงท้อแท้หมดกำลังใจ ไม่สามารถกำหนดราคาผลผลิตได้เอง อีกทั้งถูกเอาเปรียบจากระบบการตลาดสินค้าเกษตร โดยมีข้อเสนอแนะว่า หน่วยงานภาครัฐควรมีการส่งเสริมให้มีเครือข่าย เกษตรกรรุ่นใหม่ที่เข้มแข็ง และมีระบบการตลาดสินค้าเกษตรภายในประเทศที่มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ เกษตรกรรุ่นใหม่ แนวทางการพัฒนาเกษตรกร จังหวัดเลย

Thesis title: Development Guidelines of the Young Smart Farmer in Loei Province

Researcher: Mrs. Nantiya Sritatjanta; **ID:** 2569001965;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Dr. Benchamas Yooprasert, Associate Professor;

(2) Bumpen Keowan, Associate Professor; **Academic year:** 2014

Abstract

The objectives of this research were to study (1) general information of the young smart farmer, (2) socio-economic factors of the young smart farmer, (3) potentials of the young smart farmer, (4) developmental process of the young smart farmer, (5) factors affecting development of the young smart farmer, and (6) problems and suggestions on the development of the young smart farmers.

The population in this study was 30 young smart farmers who participated in the training course on the extension and development for young smart farmers in 2015 of Loei Province and they were still farmers. The data were collected by using an interviewed questionnaire and analyzed by computerized program. Statistical methodology included frequency, percentage, mean, standard deviation, maximum value, and minimum value.

The findings of this study were as follows: (1) most of the young smart farmer were male, with an average age of 33.94 years, married, finished upper secondary education or equivalence; and had farming experience of 10.30 years. (2) They were a volunteer or community leader, a client of the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives, and a member of a farmer group. They had received agricultural information from government officials, television, and facebook at the most level. The average occupied area was 37.53 rai (1 rai = 1,600 square meters) for rice, mixed, and para rubber plantation. The average household labor was 3.76 persons while an average hired labor within the community was 4.17 persons. The average farming income was 309,973.333 baht and the average non-farming income was 89,200.00 baht; the average family consuming and farming expenses were 91,600.00 baht and 84,933.33 baht respectively. They had debts at an average of 254,625.38 baht from the village fund. (3) The young smart farmers had potentials adhering to the indicators as assigned by Department of Agricultural Extension, the most ability in helping community and social activities continuously. (4) In the process of the young smart farmer development, at the first stage, they had perceived at much level on mixed farming in the agro-forestry system, and the second stage, the perception at much level was the standardized rice seed production. (5) Factors affecting the success of the young smart farmer development, at the most level was instructor, and at much level were the successful knowledgeable person and prototype, agricultural extensionist, and activity participation. (6) The developmental guideline for the young smart farmer, the perception at much level was the network support by young smart farmer committees. (7) The problems of the young smart farmer, they had resigned from non-farming occupation, less and uncertain income, that made their disheartenment; they couldn't manipulate the price of farming produces themselves; and they were taken advantage by the marketing system. They suggested that the government agency should strengthen young smart farmer network and organize quality marketing system for agricultural produces all over the country.

Keywords: Young smart farmer, Guideline for farmer development, Loei Province

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเพราะความกรุณาของอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และ อาจารย์สุกัญญา อธิปอนันต์ ประธานกรรมการสอบ ที่กรุณาสละเวลาให้ คำปรึกษา แนะนำ และความช่วยเหลือต่างๆ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งอย่างยิ่งและขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง ขอขอบพระคุณกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านในสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ตลอดระยะเวลาที่ข้าพเจ้าศึกษาอยู่ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์และสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ผู้วิจัยขอขอบคุณ Young Smart Farmer จากทั้ง 14 อำเภอของจังหวัดเลย ที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอขอบคุณข้าราชการเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆในจังหวัดเลย และทุกท่านที่ช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์และสำเร็จลุล่วงด้วยดี คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบให้แก่ Young Smart Farmer ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกท่านด้วยความเต็มใจยิ่ง

นนธิยา ศรีทัดจันทา

สิงหาคม 2558

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา	7
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้	11
แนวคิดเกี่ยวกับ Young Smart Farmer และการประเมินศักยภาพของ Young Smart Farmer ตามแนวทางของกรมส่งเสริมการเกษตร	18
สภาพทั่วไปด้านการเกษตรของจังหวัดเลย	22
ความเป็นมาของโครงการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer) ของกรมส่งเสริมการเกษตร	22
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	33
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	39
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	39
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	40
การตรวจสอบแบบสัมภาษณ์	40
การเก็บรวบรวมข้อมูล	45
การวิเคราะห์ข้อมูล	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของ Young Smart Farmer ในจังหวัดเลย	47
ตอนที่ 2 สักยภาพของ Young Smart Farmer ตามคุณสมบัติของ Smart Farmer ก่อนและหลังการพัฒนา	64
ตอนที่ 3 กระบวนการส่งเสริม Young Smart Farmer ในปีงบประมาณ 2558	71
ตอนที่ 4 ปัจจัยเงื่อนไขที่มีผลต่อการพัฒนา Young Smart Farmer	78
ตอนที่ 5 แนวทางการพัฒนา Young Smart Farmer	80
ตอนที่ 6 แนวทางการส่งเสริม Young Smart Farmer	88
ตอนที่ 7 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการส่งเสริม Young Smart Farmer	81
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	85
สรุปการวิจัย	85
การอภิปรายผลการวิจัย	90
ข้อเสนอแนะ	94
บรรณานุกรม	97
ภาคผนวก	102
ประวัติผู้วิจัย	120

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1	แสดงพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดเลย ปี 56/57 23
ตารางที่ 3.1	รายละเอียดประชากร Young Smart Farmer ปี 2558 จังหวัดเลย 39
ตารางที่ 4.1	ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล..... 47
ตารางที่ 4.2	ปัจจัยทางด้านสังคม..... 49
ตารางที่ 4.3	การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร..... 51
ตารางที่ 4.4	ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ..... 56
ตารางที่ 4.5	จำนวนแรงงานด้านการเกษตร 58
ตารางที่ 4.6	รายได้ของครัวเรือนของเกษตรกร/ปี 60
ตารางที่ 4.7	ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนของเกษตรกร/ปี..... 62
ตารางที่ 4.8	แหล่งสินเชื่อและสภาพหนี้สิน..... 63
ตารางที่ 4.9	ศักยภาพของ Young Smart Farmer จังหวัดเลย ตามคุณสมบัติของ ของการมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจของ Smart Farmer..... 64
ตารางที่ 4.10	ความคิดเห็นต่อกระบวนการส่งเสริม Young Smart Farmer ในปีงบประมาณ 2558 ระยะที่ 1..... 70
ตารางที่ 4.11	ความคิดเห็นต่อกระบวนการส่งเสริม Young Smart Farmer ในปีงบประมาณ 2558 ระยะที่ 2..... 73
ตารางที่ 4.12	ศักยภาพของ Young Smart Farmer จังหวัดเลย ตามคุณสมบัติของ Smart Farmer มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม 69
ตารางที่ 4.13	ความคิดเห็นต่อปัจจัยเงื่อนไขที่มีผลต่อการพัฒนา Young Smart Farmer..... 78
ตารางที่ 4.14	ความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนา Young Smart Farmer 80
ตารางที่ 4.15	ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริม Young Smart Farmer..... 81

ญ

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย 4

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันเกษตรกรยังมีผลิตภาพต่ำ บางส่วนมีรายได้ต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยของเกษตรกรทั่วประเทศ ส่วนหนึ่งเนื่องจากเกษตรกรขาดความรู้ ข้อมูลข่าวสารด้านการตลาดเพื่อประกอบการตัดสินใจสำหรับวางแผนการผลิต ตลอดจนการขาดความรู้ในด้านการรักษาคุณภาพหรือพัฒนาผลผลิตให้เป็นสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน จึงต้องมีการพัฒนาเพื่อให้เกษตรกรไทยเป็น Smart Farmer มีความรู้ในเรื่องที่ทำอยู่ มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ มีการบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด มีความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และมีความภาคภูมิใจในความเป็นเกษตรกร(คณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบาย Smart Farmer และ Smart Officer กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ : 2556 ; 6)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีนโยบายปฏิรูปการเกษตรของประเทศไทย (ปี 2556 – 2561) เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประเทศไทยโดยกำหนดโครงการที่เป็น Flagship Project จำนวน 8 โครงการ เพื่อดำเนินการตามยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งโครงการพัฒนาเกษตรกรสู่ Smart Farmer เป็น 1 ใน 8 โครงการสำคัญ ที่จะต้องดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในด้านการพัฒนา ทั้งประโยชน์ในการบริหารจัดการด้านการเกษตรและประโยชน์เพื่อเกษตรกรที่จะได้รับการพัฒนาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการ ซึ่งจะส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นและมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

กรมส่งเสริมการเกษตรมีการพัฒนาเกษตรกรเพื่อเข้าสู่ระบบการคัดกรอง Smart Farmer มาตั้งแต่ปี 2551 ในรูปของโครงการต่างๆ ในส่วนของ Young Smart Farmer ก็มีการพัฒนาเกษตรกรโดยใช้ชื่อโครงการแตกต่างกัน เช่น โครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรคลื่นลูกใหม่ โครงการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ โครงการยุวเกษตรกร จนถึงปัจจุบันใช้ชื่อโครงการพัฒนา Young Smart Farmer ซึ่งคุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโครงการ คือ เป็นผู้ที่มีความสนใจหรือประกอบอาชีพทางการเกษตร ไม่จำกัดเพศ อายุระหว่าง 17-45 ปี จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ขึ้นไป ในกรณีนี้ จังหวัดเลยได้มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเกษตรกรรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่องด้วยเช่นกัน

เกษตรกรรุ่นใหม่ของจังหวัดเลยที่ผ่านการอบรมตั้งแต่ปี 2556 – 2558 จำนวน 118 คน บางส่วนเป็นเยาวชนเกษตรกรที่อยู่ในวัยกำลังศึกษาในระบบ บางส่วนเป็นเกษตรกรเต็มตัว เป็นเกษตรกรที่ประกอบอาชีพการเกษตรและสามารถติดต่อได้ จำนวน 90 คน ในจำนวนนี้มีเกษตรกรที่มีคุณสมบัติ อายุระหว่าง 17-45 ปี ที่เป็น Young Smart Farmer ประมาณ 60 คน (สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย : 2557) จากการจัดอบรมโดยสำนักงานเกษตรจังหวัดเลย ในแต่ละปี พบว่าบางครั้งเกษตรกรจะอยู่ร่วมอบรมไม่ครบตามจำนวนเป้าหมาย บางรายอยู่อบรมไม่ครบจำนวนวันของการอบรม ในบางปี กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนดให้มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ระดับจังหวัด โดยให้บุคคลเป้าหมายปีก่อนหน้ามาเข้าร่วมอบรม พบว่า เกษตรกรดังกล่าวให้ความสนใจเข้าร่วมอบรมน้อยราย และหลังจากอบรมเสร็จสิ้นในแต่ละปี เกษตรกรมีการติดต่อ ประสานงานกัน น้อยมาก ทำให้ไม่ทราบความก้าวหน้าหลังจากการได้รับความรู้ที่เกษตรกรได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้หรือไม่ อย่างไร จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาวิจัยแนวทางการพัฒนา Young Smart Farmer จังหวัดเลย เพื่อใช้ผลของการวิจัยเป็นแนวทางในการพัฒนา Young Smart Farmer และเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการเกษตรต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทั่วไปของ Young Smart Farmer
- 2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจของ Young Smart Farmer
- 2.3 เพื่อศึกษาศักยภาพของ Young Smart Farmer ตามตัวชี้วัดที่กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนด
- 2.4 เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนา Young Smart Farmer ของจังหวัดเลย
- 2.5 เพื่อศึกษาปัจจัยเงื่อนไขที่มีผลต่อการพัฒนา Young Smart Farmer
- 2.6 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนา Young Smart Farmer ของจังหวัดเลย
- 2.7 เพื่อศึกษาปัญหาข้อเสนอแนะ ในการพัฒนา Young Smart Farmer ของจังหวัดเลย

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่และ Young Smart Farmer จังหวัดเลย ประกอบด้วยตัวแปรดังนี้

- 3.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา ชนิดกิจกรรม ประสบการณ์ทำการเกษตร
- 3.2 ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ ความรู้ในด้านการเกษตร ช่องทางในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (สื่อ) การเป็นสมาชิกกลุ่มองค์กรและตำแหน่งทางสังคม
- 3.3 ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ จำนวนสมาชิกแรงงาน ขนาดพื้นที่ทำการเกษตรสภาพพื้นที่ อาชีพรายได้ ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน หนี้สิน
- 3.4 ศักยภาพของ Young Smart Farmer ได้แก่ มีความรู้ในเรื่องที่ทำอยู่ มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ มีการบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด มีความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม/สังคม มีความภูมิใจในความเป็นเกษตรกร
- 3.5 กระบวนการพัฒนา ได้แก่ วิธีการพัฒนาและองค์ประกอบการเรียนรู้
- 3.6 ปัจจัยเงื่อนไขที่มีผลต่อการพัฒนา ได้แก่ Young Smart Farmer เจ้าหน้าที่-กิจกรรม หลักสูตร- ผู้รู้/ต้นแบบ แหล่งเรียนรู้- ภาครีเอกชน ระยะเวลาการพัฒนา
- 3.7 ปัญหา และ ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ปัญหา และ ข้อเสนอแนะ ด้านความรู้ ด้านข้อมูล ข่าวสาร ด้านการบริหารจัดการการผลิต การตลาด ด้านคุณภาพสินค้าความปลอดภัยของผู้บริโภค ด้านความรับผิดชอบต่อ สิ่งแวดล้อม สังคม ด้านความภูมิใจในความเป็นเกษตรกร และด้านอื่น ๆ
- 3.8 แนวทางการพัฒนา ได้แก่ จัดเวทีพัฒนาศักยภาพแกนนำ จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดทำแผนพัฒนากลุ่ม จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยตนเอง การเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิต การตลาด พัฒนาอาชีพที่สร้างรายได้ สร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลผลิต หาช่องทางเข้าสู่แหล่งเงินทุน สร้างสภาวะความเป็นผู้นำและวิทยากรเกษตรกร ส่งเสริม/สนับสนุน/ติดตามอย่างต่อเนื่อง ประชาสัมพันธ์ผลงาน YSF ต้นแบบเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ YSF รุ่นใหม่ ดังแสดงในภาพที่ 1

สภาพพื้นฐานทั่วไป

1. ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล

- เพศ - อายุ
- สถานภาพ - การศึกษา
- ชนิดกิจกรรม
- ประสบการณ์ทำการเกษตร

2. ปัจจัยทางสังคม

- ความรู้ในด้านการเกษตร
- ช่องทางในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร(สื่อ)
- การเป็นสมาชิกกลุ่มองค์กร
- ตำแหน่งทางสังคม

3. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

- จำนวนสมาชิกในครัวเรือน
- จำนวนแรงงานในครัวเรือน
- ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร
- อาชีพรายได้
- ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน
- หนี้สิน

ศักยภาพของ Young Smart Farmer

1. มีความรู้ในเรื่องที่ทำอยู่ มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ

- 1.1 สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือใช้คำแนะนำปรึกษาให้กับผู้อื่นได้
- 1.2 สามารถเป็นเกษตรกรต้นแบบหรือจุดเรียนรู้ให้กับผู้อื่น

2. มีการบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด

- 2.1 สามารถเข้าร่วมแหล่งข้อมูลหรือจากเจ้าหน้าที่และคณาจารย์ระบบเทคโนโลยี
- 2.2 สามารถเสนอและการสื่อสารอื่นๆ มีการบันทึกข้อมูลและใช้ข้อมูลมาประกอบการวิเคราะห์วางแผนก่อนเริ่มดำเนินการและบริหารจัดการผลผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
- 2.3 มีการนำข้อมูลมาใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาอาชีพของตนเองได้

3. มีความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค

- 3.1 มีความสามารถในการบริหารจัดการปัจจัยการผลิต แรงงาน และทุน ฯลฯ
- 3.2 มีความสามารถในการเชื่อมโยงการผลิตและการตลาดเพื่อให้เกิดผลผลิตได้
- 3.3 มีการจัดการของเหลือจากการผลิตที่มีประสิทธิภาพ (Zero waste management)

4. มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม/สังคม

- 4.1 มีความรู้หรือได้รับการอบรมเกี่ยวกับ มาตรฐาน GAP GMP เกษตรอินทรีย์ หรือมาตรฐานอื่นๆ
- 4.2 มีกระบวนการผลิตที่สอดคล้องกับมาตรฐาน GAP GMP เกษตรอินทรีย์ หรือมาตรฐานอื่นๆ

5. มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม/สังคม

- 5.1 มีกระบวนการผลิตที่ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะและใช้พลังงานสีเขียว (Green Economy)
- 5.2 มีกิจกรรมช่วยเหลือชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่อง

6. มีความภูมิใจในความเป็นเกษตรกร

- 6.1 มีความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพการเกษตร
- 6.2 รักและหวงแหนพื้นที่และอาชีพทางการเกษตรไว้ให้รุ่นต่อไป

ปัจจัยเงื่อนไขที่มีผลต่อการพัฒนา

- Young Smart Farmer
- เจ้าหน้าที่- กิจกรรม
- หลักสูตร- ผู้รับผิดชอบ
- แหล่งเรียนรู้ - ภาคราชการ
- ระยะเวลา

กระบวนการพัฒนา

1. วิธีการพัฒนา

- จัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนา Young Smart Farmer จำนวน 2 ครั้ง
- ครั้งที่ 1 อบรมการปรับกระบวนการทัศนคติและสร้างแรงจูงใจ การจัดทำแผนชีวิต แผนการผลิตการตลาด การเชื่อมโยงเครือข่าย และการจัดทำช่องทางการเรียนรู้และการสื่อสาร
- ครั้งที่ 2 จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเกษตรกร นำเสนอผลมาจากการเรียนรู้ การวางแผนการตลาด การเชื่อมโยงเครือข่าย และการศึกษาดูงาน smart farmer ที่ประสบความสำเร็จ

2. องค์ประกอบการเรียนรู้

- เนื้อหา
- วิทยากร
- แหล่งเรียนรู้

ปัญหา ข้อเสนอแนะ

- ด้านความรู้
- ด้านข้อมูลข่าวสาร
- ด้านการบริหาร บริหารจัดการผลผลิต การตลาด
- ด้านคุณภาพสินค้าความปลอดภัยของผู้บริโภค
- ด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม
- ด้านความภูมิใจในความเป็นเกษตรกร
- ด้านอื่นๆ

แนวทางการพัฒนา

1. จัดเวทีพัฒนาศักยภาพแกนนำ
2. จัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดทำแผนพัฒนากลุ่ม
3. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยตนเอง
4. การเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิต การตลาด
5. พัฒนาอาชีพที่สร้างรายได้
6. สร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลผลิต
7. หาช่องทางเข้าสู่แหล่งเงินทุน
8. สร้างสภาวะความเป็นผู้นำและวิสาหกิจเกษตรกร
9. ส่งเสริม/สนับสนุน/ติดตามอย่างต่อเนื่อง
10. ประชาสัมพันธ์ผลงาน YSF ต้นแบบเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ YSF รุ่นใหม่

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ขอบเขตเชิงพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกษตรกรผู้ที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรเกษตรกร กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา Young Smart Farmer ปีงบประมาณ 2558 ของสำนักงานเกษตรจังหวัดเลย ครอบคลุม 14 อำเภอของจังหวัดเลย อำเภอเมืองเลยวังสะพุง ด่านซ้าย ภูเรือ นาแห้ว ปากชม เชียงคาน ท่าลี่ ภูหลวง ภูกระดึง หนองหิน ผาขาว เอรಾವัน และนาด้วง

4.2 ขอบเขตเชิงเนื้อหา

เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนา Young Smart Farmer ของจังหวัดเลย ในประเด็นสภาพพื้นฐานทั่วไป ,ศักยภาพของ Young Smart Farmer ตามตัวชี้วัดที่กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนด ,กระบวนการพัฒนา ,แนวทางการพัฒนา ปีวิจัยเงื่อนไขที่มีผลต่อการพัฒนา และปัญหาข้อเสนอแนะ ในการพัฒนา Young Smart Farmer ของจังหวัดเลย

4.3 ขอบเขตเชิงเวลา

การวิจัยครั้งนี้ เก็บข้อมูลจากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมและพัฒนา Young Smart Farmer ปี 2558

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 Young Smart Farmer หมายถึง เกษตรกรรุ่นใหม่ที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมและพัฒนา Young Smart Farmer ของสำนักงานเกษตรจังหวัดเลย กรมส่งเสริมการเกษตร ในปี 2558 มีคุณสมบัติเป็นผู้ที่มีความสนใจหรือประกอบอาชีพทางด้านเกษตร ไม่จำกัดเพศ อายุระหว่าง 17-45 ปี จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ขึ้นไป

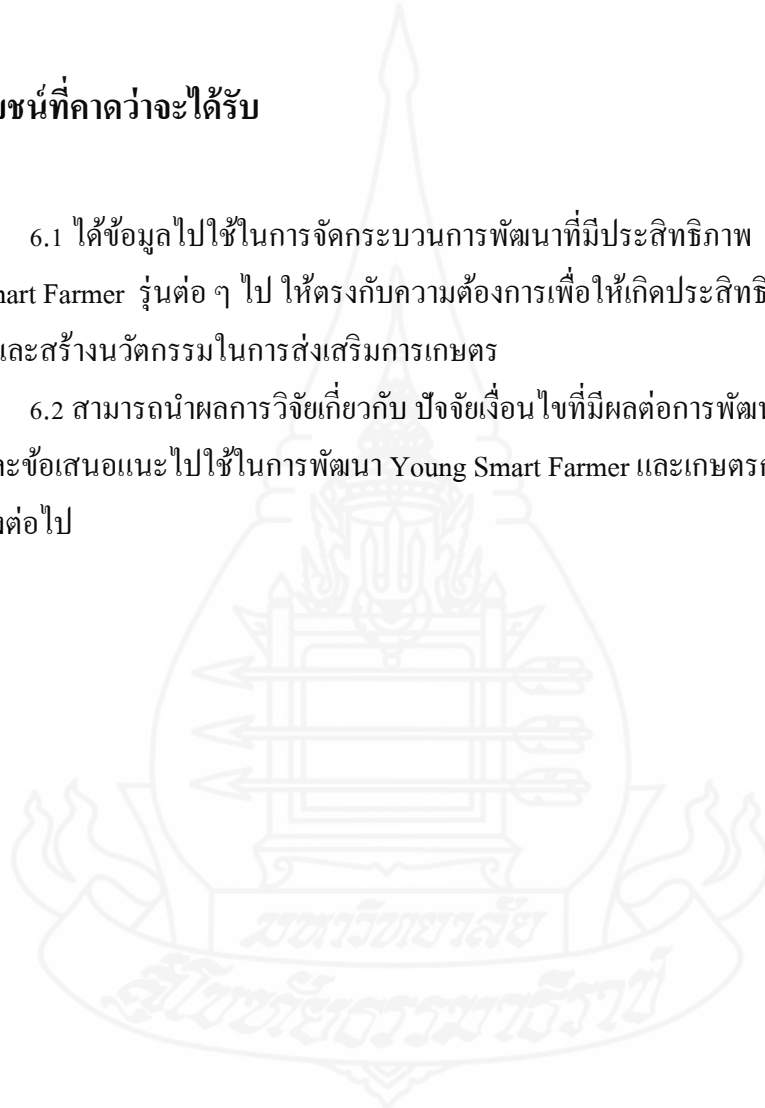
5.2 ศักยภาพของ Young Smart Farmer หมายถึง ความสามารถของ Young Smart Farmer ตามตัวชี้วัดที่กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนดในประเด็น มีความรู้ในเรื่องที่ทำอยู่ มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ มีการบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด มีความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม มีความภูมิใจในความเป็นเกษตรกร

5.2 ปัจจัยเงื่อนไขที่มีผลต่อการพัฒนา หมายถึง ปัจจัยด้านคุณลักษณะของสิ่งแวดล้อม ทั้งด้านกายภาพ และสังคมวัฒนธรรม ทักษะส่วนบุคคล และหรือ ทรัพยากรที่จะช่วยกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ส่งผลให้เกิด การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการผสมผสาน การปรับตัวทำให้ดีขึ้น เจริญก้าวหน้า มีกระบวนการติดต่อสัมพันธ์ เชื่อมโยง สอดคล้องและเป็นกระบวนการต่อเนื่อง นำไปสู่การดำเนินกิจกรรมอื่น ๆ ต่อไป

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ได้ข้อมูลไปใช้ในการจัดกระบวนการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ และนำไปพัฒนา Young Smart Farmer รุ่นต่อ ๆ ไป ให้ตรงกับความต้องการเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการพัฒนาเกษตรกรและสร้างนวัตกรรมในการส่งเสริมการเกษตร

6.2 สามารถนำผลการวิจัยเกี่ยวกับ ปัจจัยเงื่อนไขที่มีผลต่อการพัฒนา แนวทางการพัฒนา และข้อเสนอแนะไปใช้ในการพัฒนา Young Smart Farmer และเกษตรกรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการทบทวนวรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำการวิจัย เพื่อนำมาเป็นหลักสำหรับการกำหนดกรอบแนวคิด หลักการ ทฤษฎี ตัวแปรของการศึกษา การกำหนดคำถามสำหรับการสร้างเครื่องมือ การรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิเคราะห์ และการอภิปรายผล การศึกษา ประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้
3. แนวคิดเกี่ยวกับ Young Smart Farmer และการประเมินศักยภาพของ Young Smart Farmer ตามแนวทางของกรมส่งเสริมการเกษตร
4. สถานการณ์ Young Smart Farmer
5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา

1.1 การพัฒนา

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2557 : 42-43) ให้ความหมายการพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงไปทิศทางที่ดีกว่าเดิมเพื่อให้ประชาชนหรือชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและมีความเจริญก้าวหน้า โดยการเปลี่ยนแปลงนั้นได้มีการกำหนดไว้ก่อนและครอบคลุมทั้งด้านวัตถุและด้านจิตใจ หรืออาจแบ่งเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง นอกจากนี้แล้ว การพัฒนาในแง่ที่เป็นกระบวนการ (process) จะประกอบด้วยหลายขั้นตอน (stages) ที่มีความสัมพันธ์หรือเชื่อมโยง (relation or linkage) และสอดคล้องกัน การพัฒนายังเป็นกระบวนการต่อเนื่อง (continuing process) คือ หลังจากดำเนินกิจกรรมพัฒนากิจกรรมหนึ่งผ่านไปแล้ว ก็จะนำไปสู่การเริ่มดำเนินกิจกรรมพัฒนาอีกเรื่องอื่นต่อ ๆ ไปอีก

1.2 แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2556 : 8-15) สรุปแนวความคิดของการพัฒนา 4 ประการ คือ

1. การพัฒนาในความหมายเกี่ยวกับการวางแผน การพัฒนาหมายถึง

กระบวนการเคลื่อนย้ายจาก “การค่อยพัฒนา (under development)” ให้หลุดพ้นจากความยากจน ซึ่งจะแสวงหาและบรรลุถึงได้อย่างแท้จริง โดยวิธี “การวางแผนเพื่อการพัฒนา” (planning for development)” กล่าวคือ การพัฒนาเป็นการปรับปรุงเงื่อนไขที่ไม่พึงปรารถนาต่างๆ ในระบบสังคม เงื่อนไขซึ่งทำให้ภาวะการค่อยพัฒนาเป็นอยู่ตลอดไปในขณะที่การวางแผนเป็นการค้นหาระบบที่ประสานงานกันขึ้นมาตามหลักการแห่งเหตุและผลเป็นระบบของมาตรการทางนโยบายซึ่งสามารถทำให้เกิดการพัฒนา การพัฒนาจึงเป็นการวางแผนเพื่อหามาตรการให้หลุดพ้นจากความทุกข์ยากที่ไม่พึงปรารถนา

2. การพัฒนาในความหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติ การพัฒนาเป็นเรื่องเกี่ยวกับการ

ชักชวนหรือกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เป็นความพยายามที่ตั้งใจกระทำเพื่อเปลี่ยน โครงสร้างสังคมของประชากรเป้าหมายโดยโครงการที่วางขึ้นเพื่อให้บุคลากรเฉพาะชุดหนึ่งปฏิบัติการให้บรรลุผลตามเป้าหมายด้วยกลวิธีการทำงานพัฒนาต่างๆ และโครงการดังกล่าวต้องเกี่ยวข้องกับขนาดของหน่วยสังคมเป้าหมาย แม้ว่าประชาชนเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มจะได้รับผลจากการพัฒนาแต่โดยทั่วไปแล้วโครงการพัฒนามักจะมุ่งถึงการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อสังคมโดยรวม

จะเห็นได้ว่าตามนัยดังกล่าวการพัฒนาครอบคลุมแนวความคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติการเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมตามแผนการและโครงการที่กำหนดขึ้น

3. การพัฒนาในความหมายเกี่ยวกับเทคโนโลยี การพัฒนามีลักษณะของการ

ปฏิบัติที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตและการแบ่งชนชั้นทางสังคม ฉะนั้นการพัฒนาจึงครอบคลุมไม่เพียงแต่การปรับตัวในระบบสังคม แต่ยังครอบคลุมถึงการเปลี่ยนแปลงทั้งสังคมไปสู่รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งของรูปแบบอื่น บนพื้นฐานของการเปลี่ยนแปลงนี้คือการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยีของระบบอุตสาหกรรมและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมซึ่งเป็นผลตามมา

การพัฒนาจึงเป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงสังคมประเพณีนิยมหรือสังคมหัวเลี้ยวหัวต่อ (ช่วงเปลี่ยนผ่าน) ไปเป็นสังคมที่ประกอบไปด้วยนักคิดริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมทางเทคนิค

4. สมมติฐานของการพัฒนา อย่างไรก็ตาม การพัฒนานอกจากจะมีความหมาย

ดังกล่าวมาแล้วยังมีความหมายในลักษณะต่างๆ กันไปอีก ในที่นี้จะขอเสนอสมมติฐานพื้นฐานบางประการของการพัฒนา ดังนี้

4.1 การพัฒนาเป็นแนวความคิดเกี่ยวกับค่านิยม (a Value Concept) คือ ขึ้นอยู่กับ การประเมินคุณค่าของมนุษย์ โดยที่มนุษย์แต่ละคนมีค่านิยมที่ไม่มีมาตรฐานเดียวกันจึงต้องมีการ เปรียบเทียบกัน เมื่อเปรียบเทียบแล้วสิ่งที่ไม่ดีก็ต้องมีการปรับปรุง (improvement) การพัฒนาจึงมี ความหมายที่เป็นไปตามค่านิยมที่ใช้ในการพิจารณา (value judgments) (Seer, 1970: 1-2) แก่นแท้ ของค่านิยมทางการพัฒนา (the core development values) ของสังคมมนุษย์ในโลกทุกวันนี้ ได้แก่ ความเป็นธรรมทางสังคมและเศรษฐกิจ (social and economic justice) อิสรภาพทางการเมือง ทั้งใน ระดับชาติและนานาชาติ (political freedom both in a national and international context) ความ รุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและความสะดวกสบายทางวัตถุ (economic prosperity and material comfort) ชีวิตที่สุขสมบูรณ์ (healthy life) และประชาชนที่ “รู้แจ้ง” หรือมีการศึกษาดี (“enlightened” or educated persons)

4.2 การพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม (a Social Structural Change) เพื่อให้บรรลุถึงค่านิยมทางการพัฒนาดังกล่าวข้างต้น สังคมต้องเปลี่ยนโครงสร้าง ไปในทางที่ให้โอกาสในการทำงาน เพื่อให้การบรรลุผลตามค่านิยมทางการพัฒนามีความเป็นไปได้ มากยิ่งขึ้นการพัฒนาจึงเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงสังคมเพื่อเพิ่มหรือประกันความเป็นไปได้ ดังกล่าว

4.3 การพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงการจัดสรรและการกระจายทรัพยากรของ สังคม ลักษณะของโครงสร้างสังคมที่สำคัญต่อการพัฒนา คือ การจัดสรรทรัพยากร หรือระบบการ กระจายทรัพยากรของสังคม (resource allocation or the distributive system of society) เพราะแก่นแท้ของค่านิยมทางการพัฒนาข้างต้นทั้งหมดเกี่ยวข้องกับ การกระจายทรัพยากรของสังคม ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง (structural change) จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงการจัดสรรทรัพยากรของ สังคมนั่นเอง

4.4 การพัฒนาขึ้นอยู่กับผู้นำทางการเมืองปัจจัยสำคัญที่สามารถส่งเสริมหรือ ขัดขวางกระบวนการพัฒนา คือ ภาวะผู้นำทางการเมือง (political leadership) ผู้นำทางการเมือง มีบทบาทสำคัญยิ่ง เพราะมีอำนาจในการควบคุมพลังในสังคม และมีอำนาจในการตัดสินใจ (greater control over force in society and over decision-making) ซึ่งมีผลโดยตรงต่อความขัดแย้ง ทางสังคมที่อาจเกิดขึ้นจากการพัฒนาได้

โดยสรุปแล้วการพัฒนามีความหมายเป็นไปตามค่านิยมและกระบวนการบรรลุถึงค่านิยม ทางการพัฒนานั้น จำต้องเปลี่ยนแปลงสังคมการเปลี่ยนแปลงสังคมที่สำคัญคือการเปลี่ยนแปลง ระบบการจัดสรรหรือการกระจายทรัพยากรทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมซึ่งผลของการพัฒนาดังกล่าว

จะก่อให้เกิดความขัดแย้งทางสังคม ฉะนั้นการเป็นผู้นำทางการเมืองจึงมีความสำคัญยิ่งที่จะส่งเสริมหรือขัดขวางกระบวนการพัฒนา

1.3 แนวทางการพัฒนา

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2556 : 8-15) ได้สรุปแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาว่าการพัฒนาเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงและการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการปกครองหรือการบริหารประเทศ ดังนั้น แนวทางการพัฒนาจึงอาจกล่าวได้ว่ามี 4 แนวทางใหญ่ๆ ด้วยกัน คือ แนวทางการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการปกครอง และด้านการเมือง

1. การพัฒนาเศรษฐกิจ มีจุดมุ่งหมายในการสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจ (economic growth) เช่น การสะสมทุนให้เพียงพอต่อการสนับสนุนระบบธนาคารที่น่าพึงพอใจ การจัดการด้านการประกันภัยและระบบบำนาญการลงทุนในด้านอุตสาหกรรม และการขนส่ง และกองทุนสำหรับ ชาวนา เพื่อใช้ในการทำการ เกษตรที่สมคูล และมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล กระแสหมุนเวียนของเงินตราจากคนร่ำรวยไปสู่คนยากจนๆ การพัฒนาเศรษฐกิจมักจะเกี่ยวข้องโดยตรงกับภาคเกษตรกรรม (agricultural sector) หรือภาคอุตสาหกรรม (industrial sector)

1.1 การพัฒนาภาคเกษตรกรรม มีจุดมุ่งหมายที่การเพิ่ม ผลผลิต ทางการ เกษตร เช่น อาหาร สำหรับเลี้ยงประชากร โลกที่เพิ่มอย่างรวดเร็วและเสันโย สำหรับการส่งเสริม ด้านอุตสาหกรรมของประเทศ เป็นต้น

1.2 การพัฒนาภาคอุตสาหกรรม เป็นความเพียรพยายามที่จะส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมโดยการใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่จาก แหล่งพลังงานที่ไม่มีชีวิต สำหรับการผลิต ทางเศรษฐกิจการจัดระเบียบ เกิดระบบเป็นองค์การ การขนส่ง การติดต่อสื่อสาร เป็นต้น

2. การพัฒนาสังคม (Social Development) จะเห็นได้ว่าการพัฒนาเศรษฐกิจที่ กล่าวมานั้นสัมพันธ์กับองค์ประกอบทางสังคมมาก เป้าหมายทางการพัฒนาสังคมที่สำคัญ คือการรู้ หนังสือหรือความสามารถอ่านออกเขียน ได้สื่อสารเป็นของประชาชน และการให้สวัสดิการสังคม แก่ประชาชน

2.1 การรู้หนังสือ มุ่งให้ประชาชนอ่านออกเขียน ได้สื่อสารเป็น เพื่อชักนำ ประชาชนไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในชีวิตความเป็นอยู่และในสังคมของเขา เช่น การทำงาน มีสมรรถภาพมากยิ่งขึ้น หน้าที่การงานดีขึ้น เป็นต้น

2.2 สวัสดิการสังคม มุ่งแก้ปัญหาสังคม และเตรียมการสำหรับสังคม อุตสาหกรรมใหม่ เช่นการจัดทำโครงการเกี่ยวกับสุขภาพ การศึกษา ความต้องการทางกายภาพ สำหรับเด็ก การใช้เวลาว่าง การประกันสังคมสำหรับผู้ว่างงาน ผู้เกษียณ และผู้เจ็บป่วย ฯลฯ

3. การพัฒนาการปกครอง (Administrative Development) โครงสร้าง กระบวนการ และระบบการปกครองหรือการบริหารประเทศจะต้องได้รับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสม สอดคล้อง และเอื้ออำนวยให้การพัฒนา และกลวิธีในการดำเนินการพัฒนามีสมรรถนะสูงสุด ตลอดจนบรรลุผลตามเป้าหมายอย่างรวดเร็วด้วย ซึ่งไม่เพียงแต่จะต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงที่ระบบ เท่านั้น ผู้ทำงานในระบบการปกครองจะต้องแปรเปลี่ยนทัศนคติในการทำงานของตนให้สอดคล้อง อีกด้วย ให้เป็นระบบการปกครองที่ดี (good governance) คือ ปกครองโดยกฎหมาย เคารพกติกา รับผิดชอบต่อสาธารณชน ประชาชนมีส่วนร่วม การทำงานมีจริยธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้

4. การพัฒนาการเมือง (Political Development) การเป็นพลเมืองดี (citizenship) การ เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมจะต้องมีสติสำนึกรับผิดชอบต่อความอยู่รอดของบ้านเมืองด้วย กล่าวคือ จะต้องมึบทบาทและส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการสร้างชาติ สร้างอุดมการณ์ชาติ ตลอดจนการ ปกครองและพัฒนาประเทศ เพราะการพัฒนาประเทศจะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าหากประชาชนไม่สนใจ ไม่มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องด้วย การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น (decentralization) ให้ประชาชนมีบทบาท มีส่วนร่วม และมีโอกาสในการตัดสินใจกำหนดชะตาชีวิตของตนเองตามระบอบประชาธิปไตย (democracy) จึงเกิดขึ้น

จะเห็นได้ว่าการพัฒนา เศรษฐกิจ การพัฒนาสังคม การพัฒนาการปกครอง และการ พัฒนาการ เมืองต่างต้องพึ่งพาอาศัย กัน ต่างเพียรพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ของมนุษย์ กล่าว คือ เป้าหมายที่แท้ จริงของการพัฒนา คือ การพัฒนามนุษย์ การเห็นความสำคัญของมนุษย์ มากกว่า ผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจสังคมการปกครอง และการเมือง

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้

2.1 ความหมายของการเรียนรู้

กรมส่งเสริมการเกษตร (2556 : 3) ให้ความหมาย การเรียนรู้ (Learning) หมายถึง การปรับเปลี่ยนทัศนคติ แนวคิดและพฤติกรรมจากการได้รับประสบการณ์ที่เกษตรกรมีปฏิสัมพันธ์ กับสิ่งแวดล้อม หรือจากการฝึกหัด อาจปรับเปลี่ยนไปในทางที่ดีหรือไม่ดี แต่การเรียนรู้ในงาน ส่งเสริมการเกษตร ควรปรับเปลี่ยนเกษตรกรไปในทางที่ดีขึ้น มีความรู้เพิ่มขึ้น

บำเพ็ญ เขียวหวาน (2557 : 17) ให้ความหมาย หลักการเรียนรู้ ว่าเป็นกระบวนการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ถาวร หรือค่อนข้างถาวร อันเป็นผลมาจากประสบการณ์ การฝึกหัด หรือ ประสบการณ์

2.2 ปัจจัยสำคัญของการเรียนรู้

กรมส่งเสริมการเกษตร (2556 : 25-26) อธิบายถึง ปัจจัยสำคัญของการเรียนรู้ว่า ประกอบด้วย

1) ตัวผู้เรียน (Learner) หมายถึง เกษตรกร องค์กรเกษตรกร วิสาหกิจชุมชนและเครือข่าย จะต้องไม่ปิดตัวเองสำหรับการเรียนรู้ในด้านต่างๆ เพื่อนำมาสู่การพัฒนาสมาชิกและองค์กร ซึ่งเกษตรกร กลุ่มและองค์กรจะต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าจะเรียนรู้อะไร มีเป้าหมายเพื่ออะไร แหล่งเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ และวิธีการประเมินความก้าวหน้าการเรียนรู้ของเกษตรกร กลุ่มและองค์กร ซึ่งสามารถทำได้ด้วยตนเองหรือขอความร่วมมือช่วยเหลือจากผู้อื่น

2) สิ่งเร้าหรือสถานการณ์ที่เป็นตัวกระตุ้น (Stimulus Situation) หมายถึง สิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่เข้ามากระทบและทำให้เกิดการอยากเรียนรู้ซึ่งอาจเป็นสถานการณ์ที่พบเห็น หรือได้รับรู้เทคโนโลยีเป็นประโยชน์หรือนำมาปรับประยุกต์ใช้กับกิจกรรมที่ทำอยู่ ตลอดจนความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่างๆ

3) ปฏิกริยาตอบสนอง (Response) หมายถึง ปฏิกริยาของเกษตรกร กลุ่มหรือองค์กรที่ได้จากการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม จนทำให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้และประสบการณ์เดิมเพื่อสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ๆ ให้กับเกษตรกร กลุ่มหรือองค์กร

2.3 ประเภทของการเรียนรู้

กรมส่งเสริมการเกษตร (2556 : 26-27) กล่าวถึง ประเภทของการเรียนรู้ ขององค์กร มี 3 ประเภท คือ

1) การเรียนรู้เชิงปรับตัว เกิดขึ้นเมื่อตัวบุคคล ทีมหรือองค์กร ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ ที่กระทำไปโดยอาศัยผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเป็นหลักนำไปสู่การประเมินผลและสู่การพิจารณาไตร่ตรองเพื่อจัดการกับปัญหาความยากลำบาก

2) การเรียนรู้เชิงคาดการณ์ เกิดขึ้นเมื่อองค์กรคาดการณ์ถึงอนาคตในหลากหลายรูปแบบ โดยพยายามหลีกเลี่ยงผลลัพธ์และประสบการณ์ในทางลบด้วยการระบุโอกาสที่ดีที่สุดในอนาคตพร้อมๆ กับการค้นหาหนทางที่จะบรรลุผลสำเร็จให้ได้ ทำให้เราสามารถรับมือกับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ ซึ่งเป็นการเรียนรู้เชิงรุกและสร้างสรรค์

3) การเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ เกิดขึ้นเกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาจริงๆ เน้นไปที่แสวงหาความจริงและดำเนินการตามหนทางของการแก้ปัญหาให้เกิดผลสำเร็จ ซึ่งเป็นวิธีเชิงการเรียนรู้วิธีหนึ่งทำให้เกษตรกร และองค์กรสามารถเรียนรู้ได้ดีขึ้น ทั้งยังสามารถประเมิน และแก้ปัญหาต่างๆ ได้เป็นอย่างดี โดยนำเอาการสร้าง และการตั้งคำถามใหม่ๆ เกี่ยวกับความรู้ที่มีอยู่

และการพิจารณาไตร่ตรองเกี่ยวกับการกระทำที่เกิดขึ้นทั้งระหว่าง หน้าและหลังการแก้ปัญหา มารวมเข้าด้วยกัน

2.4 กระบวนการเรียนรู้

กรมส่งเสริมการเกษตร (2556 : 3) ให้ความหมาย กระบวนการเรียนรู้ (Learning process) หมายถึง การดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน หรือการใช้วิธีการต่าง ๆ ที่ช่วยให้เกษตรกรเกิดการ เรียนรู้ เกิดความรู้และความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ

กรมส่งเสริมการเกษตร (2556 : 75) กล่าวว่า หลักการสร้างกระบวนการเรียนรู้ สำหรับ นักส่งเสริมการเกษตรจะใช้วิธีการสร้างกระบวนการเรียนรู้หลัก ๆ 3 วิธี คือ

- 1) การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเกษตรกร เช่น การจัดประชุมกลุ่มย่อย จัด ประชุมสัมมนา หรือจัดเวทีเปิดการเรียนรู้
- 2) การพาเกษตรกรไปศึกษาดูงานกลุ่ม หรือองค์กรที่ประสบผลสำเร็จ
- 3) การจัดฝึกอบรม ตามความสนใจของเกษตรกร

กรมส่งเสริมการเกษตร (2556 : 3-5) ได้ให้ความหมาย กระบวนการเรียนรู้ที่ยึดเกษตรกร เป็นศูนย์กลาง หมายถึง การดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้เกษตรกรมีส่วนร่วมใน กระบวนการเรียนรู้ทุกขั้นตอนตั้งแต่การออกแบบการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล การจัดการเรียนรู้ เพื่อตอบสนองหรือเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของเกษตรกร

ลักษณะของกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดเกษตรกรเป็นศูนย์กลาง มีลักษณะดังนี้

- 1) เป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต เพราะเกษตรกรจำเป็นต้องเรียนรู้เสมอ เพื่อพัฒนาชีวิตจิตใจของตนเอง
- 2) เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นได้ทั้งการคิด วิเคราะห์สถานการณ์ วางแผนในการ แก้ไขปัญหาและพัฒนา ดำเนินการตามแผนรวมถึงประเมินผลเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาได้ด้วย ตนเอง
- 3) เป็นกระบวนการที่เกษตรกรใช้ในการสร้างความเข้าใจหรือการสร้าง ความหมายของสิ่งต่างๆ ให้แก่ตนเอง ดังนั้น กระบวนการเรียนรู้มิใช่เป็นเพียงการรับข้อมูลหรือ ประสบการณ์เท่านั้น แต่เป็นกระบวนการของการจัดการและใช้ประโยชน์จากข้อมูลและ ประสบการณ์
- 4) เป็นกระบวนการทางสังคม เนื่องจากเกษตรกรอยู่ในสังคมที่มีการปฏิสัมพันธ์กัน ตลอดเวลา การพบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยน จึงสามารถกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ขยายมุมมองและ ขอบเขตของความรู้ ซึ่งเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา สถานที่ ทั้งในครอบครัว ชุมชน และในแปลง ฯลฯ

5) เป็นกระบวนการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต บริบทสังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมของเกษตรกร

6) เป็นกระบวนการสร้างความเปลี่ยนแปลง โดยกระตุ้นให้เกษตรกรสนใจ แสวงหาความรู้ เกิดความใฝ่รู้ เรียนรู้ รวมทั้งไม่ตัดสินสิ่งต่างๆ จากปรากฏการณ์ที่เห็นก่อนที่จะคิดใคร่ครวญถึงสาเหตุ ที่มาที่ไป และปัจจัยเงื่อนไขต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เมื่อเกษตรกรสามารถสร้างความรู้ขึ้นใช้เอง ได้ค้นพบสิ่งที่เป็นความจริงด้วยตนเอง จะสามารถคิดด้วยความรู้สึกอิสระโดยปราศจากความกลัว (เกิดปัญญา) และกล้าที่จะเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก คือการเปลี่ยนแปลงภายใน ได้แก่ ปริมาณความรู้ ความคิด ทักษะ ค่านิยม จิตสำนึก เป็นต้น ส่วนการเปลี่ยนแปลงภายนอก ได้แก่ พฤติกรรม ทักษะ และความชำนาญ เป็นต้น

2.5 การจัดการเรียนรู้

บำเพ็ญ เขียวหวาน (2557 : 4) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จะต้องตอบสนองปัญหา ความต้องการของเขา ผู้เรียนร่วมคิด ร่วมออกแบบ ร่วมจัดการ ขับเคลื่อน ร่วมเป็นเจ้าของ ร่วมทบทวน ร่วมติดตาม ร่วมกำกับ โดยมุ่งให้เกิดผลกับเขาเป็นหลัก

บำเพ็ญ เขียวหวาน (2557 : 3) อธิบายว่า การจัดการเรียนรู้ เป็นการผสมผสาน

- 1) วิธีการ รูปแบบ ช่องทางเรียนรู้
- 2) คน ทีม หน่วยงานขับเคลื่อน
- 3) ความรู้ด้านต่าง ๆ ที่เรียน
- 4) ทรัพยากรที่ใช้
- 5) แผนงาน โครงการ

ในขณะที่การเรียนรู้ด้วยกิจกรรม จะมีจุดเน้นในประเด็น

- 1) เน้นและให้ความสำคัญที่ตัวผู้เรียนเป็นอันดับแรก (ไม่เน้นเฉพาะความสำเร็จของงาน)
- 2) เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองและกลุ่ม
- 3) เน้นการมีส่วนร่วมจากกิจกรรมเป็นสื่อ
- 4) ให้บรรยากาศที่ดี
- 5) นักพัฒนาตั้งคำถาม สร้างเงื่อนไขให้คิด
- 6) จะมีข้อสรุปหลากหลาย
- 7) ขยายผลถึงกิจกรรม-เรื่องอื่น ๆ ต่อไป

2.6 วิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย

กรมส่งเสริมการเกษตร (2557 : 11) กล่าวถึง วิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตสอดคล้องกับวิถีชีวิต และความต้องการของเกษตรกร โดยการเรียนรู้ผ่านสื่อต่างๆ ซึ่งสื่อที่ใช้ในงานส่งเสริมการเกษตร แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

- (1) สื่อประเภทวัสดุอุปกรณ์ เช่น วัสดุกราฟิก (ประกอบด้วยแผ่นภูมิ แผนที่ โปสเตอร์ ภาพถ่ายการ์ตูน และภาพพลิก) ป้ายนิเทศ สมุดภาพ หุ่นจำลอง และตัวอย่างของจริง เป็นต้น
- (2) สื่อกิจกรรม เช่น การปฏิบัติจริง การจัดเวทีชุมชน การสาธิต การจัดนิทรรศการ การจัดทัศนศึกษา การประกวด และการรณรงค์ เป็นต้น

สื่อกิจกรรมที่นิยมใช้ในงานส่งเสริมการเกษตรมีดังนี้

1) การปฏิบัติจริง เป็นกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง จากประสบการณ์ในงานที่ดำเนินการอยู่ โดยเกษตรกรมีส่วนร่วมตลอดกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงให้ความสำคัญกับประเด็นที่เกษตรกรเห็นว่าเป็นปัญหาหรืออุปสรรคในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย โดยเริ่มจากการรวมกลุ่มของเกษตรกรที่ประสบปัญหาเดียวกัน ร่วมกันค้นหาวิธีการแก้ปัญหาสำคัญบางอย่างที่เกิดขึ้น ด้วยการทำความเข้าใจในกิจกรรมตลอดทั้งกระบวนการ การระบุปัญหา ตั้งคำถาม ค้นหาแนวทางแก้ไข แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน นำสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน ไปทดลองปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา

2) การจัดเวทีชุมชน เป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนซึ่งต้องเริ่มจากสิ่งที่ชุมชนมีอยู่ เรียนรู้จากภายนอกชุมชนและนำมาปรับปรุงประยุกต์ใช้ในชุมชน การจัดเวทีชุมชนเพื่อให้เกษตรกรสามารถเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลในการพัฒนาการเกษตรของกลุ่มหรือชุมชน ซึ่งต้องมีการจัดอย่างต่อเนื่อง โดยมีแกนนำของชุมชน

3) การศึกษาดูงานพื้นที่ต้นแบบ เป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้แก่ชุมชน โดยให้ชุมชนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับพื้นที่ที่ประสบผลสำเร็จในการพัฒนา เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างเกษตรกรที่ประกอบอาชีพเดียวกัน ทำให้ผู้พูดและผู้ฟังได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง จากการได้เห็นตัวอย่างของจริง ซึ่งอาจเป็นการศึกษาดูงานภายในชุมชนหรือการศึกษาดูงานภายนอกชุมชน แล้วนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับชุมชนตนเอง

การจัดการเรียนรู้ประเภทนี้ เน้นให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการแสดงออก และเกษตรกรสามารถรับสื่อได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งทางหูและตา โดยนำสื่อทั้งประเภทวัสดุอุปกรณ์ และประเภทกิจกรรมมาจัดให้ประสมกลมกลืนกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้

2.7 หลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

รุ่งอรุณ ไสยโสภณ (2557) กล่าวว่า iva หลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ มีดังนี้

- 1) พิจารณาและให้ความสำคัญกับแรงจูงใจในการเรียน (Motivation to learn) นั่นคือ บุคคลจะเรียนรู้ได้ดี ถ้าหากมีความต้องการในการเรียนสิ่งนั้น ๆ
 - 2) สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ (Learning Environment) ต้องมีความสะดวกสบายเหมาะสมตลอดจนได้รับความไว้วางใจและการให้เกียรติผู้เรียน (Trust and Respect)
 - 3) ควรคำนึงถึง ความต้องการในการเรียนของแต่ละบุคคล และรูปแบบของการเรียนรู้ (Learning Style) ที่มีความหลากหลาย
 - 4) ต้องคำนึงถึง ความรู้เดิมและประสบการณ์ (Experience) อันมีคุณค่า
 - 5) ควรได้พิจารณาถึงการดูแลและให้ความสำคัญกับเนื้อหาและ กิจกรรมในการเรียนรู้ (Learning Content and Activities)
 - 6) ให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัญหาที่สอดคล้องกับความจริง (Realistic Problems) และนำการเรียนรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหา
 - 7) ต้องให้การเอาใจใส่กับการมีส่วนร่วมทั้งทางด้านสติปัญญาและทางด้านร่างกาย ในการจัดกิจกรรมเรียนรู้
 - 8) ควรให้มีเวลาพอเพียงในการเรียนรู้ โดยเฉพาะการเรียนรู้ข้อมูลใหม่ ๆ การฝึกทักษะใหม่ๆ และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ
 - 9) ให้โอกาสในการฝึกภาคปฏิบัติจนเกิดผลดีหรือการนำความรู้ไปประยุกต์ได้
 - 10) ให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพ หรือ สมรรถภาพในการเรียนรู้ จนกระทั่งเขาได้เห็นถึงความก้าวหน้า สามารถบรรลุเป้าหมายได้
 - 11) บุคคลจะเชื่อมั่นในความรู้ที่เกิดจากตนเองมากกว่าคนอื่นบอก
 - 12) บุคคลจะยอมรับความคิดและพฤติกรรมใหม่ เมื่อบุคคลนั้นยอมรับว่าเป็นสมาชิกของสังคมและได้สื่อสารตกลงถึงความคาดหวังและบทบาทใหม่ร่วมกัน
- บำเพ็ญ เขียวหวาน (2557 : 17-18) กล่าวว่า การเรียนรู้ของชาวบ้าน ชาวบ้านจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อ

- 1) มีการย้า ฝึกฝน ได้ทำบ่อย ๆ
- 2) สิ่งเรียนรู้เชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิม
- 3) เห็นความจำเป็นที่จะต้องเรียน
- 4) เป็นประโยชน์กับอนาคตอันใกล้
- 5) มุ่งแก้ปัญหาในชีวิตมากกว่าเรียนรู้เนื้อหา

- 6) เขาสามารถขยายผลการเรียนรู้ได้ทันที
- 7) ไม่เป็นที่แข่งขันให้อับอายขายหน้า
- 8) มีการปรับกระบวนการสอนให้เหมาะสม
- 9) เรียนจากประสบการณ์ การกระทำ

2.8 ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

กรมส่งเสริมการเกษตร (2556 : 5-6) ได้สรุปปัจจัยสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ที่เกษตรกรเป็นศูนย์กลาง มีดังนี้

- 1) การเปิดโอกาสให้เรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้จะเกิดได้ดี โดยการจัดกระบวนการที่เปิดโอกาสให้เกษตรกรได้เรียนรู้ ได้คิด จากหลากหลายวิธีการทั้งจากสื่อ การลงมือปฏิบัติจริง และที่สำคัญคือมีการสรุปสาระการเรียนรู้ร่วมกัน
 - 2) ความแตกต่างของเกษตรกร คำนึงถึงแตกต่างระหว่างเกษตรกรในด้านความสามารถระหว่างสติปัญญา อารมณ์ สังคม ความพร้อมของร่างกาย จิตใจ และสร้างโอกาสให้เกษตรกรเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง
 - 3) เนื้อหาสาระ การเรียนรู้มีความสอดคล้องกับวัย ความถนัดและความสนใจของเกษตรกร
 - 4) แหล่งเรียนรู้ มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพียงพอที่จะทำให้เกษตรกรได้ใช้เป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ตามความถนัดและความสนใจ
 - 5) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเกษตรกร มีลักษณะเป็นกัลยาณมิตรที่ช่วยเหลือเกื้อกูล ห่วงใย มีกิจกรรมร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้ คือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถ่ายทอดความคิดไปสู่การแก้ปัญหาาร่วมกัน
 - 6) ความศรัทธาต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เกษตรกรมีความศรัทธาต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีใจรักที่จะเรียนรู้ สนใจในสาระที่เรียน รวมทั้งสนใจสนใจในกระบวนการที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต้องมีความเชื่อว่าเกษตรกรสามารถเรียนรู้ได้ด้วยวิธีการเรียนรู้ที่ต่างกัน
 - 7) ความเชื่อมโยงสาระและกระบวนการเรียนรู้กับเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัว ซึ่งเกษตรกรสามารถนำผลการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ สถานการณ์จริง
- บำเพ็ญ เขียวหวาน (2557 : 6) กล่าวถึง กลไกขับเคลื่อนให้สำเร็จ จะต้อง
- 1) มีปฏิบัติกรต้นแบบเป็นตัวอย่างที่ดี
 - 2) มีวิทยากรผู้รู้

3) มีกระบวนการผู้จัดการเรียนรู้

4) มีผู้เรียนรู้ที่สนใจจะเรียนรู้

บำเพ็ญ เขียวหวาน (2557 : 7) กล่าวว่า ปัจจัยเอื้อของกรมส่งเสริมการเกษตรต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล สามารถพัฒนาเกษตรกร บุคลากรและสร้างนวัตกรรมในการส่งเสริม โดยสรุป มีปัจจัยเอื้อของกรมส่งเสริมการเกษตร มีดังนี้

1) มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ มีความเชี่ยวชาญหลายด้าน สามารถบูรณาการได้

2) มีผู้รู้ มีเกษตรกรต้นแบบที่เป็นเครือข่าย

3) มีรูปธรรม มีตัวอย่างให้นำมาจัดการเรียนรู้ได้

4) เจ้าหน้าที่เราเป็นคนรุ่นใหม่ ใฝ่รู้ อยากทำเป็น ทำได้ ทำท่าย

5) ใช้ IT นำมาเป็นเครื่องมือได้ทั้งส่วนกลางและพื้นที่

6) มีสื่อมากมาย ของเรา ของเพื่อน มีบทเรียน มีอุปกรณ์ เครื่องมือ เอามาใช้ได้

7) มีการจัดกิจกรรม อบรม พัฒนาด้านต่าง ๆ หลายหลักสูตร

8) มีภาคีเครือข่าย หน่วยงาน องค์กร สถาบันการศึกษาที่เชื่อมโยงได้

9) ระบบ MRCF สอดรับกับการพัฒนา

3. แนวคิดเกี่ยวกับ Young Smart Farmer และการประเมินศักยภาพของ Young Smart Farmer ตามแนวทางของกรมส่งเสริมการเกษตร

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับ Young Smart Farmer

กรมส่งเสริมการเกษตร (2556) ได้อธิบายถึง เกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer) ว่า หมายถึง ผู้ที่มีความสนใจหรือประกอบอาชีพทางด้าน การเกษตร ไม่จำกัดเพศ อายุ ระหว่าง 17-45 ปี จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ขึ้นไป และเป็น Smart Farmer เนื่องจากผลจากการคัดกรองสามารถผ่านคุณสมบัติด้านรายได้ที่ไม่ต่ำกว่า 180,000 บาท/ครัวเรือน/ปี และผ่านคุณสมบัติพื้นฐานครบทั้ง 6 ข้อ โดยผ่านตัวบ่งชี้อย่างน้อย 1 ตัวในแต่ละคุณสมบัติ นอกจากนี้ให้รวมถึงคำจำกัดความของเกษตรกรรุ่นใหม่ตามคำนิยามของหน่วยงานต่างๆ ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่มีกิจกรรมและโครงการในการสร้าง ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่รวมทั้งโครงการบ่มเพาะผู้ประกอบการรุ่นใหม่ ภายใต้ความร่วมมือมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในโครงการนำร่องกองทุนตั้งตัวได้และเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)

การประเมินศักยภาพของ **Young Smart Farmer** ตามแนวทางของกรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร (2556) ได้กำหนดเกณฑ์ในการประเมินศักยภาพของ **Young Smart Farmer** ไว้ดังนี้

คุณสมบัติ	ตัวบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
1. มีความรู้ในเรื่องที่ทำอยู่	1.1 สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดเทคโนโลยี หรือให้คำแนะนำปรึกษาให้กับผู้อื่นได้	- เคยได้รับเชิญเป็นวิทยากรในเวทีต่างๆ - เคยให้คำปรึกษากับเกษตรกรรายอื่นๆ
2. มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ	2.1 สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลทั้งจากเจ้าหน้าที่และผ่านทางระบบเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารอื่นๆ เช่น Internet Mobile Phone Smart Phone เป็นต้น	- รู้จักและติดต่อเจ้าหน้าที่ของ กษ. เพื่อสอบถามข้อมูลต่างๆ เป็นประจำ - ใช้งาน Internet ผ่านอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อสืบค้นข้อมูลการเกษตรได้
	2.2 มีการบันทึกข้อมูลและใช้ข้อมูลมา ประกอบการวิเคราะห์วางแผนก่อนเริ่ม ดำเนินการและบริหารจัดการผลผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด	- มีบันทึกหรือบัญชีครัวเรือน เพื่อวางแผนด้านการเงิน - มีบันทึกข้อมูลการผลิต การเก็บเกี่ยวและการจำหน่ายสินค้าเกษตรของครัวเรือน
	2.3 มีการนำข้อมูลมาใช้ในการแก้ไขปัญหา และพัฒนาอาชีพของตนเองได้	- มีการปรับเปลี่ยนช่วงเวลาการปลูก การเลี้ยงหรือการ เก็บเกี่ยวให้เหมาะสมจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล - เกษตรกรสามารถยืนยันได้ว่าเมื่อใช้ข้อมูลในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาอาชีพของตนเองแล้วทำให้ผลผลิตหรือ รายได้เพิ่มขึ้นจากเดิม

คุณสมบัติ	ตัวบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
3. มีการบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด	3.1 มีความสามารถในการบริหารจัดการ ปัจจัยการผลิต แรงงาน และทุน ฯลฯ	<ul style="list-style-type: none"> - มีวิธีการในการลดค่าใช้จ่าย ปัจจัยการผลิตต่างๆ เช่น ทำปุ๋ยใช้เอง เป็นต้น - ใช้แรงงานในครัวเรือนเป็นหลักและจ้างแรงงานจากภายนอกตามความจำเป็น
	3.2 มีความสามารถในการเชื่อมโยงการผลิต และการตลาด เพื่อให้ขายผลผลิตได้	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถขายผลผลิตได้ทั้งหมด ไม่มีเหลือตกค้าง - มีคำสั่งซื้อผลผลิตล่วงหน้าชัดเจน ทำให้วางแผนการผลิตได้อย่างต่อเนื่อง
	3.3 มีการจัดการของเหลือจากการผลิตที่มี ประสิทธิภาพ (Zero waste management)	<ul style="list-style-type: none"> - มีการนำของเหลือจากการผลิตทางการเกษตรมาทำปุ๋ยหมัก หรือพลังงานชีวภาพ - มีการนำของเหลือจากการผลิตทางการเกษตรมาแปรรูปเป็นสินค้าจำหน่าย
4. มีความตระหนัก ถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค	4.1 มีความรู้หรือได้รับการอบรมเกี่ยวกับ มาตรฐาน GAP GMP เกษตรอินทรีย์ หรือ มาตรฐานอื่นๆ	<ul style="list-style-type: none"> - มีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานต่างๆ จากการได้รับข้อมูลจากเจ้าหน้าที่หรือการสืบค้นข้อมูลด้วยตนเอง - เคยเข้าอบรมเกี่ยวกับมาตรฐาน GAP GMP เกษตรอินทรีย์หรือมาตรฐานอื่นๆ

คุณสมบัติ	ตัวบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
	4.2 มีกระบวนการผลิตที่สอดคล้องกับ มาตรฐาน GAP GMP เกษตรอินทรีย์ หรือ มาตรฐานอื่นๆ	<ul style="list-style-type: none"> - มีความตั้งใจที่จะผลิตสินค้าเกษตรให้สอดคล้องกับ มาตรฐาน GAP GMP เกษตรอินทรีย์ หรือมาตรฐานอื่นๆ - ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP GMP เกษตรอินทรีย์ หรือมาตรฐานอื่นๆ แล้ว
5. มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม/สังคม	5.1 มีกระบวนการผลิตที่ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม (Green Economy)	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่เคยเผาตอซังหรือของเหลือจากการผลิตทางการเกษตร - ใช้ปุ๋ยชีวภาพและลดการใช้ปุ๋ยเคมี - ใช้เทคโนโลยีชีวภาพในการจัดการศัตรูพืช ลดการใช้เคมีกำจัดศัตรูพืช
	5.2 มีกิจกรรมช่วยเหลือชุมชนและสังคม อย่างต่อเนื่อง	<ul style="list-style-type: none"> - มีการบริจาคทรัพย์สินหรือสิ่งของต่างๆ ให้กับบุคคล วัด หรือสถานศึกษาในชุมชน - เคยร่วมกับชุมชนในการบำเพ็ญประโยชน์ในสถานที่ และในโอกาสต่างๆ
6. มีความภูมิใจใน ความเป็นเกษตรกร	6.1 มีความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพการเกษตร	<ul style="list-style-type: none"> - ทำกิจกรรมทางการเกษตรในแปลงด้วยตนเองและครอบครัวมากกว่าการจ้างแรงงานจากภายนอก - มีการปรับปรุงกระบวนการผลิตทางการเกษตรให้ดีขึ้นจากข้อมูลหรือองค์ความรู้ที่ได้รับเพิ่มเติม

คุณสมบัติ	ตัวบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
	6.2 รักและหวงแหนพื้นที่และอาชีพทางการเกษตรไว้ให้รุ่นต่อไป	- มีการสืบทอดมรดกพื้นที่ทำการเกษตรของครัวเรือนจากรุ่นสู่รุ่น - เคยสอนสมาชิกในครัวเรือนให้มีความรักและหวงแหนพื้นที่และอาชีพทางการเกษตร
	6.3 มีความสุขและพึงพอใจในการประกอบอาชีพการเกษตร	- เกษตรกรสามารถยืนยันได้ว่าสามารถแก้ไขหรือจัดการกับปัญหาต่างๆ ในระหว่างการผลิตได้ - เกษตรกรสามารถยืนยันได้ว่าผลจากการประกอบอาชีพการเกษตรทำให้มีรายได้และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

4. สภาพทั่วไปด้านการเกษตรของจังหวัดเลย

4.1 สภาพทั่วไป

ที่ตั้งและขนาดของจังหวัดเลย

ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 520 กม. มีเนื้อที่ประมาณ 11,424 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 7,140,382 ไร่

4.2 ด้านการเกษตร

จังหวัดเลยมีพื้นที่เพาะปลูกพืชทั้งสิ้น 2,795,203 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 39.15 ของพื้นที่จังหวัด (สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย :2557) สามารถแยกพื้นที่ปลูกได้ดังนี้

1) ี่นา	พื้นที่ 466,446 ไร่	คิดเป็นร้อยละ 16.6
2) พืชไร่	พื้นที่ 1,401,554 ไร่	คิดเป็นร้อยละ 49.7
3) ไม้ผล ไม้ยืนต้น	พื้นที่ 222,352 ไร่	คิดเป็นร้อยละ 7.9
4) ยางพารา	พื้นที่ 707,863 ไร่	คิดเป็นร้อยละ 25.1
5) พืชผักและไม้ดอกไม้ประดับ	พื้นที่ 19,520 ไร่	คิดเป็นร้อยละ 0.7

ตารางที่ 2.1 แสดงพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดเลย ปี 56/57

พืชเศรษฐกิจ	พื้นที่ ปลูก(ไร่)	พื้นที่ เสียหาย	พื้นที่ เก็บเกี่ยว ผลผลิต/ ไร่	ราคาเฉลี่ย (บาท/ ก.ก.)	ผลผลิต/ ไร่ (ก.ก./ ไร่)	ผลผลิต/ ตัน	มูลค่า (ล้านบาท)
ข้าวนาปี	466,446	193	466,253	15.27	465.4	221,425.5	3,304.86
ข้าวโพด	729,874	11,624	718,250	7.83	675.2	484,966	3,796.8
อ้อย	206,767	-	215,673	0.0	11,154.1	2,405,631	2,869.30
มัน	381,735	8	381,726	2.04	3,648.8	1,392,850	2,835.80
ลำปะหลัง							
ยางพารา	707,863	95	226,289	84.50	287.3	65,003.40	5,493.06

นอกจากนั้น ยังมีกลุ่มสินค้าไม้ผล ไม้ยืนต้น มีมูลค่ารวม 2,382.80 ล้านบาท ซึ่งมีสินค้าที่สำคัญ ได้แก่ มะขาม มะม่วง ลำไย กล้วยน้ำหว่า และ สับปะรด สำหรับพืชเศรษฐกิจที่จะมีบทบาทสำคัญต่อจังหวัดเลย ในอนาคต คือ ยางพารา ซึ่งในปัจจุบันมีพื้นที่ปลูกทั้งสิ้น 707,863 ไร่ เป็นพื้นที่เปิดกรีด 226,289 ไร่

5. ความเป็นมาของโครงการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer) ของกรมส่งเสริมการเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตร (2551) ได้กล่าวถึง ความเป็นมาโครงการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer)

ตามที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการพัฒนาแบบบูรณาการที่มีคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา และให้ความสำคัญต่อการบูรณาการงานของภาคีจากทุกภาคส่วนในระบบสังคมในการมีส่วนร่วมดำเนินการในทุกขั้นตอนตามวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้คุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่องที่ขับเคลื่อนด้วยการเชื่อมโยงบทบาทครอบครัว สถาบันศาสนา การศึกษาเสริมสร้างบริการสุขภาพอย่างสมดุลระหว่างการสร้างเสริม การป้องกัน การรักษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพ และสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และ 2) เพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชน เชื่อมโยงเป็น

เครือข่าย เป็นรากฐานการพัฒนาเศรษฐกิจคุณภาพชีวิตและอนุรักษ์ ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน อันนำไปสู่การพึ่งพาตนเองและลดปัญหาความยากจนอย่างบูรณาการ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีนโยบายในการสร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร โดยให้ความรู้ด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ สร้างโอกาสและทางเลือกในการประกอบอาชีพการเกษตร สถาบันเกษตรกรและชุมชน โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการแก้ไขปัญหาความยากจน สามารถเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและการผลิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

ดังนั้น กรมส่งเสริมการเกษตรจึงได้กำหนดแนวทางการพัฒนาเกษตรกรและเยาวชนเกษตรกร ให้เรียนรู้และดำเนินกิจกรรมการเกษตรด้วยความสมัครใจจากการปฏิบัติจริง การปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม และการทำงานพื้นฐานอาชีพด้านเกษตรกรรม รวมทั้งดำเนินการ โครงการฝึกอบรมหลักสูตรการพัฒนาเกษตรกรคณิศรรุ่นใหม่เพื่อเตรียมความพร้อมให้เกษตรกรและเกษตรกรคณิศรรุ่นใหม่ให้มีความรู้ความสามารถ และมีทักษะในการบริหารจัดการธุรกิจเกษตรในฟาร์ม และเป็นขุมพลังในการพัฒนาทางการเกษตรของประเทศสืบไป โดยได้ดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรให้เกษตรกรที่เป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ที่กำลังศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และเกษตรกรรุ่นใหม่ทั่วไป ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 โดยใช้ชื่อโครงการว่า “โครงการสร้างเกษตรกรคณิศรรุ่นใหม่และพัฒนาเยาวชนเกษตรกร” (กรมส่งเสริมการเกษตร.2551) โดยได้รับสมัครเกษตรกรที่มีอายุระหว่าง 18 - 35 ปี เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรการพัฒนาเกษตรกรคณิศรรุ่นใหม่ขึ้น เพื่อสร้างทัศนคติที่ดี และเพิ่มขีดความสามารถให้แก่เกษตรกรรุ่นใหม่ ให้สามารถประกอบอาชีพการเกษตรและพัฒนายกระดับไปสู่การประกอบธุรกิจเกษตรได้ในอนาคต

ในปี 2552 กรมส่งเสริมการเกษตร.2552 ได้กล่าวถึง การกำหนดแผนยุทธศาสตร์ กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. 2552-2554 โครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ เน้นการสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่และพัฒนากลุ่มเยาวชนเกษตรกรให้มีศักยภาพในการบริหารจัดการทางการเกษตรให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นและเป็นกำลังสำคัญของภาคเกษตรในอนาคต โดยให้ความรู้และพัฒนาทักษะทางการเกษตร ปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อการเกษตร และคัดเลือกเยาวชนที่มีศักยภาพและพัฒนาสมรรถนะในทุก ๆ ด้านอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาให้เป็น Smart Farmer ใช้ชื่อโครงการว่า “โครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่” โดยมีกิจกรรมดังนี้

1) การประชุมเพื่อปรับหลักสูตรการพัฒนาเกษตรกรคลื่นลูกใหม่ โดยกรมส่งเสริมการเกษตร จัดประชุมเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ระดับกรม เขต และจังหวัด เพื่อจัดทำและพัฒนาหลักสูตร “การพัฒนาเกษตรกรคลื่นลูกใหม่ ปี 2552”

2) การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสร้างเกษตรกรคลื่นลูกใหม่ระดับเขต ประเด็นการประชุมประกอบด้วย บทบาทการปฏิบัติงานของเขตต่อโครงการ แนวทางการพัฒนาเกษตรกรคลื่นลูกใหม่ระดับเขต การจัดเวทีเรียนรู้การดำเนินธุรกิจฟาร์มระดับจังหวัด สรุปประเด็นปัญหาการปฏิบัติงาน ข้อเสนอแนะ แนวทางแก้ไขและประเด็นอื่นๆ

3) กิจกรรมการจัดเวทีเรียนรู้การดำเนินธุรกิจฟาร์มโดยมอบหมายให้สำนักงานเกษตรจังหวัดจัดเวทีเรียนรู้การดำเนินธุรกิจฟาร์ม แก่เกษตรกรคลื่นลูกใหม่ผู้ผ่านการอบรม ปี 2551 ซึ่งประเด็นการจัดเวทีเรียนรู้ประกอบด้วยแนวทางการดำเนินธุรกิจฟาร์ม ระดมความคิดในการพัฒนาด้านธุรกิจฟาร์มของแต่ละจังหวัด สรุปปัญหาอุปสรรคการดำเนินงาน แนวทางการแก้ไขและประเด็นอื่นๆ

4) กิจกรรมจัดงานวันสาธิตในไร่นา โดยบูรณาการเกษตรกรเป้าหมายกับสำนักงานปศุสัตว์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรวม จำนวน 1 ครั้ง 1 วัน

ในปี พ.ศ. 2553 กรมส่งเสริมการเกษตร.2553 ได้กล่าวถึง การดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มยุวเกษตรกรและเกษตรกรคลื่นลูกใหม่ มีกิจกรรมที่มอบหมายให้สำนักงานเกษตรจังหวัดดำเนินการ 2 กิจกรรมได้แก่

1) กิจกรรมถ่ายทอดความรู้และฝึกทักษะกระบวนการกลุ่มยุวเกษตรกร (จัดตั้งกลุ่มยุวเกษตรกร 1 กลุ่ม 30 คน) เน้นเป้าหมายโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน กลุ่มยุวเกษตรกรนอกโรงเรียน เป็นหลัก

2) กิจกรรม การศึกษาเรียนรู้กระบวนการกลุ่มยุวเกษตรกร จังหวัด ได้อนุมัติให้ทุกอำเภอคัดเลือกผู้แทนยุวเกษตรกร

ในส่วนของกรมส่งเสริมการเกษตร ส่วนกลางมีกิจกรรมการจัดอบรมเกษตรกรคลื่นลูกใหม่ หลักสูตรการบริหารธุรกิจ ดำเนินการโดยส่วนกลาง

ในปี พ.ศ. 2554 กรมส่งเสริมการเกษตร.2554 ได้กล่าวถึง การดำเนินโครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ เน้นการสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่และพัฒนากลุ่มยุวเกษตรกรให้มีศักยภาพในการบริหารจัดการทางการเกษตร ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นและเป็นกำลังสำคัญของภาคเกษตรในอนาคต โดยให้ความรู้และพัฒนาทักษะทางการเกษตร ปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อการเกษตร และคัดเลือกเยาวชนที่มีศักยภาพและพัฒนาสมรรถนะในทุก ๆ ด้านอย่างต่อเนื่อง เพื่อ

พัฒนาให้เป็น Smart Farmer กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย เยาวชน เยาวชนเกษตร ยูวเกษตรกร ทายาทเกษตรกร ผู้เริ่มต้นประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทายาทเกษตรกรจากกลุ่มส่งเสริมอาชีพหรือสถาบันเกษตรกร เช่น กลุ่มเกษตรกร และกลุ่มสหกรณ์ ฯลฯ ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาเพื่อสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร และการบริการในการแข่งขันระดับประเทศ

โดยแบ่งบุคคลเป้าหมาย เป็น 3 ระดับ เพื่อคัดเลือกหลักสูตรการพัฒนาให้เหมาะสม คือ **ขั้นพื้นฐาน** ประกอบด้วย ทายาทเกษตรกร เยาวชน เยาวชนเกษตร และผู้สนใจทำอาชีพเกษตร

ดำเนินการอบรมในระดับจังหวัด จำนวน 5 วัน ประกอบด้วยวิชาความรู้เกี่ยวกับ

- การผลิตพืช สัตว์เศรษฐกิจ
- กิจกรรมเพิ่มรายได้ เช่น การแปรรูป การบรรจุหีบห่อ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ฯลฯ
- การสหกรณ์
- บันทึก/บัญชีครัวเรือน และบันทึก/บัญชีฟาร์ม

ขั้นกลาง ประกอบด้วย ผู้เริ่มต้นประกอบอาชีพเกษตร นักศึกษาเกษตรระดับ ปวช. ปวส. และปริญญาตรี

ดำเนินการอบรมในระดับเขต จำนวน 4 วัน หลักสูตรประกอบด้วย

- ระบบการเกษตร
- การจัดการฟาร์ม
- การตลาดเบื้องต้น
- ธุรกิจเกษตร
- การสหกรณ์
- บัญชีฟาร์มธุรกิจ/บริษัท
- สารสนเทศ (IT)

ขั้นก้าวหน้า ประกอบด้วย เกษตรกรคลื่นลูกใหม่ อบรมในระดับประเทศ จำนวน 3 วัน หลักสูตรประกอบด้วย

- Mini MBA
- เครือข่ายธุรกิจในประเทศและต่างประเทศ
- Logistics
- กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- คูงานใน/ต่างประเทศ

โดยเกษตรกรรุ่นใหม่ นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปพัฒนาการดำเนินกิจกรรม การเกษตรของตนเอง พร้อมทั้งทำการบันทึกการดำเนินกิจกรรมการเกษตรลงในสมุดบันทึก กิจกรรมฟาร์ม และบันทึกบัญชีฟาร์มด้วย และสวนกลางยังได้จัดกิจกรรมสัมมนาสรุปผลการสร้าง และพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ เพื่อสรุปรวบรวมผลการดำเนินงาน รับทราบปัญหาอุปสรรคในการ ดำเนินงาน และข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงวิธีการดำเนินงาน โครงการในปีต่อไป

ในปี พ.ศ. 2555 กรมส่งเสริมการเกษตร.2555 ได้กล่าวถึงการดำเนินโครงการสร้าง และพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ มีกิจกรรมดังนี้

1. จังหวัดจัดอบรมหลักสูตรเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต 1 ครั้ง 3 วัน

กรอบหลักสูตรสำหรับการอบรมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

- การผลิตปุ๋ยเพื่อลดต้นทุนการผลิต
- การใช้สารอินทรีย์ชีวภาพในเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต
- การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชโดยชีววิธี
- การเกษตรผสมผสานตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง
- การจัดทำบัญชีฟาร์ม
- การวางแผนการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต
- การแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต
- มาตรฐานการผลิตเพื่อให้ได้รับการรับรองตามหลัก GAP
- กระบวนการเรียนรู้แบบโรงเรียนเกษตรกร

2. จังหวัดปรับปรุงแปลงหรือแหล่งเรียนรู้ที่ได้รับการคัดเลือกใน อำเภอ ๆ ละ 1

แหล่ง คัดเลือกแปลงหรือแหล่งเรียนรู้ จากศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง หรือศูนย์เรียนรู้ชมรมยุว เกษตรกรผู้ผ่านการฝึกงานในครอบครัวเกษตรกรญี่ปุ่น หรือแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ที่จังหวัดพิจารณาแล้ว เห็นว่ามีศักยภาพ เพื่อปรับปรุงให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ให้แล้วเสร็จในเดือนมิถุนายน 2555 โดยมี หลักเกณฑ์ ดังนี้

- วิทยาการของแหล่งเรียนรู้ต้องมีความรู้ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ เป็นผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต หรือหลักสูตรการเพิ่มประสิทธิภาพการ บริหารจัดการธุรกิจ

- พื้นที่ตั้งแหล่งเรียนรู้ต้องมีความสะดวกในการเข้าถึงเพื่อให้เกษตรกรรุ่นใหม่ และบุคคลทั่วไปสามารถเข้าศึกษาในพื้นที่ได้ตลอด

- ต้องมีความหลากหลายภายในแหล่งเรียนรู้และสามารถพัฒนาต่อยอดได้
- 3. เขตจัดอบรมหลักสูตรเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการธุรกิจ เขต ๑

ละ 1 ครั้ง 5 วัน

กรอบหลักสูตรสำหรับการอบรมการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการธุรกิจ

- การจัดการผลผลิตก่อนและหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต
- การวางแผนและจัดการเพื่อลดความเสี่ยงในด้านการตลาดสำหรับสินค้าเกษตร
- สุขอนามัยในการผลิตพืชและมาตรการในการกีดกันทางการค้าของคู่ค้าระหว่างประเทศ
- การพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต
- อนาคตธุรกิจเกษตรไทยในเวทีการค้าโลก
- การบริหารจัดการเพื่อการค้าและการลงทุนด้านการเกษตร
- การเขียนโครงการเพื่อขอสินเชื่อเพื่อการลงทุน
- สารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการธุรกิจเกษตร (การสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต)
- จริยธรรมทั่วไปสำหรับการทำธุรกิจ

- 4. เขตจัดเวทีเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ เขต ๑ ละ 1 ครั้ง 3 วัน

ในปี พ.ศ. 2556 กรมส่งเสริมการเกษตร.2556 ได้กล่าวถึงการดำเนินโครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโครงการรายใหม่ต้องมีคุณสมบัติทั่วไป ดังนี้

1. เป็นผู้ทำการเกษตร อายุ 17-45 ปี นับถึงวันเปิดรับสมัคร หรือบุคคลเป้าหมายตามโครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ ปี 2556 ของหน่วยงานบูรณาการ เช่น สำนักงานปฎิรูปที่ดิน เพื่อการเกษตรกรรม เป็นต้น ซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนด

2. จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ขึ้นไป
3. มีที่ดินเป็นของตนเองหรือของครอบครัว
4. มีความสนใจและรักที่จะทำอาชีพด้านการเกษตร
5. การบูรณาการเป้าหมายทางวิชาการกับหน่วยงานภาคี

1) สปก. ซึ่งเป็เป้าหมายการบูรณาการรายจังหวัด และดำเนินการกำหนดหลักสูตร การอบรมในส่วนที่ สปก.รับผิดชอบ

2) จังหวัดบูรณาการทางวิชาการร่วมกับหน่วยงานภาคีในหลักสูตรการอบรมที่ สปก.จัดขึ้น

1.กิจกรรมอบรมเกษตรกรรุ่นใหม่รายใหม่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2556

กรมส่งเสริมการเกษตรมอบหมายให้สำนักงานจังหวัดจัดอบรมหลักสูตรเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต จำนวน 1 ครั้ง 3 วัน โดยเป็นเป้าหมายใหม่ทั้งหมดในปีงบประมาณ พ.ศ. 2556

กรอบหลักสูตรสำหรับการอบรมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

- การผลิตปุ๋ยเพื่อลดต้นทุนการผลิต
- การใช้สารอินทรีย์ชีวภาพในเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต
- การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชโดยชีววิธี
- การเกษตรผสมผสานตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง
- การจัดทำบัญชีฟาร์ม
- การวางแผนการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต
- การแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต
- มาตรฐานการผลิตเพื่อให้ได้รับการรับรองตามหลัก GAP
- กระบวนการเรียนรู้แบบโรงเรียนเกษตรกร

2.อบรมเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่รายเดิม (รายเดิมจากปีงบประมาณ พ.ศ.

2555)

2.1 กรมส่งเสริมการเกษตรมอบหมายให้สำนักงานเกษตร จังหวัดจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ระดับจังหวัดๆ ละ 1 ครั้ง จำนวน 2 วัน โดยคัดเลือกจากเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ผ่านมาการอบรมหลักสูตรเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในปีงบประมาณ พ.ศ. 2555

2.2 จัดอบรมหลักสูตรการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการธุรกิจ

จังหวัดจัดอบรมหลักสูตรการบริหารจัดการธุรกิจ 1 ครั้ง จำนวน 3 วัน โดยจัดอบรมให้กับผู้ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ระดับจังหวัด
กรอบหลักสูตรสำหรับการอบรมการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการธุรกิจ

- การจัดการผลผลิตก่อนและหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต
- การวางแผนและจัดการเพื่อลดความเสี่ยงในด้านการตลาดสำหรับสินค้าเกษตร
- สุขอนามัยในการผลิตพืชและมาตรการในการกีดกันทางการค้าของคู่ค้าระหว่างประเทศ
- การพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต
- อนาคตธุรกิจเกษตรไทยในเวทีการค้าโลก
- การบริหารจัดการเพื่อการค้าและการลงทุนด้านการเกษตร
- การเขียนโครงการเพื่อขอสินเชื่อเพื่อการลงทุน
- สารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการธุรกิจเกษตร (การสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต)
- จริยธรรมทั่วไปสำหรับการทำธุรกิจ

3. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ระดับเขต

สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขต จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ระดับเขต 1 ครั้ง จำนวน 2 วัน โดยจัดอบรมให้กับประธานเครือข่าย เลขานุการเครือข่าย หรือผู้แทนเครือข่ายระดับจังหวัดในเขตที่รับผิดชอบ การอบรมเชิงปฏิบัติการเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดเป็นเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ระดับเขตเป็นการต่อยอดองค์ความรู้และเครือข่ายระดับจังหวัด เพื่อให้มีเครือข่ายที่กว้างขึ้นเตรียมพร้อมสู่เครือข่ายทางธุรกิจในระดับสากล ดังนั้น การอบรมหลักสูตรนี้จึงสามารถปรับเปลี่ยนเนื้อหาการอบรมให้เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมและความต้องการของเกษตรกร โดยให้คงไว้ซึ่งหลักการในการสร้างเครือข่ายให้เกิดขึ้นมีผู้แทนเครือข่ายในการประสานงาน สามารถติดตามการดำเนินงานเครือข่ายได้

ในปี พ.ศ. 2557 กรมส่งเสริมการเกษตร.2557 ได้กล่าวถึง กิจกรรมพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ อยู่ภายใต้กิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ยุวเกษตรกรสู่ความเป็นผู้นำด้านการเกษตร โครงการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มยุวเกษตรกร มีกิจกรรมได้แก่

- 1) สัมมนาเชิงปฏิบัติการจัดทำหลักสูตรการพัฒนา Young Smart Farmer จัด โดยกรมส่งเสริมการเกษตร
- 2) สัมมนาเชิงปฏิบัติการพัฒนา Young Smart Farmer กรมส่งเสริมการเกษตรแจ้งจังหวัดและเขตคัดเลือกเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ โครงการเข้าร่วมการสัมมนาโดยผู้เข้าร่วมสัมมนาต้องเป็นผู้ปฏิบัติงานโครงการจริงและเข้าร่วมสัมมนาด้วยตนเองทุกครั้ง

ระยะที่ 1 การปรับกระบวนการทัศน์และจัดทำแผนการพัฒนา

ระยะที่ 2 รายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานและปรับกระบวนการสนับสนุน
การเรียนรู้

ระยะที่ 3 การสรุปบทเรียนและประเมินผล

3) อบรมหลักสูตร Young Smart Farmer กรมส่งเสริมการเกษตรมอบหมายให้
สำนักงานเกษตรจังหวัดดำเนินการ จำนวน 3 ครั้งๆ ละ 2 วัน

ขั้นตอนการดำเนินงาน

- 1) ประชุมทีมงานและวางแผนการจัดอบรมตามกรอบหลักสูตร Young Smart Farmer
- 2) จังหวัดประชาสัมพันธ์ รับสมัคร และคัดเลือกเกษตรกรที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด ดังนี้

(1) มีอายุไม่เกิน 45 ปี

(2) มีที่ดินทำการเกษตร

(3) มีความมุ่งมั่น ตั้งใจ ต้องการทำการเกษตรและพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเอง

(4) สมัครใจเข้าร่วมโครงการและต้องเข้าร่วมกิจกรรมตลอดระยะเวลาโครงการ

- 3) ดำเนินการจัดสัมมนาตามแผนที่กำหนด

ระยะที่ 1 การปรับกระบวนการทัศน์และสร้างแรงจูงใจ การจัดทำแผนชีวิต การผลิต/
การตลาด การสร้างเครือข่าย และการจัดหาช่องทางการเรียนรู้และการสื่อสาร

ระยะที่ 2 และ 3 รายงานความก้าวหน้าการเรียนรู้และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของ
Young Smart Farmer

ระยะที่ 4 การเสนอผลงานของ Young Smart Farmer การวางแผนอนาคต
การสร้างเครือข่าย การสรุปบทเรียนและประเมินผล

4) ติดตามผลการนำความรู้ไปปฏิบัติของเกษตรกรในทุกๆ ระยะ เพื่อใช้ในการ
สัมมนาเชิงปฏิบัติการพัฒนา Young Smart Farmer

5) สรุปและรายงานผลการอบรม ทำเนียบเกษตรกรผู้เข้าร่วมอบรม ทำเนียบ
วิทยากร และการติดตามผลการนำความรู้ไปปฏิบัติให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบ

4) สัมมนาเชิงปฏิบัติการสร้างเครือข่ายระดับเขต สำนักส่งเสริมและพัฒนาการ
เกษตรเขต เป็นผู้ดำเนินการ

ขั้นตอนการดำเนินงาน

- 1) ประชุมทีมงานและวางแผนการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการสร้างเครือข่ายระดับเขต
- 2) คัดเลือกเกษตรกรที่ผ่านการอบรมหลักสูตร Young Smart Farmer

3) ดำเนินการจัดสัมมนาตามแผนที่กำหนด โดยจัดมหกรรมผลงาน Young Smart Farmer และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างเครือข่าย Young Smart Farmer ระดับเขต

5) สัมมนาเชิงปฏิบัติการสร้างเครือข่ายระดับประเทศ กรมส่งเสริมการเกษตร
ดำเนินการ

ขั้นตอนการดำเนินงาน

- 1) ประชุมทีมงานและวางแผนการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการสร้างเครือข่ายระดับประเทศ
- 2) รับสมัครและคัดเลือกเกษตรกรที่ผ่านการสัมมนาเชิงปฏิบัติการสร้างเครือข่ายระดับเขต และเกษตรกรผู้ผ่าน โครงการแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ
- 3) ดำเนินการจัดสัมมนาตามแผนที่กำหนด โดยจัดมหกรรมผลงาน Young Smart Farmer และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างเครือข่าย Young Smart Farmer ระดับประเทศ
- 4) สรุปและรายงานผลการสัมมนาและทำเนียบเครือข่าย Young Smart Farmer ระดับประเทศ

จัดทำสื่อการถ่ายทอดความรู้

ขั้นตอนการดำเนินงาน

- 1) เขตและจังหวัดร่วมกันคัดเลือกและรวบรวมองค์ความรู้หรือเทคโนโลยีด้านการเกษตรที่มีคุณค่าและเป็นตัวอย่างที่ดีในการพัฒนาหรือเป็นต้นแบบให้แก่เกษตรกรอื่นๆ นำไปเป็นแบบอย่าง โดยพิจารณาจากเกษตรกรเป้าหมาย
- 2) วิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการเกษตรในข้อ 1) ให้มีความถูกต้อง ครบถ้วน และจัดทำเป็นสื่อถ่ายทอดความรู้และเผยแพร่แก่เกษตรกรอื่นๆ เขตละ 1 ชุด

ในปี พ.ศ. 2558 กรมส่งเสริมการเกษตร.2558 กิจกรรมพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ ได้มาอยู่ภายใต้โครงการ พัฒนาองค์กรเกษตรกร กิจกรรม Young Smart Farmer โดยมีกิจกรรมการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนา Young Smart Farmer กรมส่งเสริมการเกษตร มอบหมายให้สำนักงานเกษตรจังหวัด จัดกระบวนการเรียนรู้ให้เกษตรกรรุ่นใหม่ จำนวน 2 ครั้งๆละ 2 วัน โดยเกษตรกรเป้าหมาย มีคุณสมบัติที่กำหนด ดังนี้

- (1) มีอายุระหว่าง 17 – 45 ปี
- (2) มีที่ดินทำการเกษตร
- (3) มีความมุ่งมั่น ตั้งใจ ต้องการทำการเกษตร พัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิต

ตนเอง

(4) สมัครงใจเข้าร่วมโครงการและต้องเข้าร่วมกิจกรรมตลอดระยะเวลาโครงการ โดยแต่ละจังหวัดให้มีเกษตรกรที่ผ่านโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ยุวเกษตรกรผู้ความเป็นผู้นำด้านการเกษตร ปี 2557 อย่างน้อย 5 ราย และเน้นการให้ความสำคัญกับเกษตรกรในการเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และออกแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง แบ่งการจัดกระบวนการเรียนรู้ออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การปรับกระบวนการทัศน์และสร้างแรงจูงใจ การจัดทำแผนชีวิต แผนการผลิต/การตลาด การสร้างเครือข่าย และการจัดหาช่องทางการเรียนรู้และการสื่อสาร

ระยะที่ 2 รายงานความก้าวหน้าจากการเรียนรู้ด้วยตนเองและจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเกษตรกรนำเสนอผลงานจากการเรียนรู้ การวางแผนอนาคต การเชื่อมโยงเครือข่าย การสรุปบทเรียนและประเมินผล

ทั้งนี้ ให้จังหวัดสรุปและรายงานผลการจัดกระบวนการเรียนรู้ ทำเนียบเกษตรกร ทำเนียบวิทยากร และผลการติดตามการนำความรู้ไปปฏิบัติ ให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบ

จังหวัดเลย ได้ดำเนิน โครงการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer) ตามนโยบายของกรมส่งเสริมการเกษตรมาตั้งแต่ปี 2551-2558

5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล

กิริติยา สวัสดิภาพ (2554: 204) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคาดหวังในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งพาตนเองของเกษตรกรรุ่นใหม่ พบว่า เกษตรกรรุ่นใหม่ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 62.50 มีอายุระหว่าง 37-53 ปี ร้อยละ 60.00 อายุเฉลี่ย 43.03 ปี มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 46.87 มีระดับการศึกษาสูงสุดภาคบังคับ 12 ปี ร้อยละ 72.70 ต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 18.80 อาชีพเดิมเป็นอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม ร้อยละ 82.03 มีอาชีพหลักเป็นอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 71.09 และมีอาชีพรองหรืออาชีพเสริมเพียงอาชีพเดียว ร้อยละ 59.38 มากที่สุดเป็นอาชีพค้าขาย ร้อยละ 13.28 เกษตรกรรุ่นใหม่ไม่มีประสบการณ์ในการทำการเกษตรก่อนเข้าพื้นที่ที่ได้รับจาก ส.ป.ก. ร้อยละ 33.60 และเคยมีประสบการณ์ในการทำการเกษตรก่อนเข้าพื้นที่ ส.ป.ก. ระยะเวลา 1-13 ปี ร้อยละ 47.70 และมีประสบการณ์ในการทำการเกษตรในพื้นที่ ส.ป.ก. มากกว่า 6 เดือนขึ้นไป ร้อยละ 58.59 เกษตรกรรุ่นใหม่มีรูปแบบการทำเกษตรผสมผสานในพื้นที่ ร้อยละ 81.25 มีกิจกรรมผสมผสาน 1-3 กิจกรรม มากที่สุด ร้อยละ 60.58 ในปี 2553 ที่ผ่านมา เกษตรกรรุ่นใหม่ส่วนใหญ่ยังไม่มีรายได้ในภาคการเกษตรในพื้นที่ ส.ป.ก. และรายได้ภาค

การเกษตรนอกพื้นที่ ส.ป.ก. ร้อยละ 50.78 และ 55.50 ตามลำดับ เกษตรกรรุ่นใหม่ส่วนใหญ่มีรายได้นอกภาคการเกษตร ร้อยละ 71.09 ส่วนใหญ่เกษตรกรรุ่นใหม่มีรายจ่ายในภาคการเกษตรในปี 2553 ที่ผ่านมาน้อยกว่าหรือเท่ากับ 6,000 บาท/ปี ร้อยละ 42.20 และมีรายจ่ายรวมทั้งในและนอกภาคการเกษตร มากกว่า 12,001 บาท/ปีขึ้นไป ร้อยละ 64.60 เกษตรกรรุ่นใหม่ส่วนใหญ่มีสภาพหนี้สิน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000 บาท ร้อยละ 24.22 และไม่มีเงินออมร้อยละ 75.00

5.2 ปัจจัยทางสังคม

กิริติยา ศวัสติภาพ (2554: 204-205) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคาดหวังในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งพาตนเองของเกษตรกรรุ่นใหม่ พบว่า เกษตรกรรุ่นใหม่ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่ม ร้อยละ 75.00 และเป็นสมาชิกกลุ่มอย่างน้อย 1 กลุ่ม ร้อยละ 50.00 เป็นสมาชิกของกลุ่มที่ทำงานร่วมกันในพื้นที่มากที่สุด ร้อยละ 15.60 เกษตรกรรุ่นใหม่ส่วนใหญ่เปิดรับข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรทั้งหมด สื่อบุคคลที่ดี เป็นประโยชน์และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในพื้นที่มากที่สุด คือ วิทยากรจากการอบรม/สัมมนา/ดูงาน ร้อยละ 27.30 และสื่ออื่นๆ คือ สื่อโทรทัศน์ ร้อยละ 32.80

กฤษดา พงษ์การณภาส ชูชีพ ชีวอุดม และธรรมวงศ์ สิงห์อยู่เจริญ (2550 : 145-146) ศึกษาความต้องการฝึกอบรมและการจัดหลักสูตรการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรที่เหมาะสม สำหรับเกษตรกรรุ่นใหม่ในพื้นที่จังหวัดแพร่ พบว่า

1) ประสิทธิภาพในการเข้าฝึกอบรมด้านการเกษตร กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 83.8 รองลงมา เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านการเกษตร 1-2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 14.7 และเคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านการเกษตร 3 ครั้งขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 1.5 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

2) ความพึงพอใจ ข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตรที่ได้รับจากแหล่งต่าง ๆ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตรที่ได้รับจากโทรทัศน์ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 92.2 รองลงมาคือ อินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 84.9 รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 84.6 รองลงมาคือ ครู คิดเป็นร้อยละ 82.7 รองลงมาคือ วารสาร นิตยสารเกษตรต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 82.6 รองลงมาคือ วิทยุ คิดเป็นร้อยละ 81.7 รองลงมาคือการประชุม ศึกษาดูงาน การฝึกอบรม คิดเป็นร้อยละ 74.7 รองลงมาคือ หนังสือเรียน คิดเป็นร้อยละ 74.2 รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ คิดเป็นร้อยละ 68.4 รองลงมาคือ หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 67.5 รองลงมาคือ เพื่อนบ้านหรือเพื่อนในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 58.1 และหอกระจายข่าวประจำโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 56.6 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

3) จำนวนสมาชิกในครอบครัว กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสมาชิกในครัวเรือน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 53.1 รองลงมาคือ 5 คน คิดเป็นร้อยละ 18.6 รองลงมาคือ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 15.7 รองลงมาคือ 6 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8 รองลงมาคือ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7 รองลงมาคือ 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.4 รองลงมาคือ 8 คน คิดเป็นร้อยละ 0.4 รองลงมาคือ 9 คน คิดเป็นร้อยละ 0.2 และ 11 คน คิดเป็นร้อยละ 0.1 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

4) อาชีพหลักของครอบครัว กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีอาชีพหลักของครอบครัว คือ อาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 45.9 รองลงมาคือ อาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 36.7 รองลงมาคือ อาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 11.7 รองลงมาคือ อาชีพรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 3.5 รองลงมาคือ อาชีพอื่น ๆ เช่น พนักงานบริษัท จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 1.6 และอาชีพรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 0.5 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

5) การใช้วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการทำการเกษตรของครอบครัว ครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างที่มีการทำการเกษตร มีการใช้วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการทำการเกษตรของครอบครัวมากที่สุดคือ ปุ๋ยเคมี คิดเป็นร้อยละ 76.0 รองลงมาคือ เครื่องสูบน้ำ คิดเป็นร้อยละ 72.2 รองลงมาคือ เครื่องตัดหญ้า คิดเป็นร้อยละ 65.8 รองลงมาคือ สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช เช่น ยาฆ่าหญ้า ยาฆ่าแมลง คิดเป็นร้อยละ 61.0 รองลงมาคือ รถแทรกเตอร์หรือรถไถนาแบบเดินตาม คิดเป็นร้อยละ 40.4 รองลงมาคือ เครื่องสีข้าว คิดเป็นร้อยละ 30.8 รองลงมาคือ สปริงเกอร์ คิดเป็นร้อยละ 6.8 รองลงมาคือ เครื่องปลูกข้าว คิดเป็นร้อยละ 5.4 และวัสดุอุปกรณ์การเกษตรอื่น ๆ เช่น เครื่องพ่นยา สารจับใบ คิดเป็นร้อยละ 3.0 ของจำนวนผู้ตอบสอบถามที่ครอบครัวมีการทำการเกษตรทั้งหมด

6) รูปแบบของการทำการเกษตรของครอบครัวของนักเรียน ครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างที่มีการทำการเกษตร มีการปลูกพืชไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 79.3 รองลงมาคือ พืชผัก คิดเป็นร้อยละ 46.4 รองลงมาคือ เลี้ยงสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 24.1 รองลงมาคือ ไม้ผล คิดเป็นร้อยละ 15.8 และอื่นๆ เช่น การทำสวนผสมผสาน การทำการเกษตรแบบทฤษฎีใหม่ คิดเป็นร้อยละ 2.5 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ครอบครัวมีการทำการเกษตรทั้งหมด

5.3 ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

กิริติยา สวัสดิภาพ (2554 : 205-206) จากศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคาดหวังในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งพาตนเองของเกษตรกรรุ่นใหม่ พบว่า

1) พื้นที่ถือครองการเกษตร เกษตรกรรุ่นใหม่มีพื้นที่ถือครองรวม เนื้อที่ 1-5 ไร่ ร้อยละ 81.25 เป็นพื้นที่ที่ได้รับจาก ส.ป.ก. เนื้อที่ประมาณ 2 ไร่ ร้อยละ 53.13 ได้รับพื้นที่ มีเนื้อที่

เฉลี่ยรายละ 3.43 ไร่ ส่วนใหญ่ไม่มีพื้นที่ของตนเอง และไม่มีพื้นที่เช่าจากบุคคลอื่น ร้อยละ 93.75 และ 82.81 ตามลำดับ

2) แรงงานเกษตรในครัวเรือน เกษตรกรรุ่นใหม่มีแรงงานเกษตรในครัวเรือน จำนวน 1 คน ร้อยละ 42.19 และไม่มีจ้างแรงงานเกษตรในพื้นที่ร้อยละ 69.53

3) ทุนที่ได้รับการสนับสนุน ส่วนใหญ่ไม่มีเงินทุนส่วนตัว ร้อยละ 58.59 ได้รับเงินทุนจาก ส.ป.ก. จำนวน 9,001 บาท ขึ้นไป ร้อยละ 53.91

4) ปัจจัยที่เกี่ยวกับตัวเกษตรกร ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งพาตนเอง เกษตรกรรุ่นใหม่ส่วนใหญ่มีกู้ยืมเงินความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการเกษตร เพื่อพึ่งพาตนเอง ร้อยละ 73.40

ศรีสุดา พรหมพิมพ์ (2555: 77) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตมังคุดตามระบบเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรในตำบลอ่างศิระ อำเภอชะอำ จังหวัดจันทบุรี ดังนี้

1) พื้นที่ พบว่าเกษตรกรมีพื้นที่ผลิตมังคุดทั่วไปเฉลี่ย 6.17 ไร่ ไม่พบว่ามีพื้นที่ในการผลิตมังคุดอินทรีย์ ส่วนใหญ่การปลูกมังคุดนั้น เกษตรกรจะปลูกมังคุดแซมในพืชหลัก เช่น ทุเรียน หรือลองกอง หรือปลูกแบบผสมผสาน ทั้งนี้ มังคุดเป็นพืชที่ต้องใช้แรงงานในการเก็บเกี่ยวมาก จึงไม่นิยมปลูกเป็นพืชหลัก

2) แรงงาน พบว่า แรงงานเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2.15 คน เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีแรงงานรับจ้าง เกษตรกรที่มีแรงงานรับจ้างมีการจ้างแรงงานเฉลี่ย 2.26 คน

3) ต้นทุนการผลิต พบว่าเกษตรกรมีต้นทุนการผลิตมังคุดทั่วไปเฉลี่ย 2,967.27 บาทต่อไร่ และไม่มีต้นทุนการผลิตมังคุดอินทรีย์

4) รายได้ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้จากการขายมังคุดทั่วไปเฉลี่ย 77,484.52 บาทต่อปี ทั้งนี้ เกษตรกรไม่มีรายได้จากการขายมังคุดอินทรีย์

5) หนี้สิน พบว่าเกษตรกรส่วนหนึ่งไม่มีหนี้สิน เกษตรกรส่วนใหญ่มีหนี้สิน โดยมีหนี้สินเฉลี่ย 174,134.1 บาทต่อครอบครัว เกษตรกรจำนวนหนึ่งมีทุนของตัวเอง เกษตรกรส่วนใหญ่กู้ยืมเงินเพื่อลงทุน โดยกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) รองลงมา กู้ยืมเงินทุนจากสหกรณ์การเกษตรมะขาม ส่วนหนึ่งมีการกู้ยืมเงินนอกระบบ และส่วนหนึ่งมีเงินทุนของตนเองและกู้ยืมเงินเพื่อลงทุน

5.4 กระบวนการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้

พัทธมน เอี่ยมสุวงศ์ (2552: 140) ศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน พบว่า สามารถสรุปแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามวิธีการดำเนินงานได้ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การทำความเข้าใจกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและค้นหาทีมวิจัยร่วม เป็นการลงพื้นที่เพื่อเรียนรู้บริบทพื้นฐานของชุมชนถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ทำให้ทราบถึง ปัญหา ความต้องการ ความสนใจที่แท้จริงของชุมชน อีกทั้งยังเป็นการสร้างความสนิทสนมคุ้นเคย กับคนในชุมชนทางหนึ่งด้วย และควรมีการติดต่อสื่อสารกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องที่น่าสนใจ เพื่อพูดคุยแนะนำตัว รวมถึงการค้นหาทีมวิจัยชุมชนที่มีความสนใจในประเด็นดังกล่าวร่วมกัน จากนั้นบอกเล่าถึงวัตถุประสงค์ของลักษณะงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นและทิศทางการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 2 การทบทวนโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพตามแนวพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง ตำบลป่าสัก เป็นการทบทวนที่ไปที่มา เจาะใจและการดำเนินงานของโครงการ เดิมในช่วงเวลาที่ผ่านมา เพื่อใช้ในการอธิบายทำความเข้าใจกับเกษตรกรและนำมาสู่การวางแผน กิจกรรมในระยะต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาโจทย์วิจัย เป็นการค้นหาปัญหานำการวิจัยและความ ต้องการของทีมวิจัยร่วมกัน เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการวิจัยให้ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ตลอดจนกำหนดแผนการดำเนินงานต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 ออกแบบและสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ใช้หลักของการมีส่วนร่วม ร่วมคือ เกษตรกรเป็นผู้คิดและกำหนดกิจกรรมที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยการวิเคราะห์ จากปัญหาที่ตัวเกษตรกรและกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงประสบอยู่ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม 1) การ เรียนรู้ตัวตนผ่านการทบทวนประวัติส่วนตัวและการวิเคราะห์ตนเอง 2) การแบ่งบทบาทหน้าที่ ในการทำงาน 3) การอบรมพัฒนาศักยภาพทีมนักวิจัย โดยเครื่องมือของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น 4) การวิเคราะห์ศักยภาพการดำเนินงานของกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง 5) เวทีสัญจรรายบ้าน ประจำเดือน 6) การสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่สมาชิกและกลุ่ม 7) การเพิ่มศักยภาพในด้านการผลิต

ขั้นตอนที่ 5 การสื่อสารกับหน่วยงานในพื้นที่และคนในชุมชน และสรุปบทเรียน การดำเนินงาน เพื่อนำเสนอผล/กิจกรรมการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง ให้แก่ชุมชน หน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้รับทราบ อันนำไปสู่การใช้ประโยชน์ การ สนับสนุนผลักดันหรือการต่อยอดงานวิจัย

ทัศนันท์ บุญสวน (2550: 149-152) ศึกษากระบวนการเรียนรู้ของเยาวชนต่อวิถี การเปลี่ยนแปลงชุมชนเกษตรในชุมชนตำบลป่าสัก อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน พบว่า การสร้างกระบวนการเรียนรู้ของเยาวชนต่อวิถีการเปลี่ยนแปลงชุมชนเกษตรในชุมชนตำบล ป่าสัก อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน สามารถสรุปแนวทางการสร้างกระบวนการเรียนรู้ของ เยาวชนตามวิธีการดำเนินงาน โดยการทำทำความเข้าใจกับผู้นำชุมชนในการทำงานวิจัย การทำความเข้าใจกับชุมชนถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ ผู้วิจัยได้สื่อสารกับชุมชนที่เข้าไปศึกษาโดยผ่านทางผู้นำชุมชน

ผู้นำหมู่บ้าน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยผ่านการประชาสัมพันธ์ใช้เสียงตามสายภายในหมู่บ้าน เพื่อทำความเข้าใจและขอความร่วมมือในการมาศึกษาวิจัยในเรื่องกระบวนการเรียนรู้ของเยาวชน ต่อวิธีการเปลี่ยนแปลงชุมชน โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ นอกจากจะเป็นผู้นำชุมชนที่เป็นทางการแล้ว ยังมีผู้นำชุมชนอย่างไม่เป็นทางการที่สามารถจะเป็นตัวกลางในการสื่อสารกับคนในชุมชน เช่น เจ้าอาวาสวัด บุคคลที่ชุมชนให้ความนับถือ เช่น ครู อาจารย์ ประธานกลุ่มหรือองค์กรต่าง ๆ และการค้นหาแกนนำเยาวชนเข้าร่วมเป็นทีมวิจัยและเยาวชนที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมศึกษาการเปลี่ยนแปลงของชุมชน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนา Young Smart Farmer จังหวัดเลย มีวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้ที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรเกษตรกร กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา Young Smart Farmer ปีงบประมาณ 2558 ของสำนักงานเกษตรจังหวัดเลย กรมส่งเสริมการเกษตร ทั้งหมด 30 คน ดังนี้

ตารางที่ 3.1 รายละเอียดประชากร Young Smart Farmer ปี 2558 จังหวัดเลย

ที่	อำเภอ	ปี 2558 (ราย)
1	อำเภอเมืองเลย	2
2	อำเภอน้ำโสม	2
3	อำเภอด่านซ้าย	3
4	อำเภอภูเรือ	2
5	อำเภอนาแห้ว	1
6	อำเภอปากชม	2
7	อำเภอเซียงคาน	2
8	อำเภอท่าลี่	2
9	อำเภอภูหลวง	4
10	อำเภอภูกระดึง	2
11	อำเภอหนองหิน	2
12	อำเภอผาขาว	2

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ที่	อำเภอ	ปี 2558 (ราย)
13	อำเภอเอราวัณ	2
14	อำเภอนาค้าง	2
รวมทั้งสิ้น		30

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) ประกอบด้วยคำถามแบบปลายปิด (close-ended-question) และคำถามแบบปลายเปิด (open-ended-question) ซึ่งมีคำถามในลักษณะเชิงคุณภาพ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของ Young Smart Farmer

ตอนที่ 2 ศักยภาพของ Young Smart Farmer

ตอนที่ 3 กระบวนการพัฒนา Young Smart Farmer

ตอนที่ 4 ปัจจัยเอื้อต่อการพัฒนา Young Smart Farmer

ตอนที่ 5 แนวทางการพัฒนา Young Smart Farmer

ตอนที่ 6 ปัญหา และข้อเสนอแนะ Young Smart Farmer

3. การตรวจสอบแบบสัมภาษณ์

3.1 การตรวจสอบความถูกต้องในเนื้อหา (content validity) โดยนำแบบสัมภาษณ์ให้ คณะกรรมการที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบข้อคำถาม ความเหมาะสม ครอบคลุมเนื้อหาตาม วัตถุประสงค์ของการวิจัย พร้อมนำมาปรับปรุงแก้ไข

รายละเอียดตารางการจัดเก็บข้อมูลตามแบบสัมภาษณ์

ที่	วัตถุประสงค์	การจัดเก็บข้อมูล
1	เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทั่วไปของ Young Smart Farmer	<p>1) ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล</p> <p>1.1 เพศ</p> <p>1.2 ปัจจุบันท่านมีอายุ</p> <p>1.3 ระดับการศึกษาสูงสุดของท่านคือ</p> <p>1.4 สถานภาพการสมรส</p> <p>1.5 ประสบการณ์การทำ</p> <p>2) ปัจจัยทางด้านสังคม</p> <p>2.1 การเป็นอาสาสมัครและผู้นำชุมชน (มีตำแหน่งทางสังคม)</p> <p>2.2 การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร ที่เกี่ยวข้องกับ การเกษตร</p> <p>2.3 การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร</p> <p>3) ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ</p> <p>3.1 การถือครองที่ดิน</p> <p>3.2 กิจกรรมการเกษตรที่ทำ</p> <p>3.3 จำนวนแรงงานด้านการเกษตร</p> <p>3.4 รายได้ของครัวเรือน</p> <p>3.5 ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน</p>
2	เพื่อศึกษาศักยภาพของ Young Smart Farmer ตามตัวชี้วัดที่กรมส่งเสริม การเกษตรกำหนด	<p>1.มีความรู้ในเรื่องที่ทำอยู่</p> <p>1.1 สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดเทคโนโลยี หรือให้คำแนะนำปรึกษาให้กับผู้อื่นได้</p> <p>1.2 สามารถเป็นเกษตรกรต้นแบบหรือจุด เรียนรู้ให้กับผู้อื่น</p>

ที่	วัตถุประสงค์	การจัดเก็บข้อมูล
	<p>เพื่อศึกษาศักยภาพของ Young Smart Farmer ตามตัวชี้วัดที่กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนด (ต่อ)</p>	<p>2. มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ</p> <p>2.1 สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลทั้งจาก</p> <p>2.1.1เจ้าหน้าที่</p> <p>2.1.2Internet</p> <p>2.1.3Tablet</p> <p>2.1.4Smart Phone</p> <p>2.2 มีการบันทึกข้อมูล</p> <p>2.3 มีการใช้ข้อมูลมาประกอบการบริหารจัดการผลผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด</p> <p>2.4 มีการนำข้อมูลมาใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาอาชีพของตนเองได้</p> <p>3. มีการบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด</p> <p>3.1 มีความสามารถในการบริหารจัดการปัจจัยการผลิต แรงงาน และทุน ฯลฯ</p> <p>3.2 มีความสามารถในการเชื่อมโยงการผลิตและการตลาดเพื่อให้ขายผลผลิตได้</p> <p>3.3 มีการจัดการของเหลือจากการผลิตที่มีประสิทธิภาพ (Zero waste management)</p> <p>4. มีความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค</p> <p>4.1 มีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐาน</p> <p>-GAP</p> <p>-GMP</p> <p>-เกษตรอินทรีย์</p>

ที่	วัตถุประสงค์	การจัดเก็บข้อมูล
	เพื่อศึกษาศักยภาพของ Young Smart Farmer ตามตัวชี้วัดที่กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนด (ต่อ)	<p>4.2 ได้รับการอบรมเกี่ยวกับ มาตรฐาน</p> <ul style="list-style-type: none"> -GAP -GMP -เกษตรอินทรีย์ <p>4.3 มีกระบวนการผลิตที่สอดคล้องกับมาตรฐาน GAP GMP เกษตรอินทรีย์ หรือมาตรฐานอื่น ๆ</p> <p>5. มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม/สังคม</p> <p>5.1 มีกระบวนการผลิตที่ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะ และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม (Green Economy)</p> <p>5.2 มีกิจกรรมช่วยเหลือชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่อง</p> <p>ความภูมิใจในความเป็นเกษตรกร</p> <p>6.1 มีความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพการเกษตร</p> <p>6.2 รักและหวงแหนพื้นที่และอาชีพทางการเกษตรไว้ให้รุ่นต่อไป</p> <p>6.3 มีความสุขและพึงพอใจในการประกอบอาชีพการเกษตร</p>
3	เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนา Young Smart Farmer ของจังหวัดเลย	<p>การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนา Young Smart Farmer ระยะที่ 1 และระยะที่ 2</p> <ul style="list-style-type: none"> - เนื้อหา - วิธีการ - วิทยากรโดยรวม - สถานที่ฝึกอบรม ศึกษาดูงาน - ระยะเวลา

ที่	วัตถุประสงค์	การจัดเก็บข้อมูล
4	เพื่อศึกษาปัจจัยเงื่อนไขที่มีผลต่อการพัฒนา Young Smart Farmer	1. สมาชิก Young Smart Farmer 1.1 อายุ 1.2 กิจกรรมการเกษตร(ข้าว ไม้ผล พืชไร่ สวนผสม) 1.3ระดับการทำกรเกษตร (พอเพียง เศรษฐกิจ สังออก) 1.4 การเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรม 2. เจ้าหน้าที่ 2.1 สำนักงานเกษตรอำเภอ 2.2 สำนักงานเกษตรจังหวัด 3. กิจกรรมในการเรียนรู้แต่ละครั้ง 4. เนื้อหาหลักสูตร 5. วิทยากร 6. ผู้รู้/ต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ 7. แหล่งเรียนรู้ 8. หน่วยงานภาคีเครือข่าย 9. ระยะเวลาการเรียนรู้แต่ละครั้ง
5	เพื่อศึกษาปัญหาข้อเสนอแนะ ในการพัฒนา Young Smart Farmer ของจังหวัดเลย	ตามประเด็นปัญหาในการประเมิน ศักยภาพของ Young Smart Farmer ตามตัวชี้วัดที่กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ โดยการสัมภาษณ์ Young Smart Farmer จังหวัดเลย จำนวน 30 คน และนำข้อมูลที่ได้มาสรุป แปลผลและรายงานผล ซึ่งมีขั้นตอนในการจัดเก็บ ดังนี้

- 4.1 จัดทำแผนการจัดเก็บข้อมูลจากประชากรที่ใช้ในการวิจัย โดยกำหนดวัน เวลา สถานที่เก็บข้อมูล
- 4.2 จัดเตรียมแบบสัมภาษณ์และวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้เพื่อการเก็บข้อมูล
- 4.3 ประสานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อนัดหมายเกษตรกร
- 4.4 ผู้วิจัยออกไปสัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง
- 4.5 ตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อสัมภาษณ์ เก็บข้อมูลต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของข้อมูลที่รวบรวมมาได้ นำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่ บันทึกคะแนน แต่ละข้อลงในแบบลงรหัส นำไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปจากคอมพิวเตอร์วิเคราะห์ทางสถิติสำหรับสังคมศาสตร์ ค่าสถิติที่ใช้ ดังนี้

- 5.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร สภาพสังคมและเศรษฐกิจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Diviation : S.D.) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum)
- 5.2 กระบวนการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ แสดงการวิเคราะห์เป็นร้อยละ (Percentage)
- 5.3 ปัจจัยแห่งความสำเร็จ แสดงการวิเคราะห์เป็นร้อยละ (Percentage)
- 5.4 ปัญหา และข้อเสนอแนะ ตามประเด็นคุณสมบัติการเป็น Smart Farmer แสดงการวิเคราะห์เป็นร้อยละ (Percentage)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนา Young Smart Farmer จังหวัดเลย ผู้วิจัยได้รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่างๆ โดยแบ่งการนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยายเชิงพรรณนา แบ่งออกเป็น 7 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล สังคมและเศรษฐกิจ

ตอนที่ 2 ศักยภาพของ Young Smart Farmer ตามคุณสมบัติของ Smart Farmer

ตอนที่ 3 กระบวนการส่งเสริม Young Smart Farmer ในปีงบประมาณ 2558

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพก่อนและหลังการจัด

กระบวนการพัฒนา

ตอนที่ 5 ปัจจัยเงื่อนไขต่อการพัฒนา Young Smart Farmer

ตอนที่ 6 แนวทางการส่งเสริม Young Smart Farmer

ตอนที่ 7 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการส่งเสริม Young Smart Farmer

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของ Young Smart Farmer
ในจังหวัดเลย

ตารางที่ 4.1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล

		N = 30	
รายการ		จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ			
	ชาย	18	60
	หญิง	12	40
2. อายุ			
	10-19 ปี	0	0
	20-29 ปี	7	23
	30-39 ปี	18	60
	40-45 ปี	5	17
(อายุน้อยสุด 21 ปี อายุมากที่สุด 44 ปี ค่าเฉลี่ย 33.94 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.974)			
3. ระดับการศึกษา			
	ประถมศึกษาปีที่ 6	2	6.7
	มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	4	13.3
	มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	13	43.3
	อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	2	6.7
	ปริญญาตรี	8	26.7
	ปริญญาโท	1	3.3

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

		N = 30	
รายการ		จำนวน	ร้อยละ
4. สภาพสมรส			
	โสด	9	30.0
	สมรส	19	63.4
	หย่า	1	3.3
	แยกกันอยู่	1	3.3
5. ประสบการณ์การทำงานเกษตร			
	1-5 ปี	12	40.0
	6-10 ปี	10	33.3
	11-20 ปี	3	10.0
	21-30 ปี	5	16.7
(น้อยสุด 2 ปี มากสุด 30 ปี ค่าเฉลี่ย 10.30 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน 8.036)			

จากตารางที่ 4.1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่า

เพศ Young Smart Farmer ประมาณสองในสาม (ร้อยละ 60.0) เป็นเพศชาย และ ร้อยละ 40.0 เป็นเพศ หญิง

อายุ Young Smart Farmer ประมาณสองในสาม (ร้อยละ 60.0) มีอายุระหว่าง 30-39 ปี รองลงมา ร้อยละ 23.0 มีอายุระหว่าง 20-29 ปี และร้อยละ 17.0 มีอายุระหว่าง 40-45 ปี ตามลำดับ โดย Young Smart Farmer มีอายุน้อยสุด 21 ปี แต่ผู้ให้สัมภาษณ์มีอายุมากที่สุด 44 ปี อายุเฉลี่ย 33.94 ปี ระดับการศึกษา Young Smart Farmer น้อยกว่าครึ่ง (ร้อยละ 43.3) จบการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า รองลงมา ร้อยละ 26.7 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 13.3 จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า ร้อยละ 6.7 จบการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 6 เท่ากันกับ จบการศึกษา อนุปริญญาหรือเทียบเท่า และร้อยละ 3.3 จบการศึกษาระดับปริญญาโท ตามลำดับ

สภาพสมรส Young Smart Farmer ประมาณสองในสาม (ร้อยละ 63.4) มีสถานภาพ สมรสแล้ว รองลงมา ร้อยละ 30.0 เป็นโสด ร้อยละ 3.3 มีสภาพสมรส หย่า เท่ากันกับ สภาพสมรส แยกกันอยู่

ประสบการณ์การทำงานเกษตร Young Smart Farmer มากกว่าหนึ่งในสาม (ร้อยละ 40.0) มีประสบการณ์การทำงานเกษตร 1-5 ปี รองลงมา ร้อยละ 33.3 มีประสบการณ์การทำงานเกษตร 6-10 ปี ร้อยละ 16.7 มีประสบการณ์การทำงานเกษตร 21-30 ปี ร้อยละ 10.0 มีประสบการณ์การทำงานเกษตร 11-20 ปี ตามลำดับ ซึ่ง Young Smart Farmer มีประสบการณ์การทำงานเกษตร น้อยที่สุด 2 ปี และมีประสบการณ์การทำงานเกษตร มากที่สุด 30 ปี เฉลี่ย 10.30 ปี

ตารางที่ 4.2 ปัจจัยทางด้านสังคม

		N = 30	
รายการ		จำนวน	ร้อยละ
1. จำนวนกลุ่มที่เป็นสมาชิก			
	เป็นสมาชิก กลุ่มเดียว	10	41.7
	เป็นสมาชิก 2 กลุ่ม	11	45.8
	เป็นสมาชิก 3 กลุ่ม	3	12.5
2. การเป็นอาสาสมัครและผู้นำชุมชน			
	ไม่เป็น	11	36.7
	เป็น	19	63.3
	ผู้นำชุมชน	7	36.8
	อสม.	3	15.8
	สมาชิก อบต./เทศบาล กรรมการหมู่บ้าน	2	10.5
	ผู้นำกลุ่มอาชีพ	6	31.6
	สมาชิกสภาองค์กรชุมชน	1	5.3

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

N = 30		
รายการ	จำนวน	ร้อยละ
3. การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร		
ไม่เป็น	6	36.7
เป็น	24	63.3
กลุ่มเกษตรกร	9	30.0
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	1	3.3
กลุ่มยุวเกษตรกร	2	6.7
อาสาสมัครเกษตร	5	16.7
อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	8	26.7
สหกรณ์การเกษตร	6	20.0
กลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส.	11	36.7
วิสาหกิจชุมชน	1	3.3

จากตารางที่ 4.2 พบว่า

การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร Young Smart Farmer ประมาณสองในสาม (ร้อยละ 63.3) เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร โดย ร้อยละ 45.8 เป็นสมาชิก 2 กลุ่ม รองลงมา ร้อยละ 41.7 เป็นสมาชิกกลุ่มเดียว และร้อยละ 12.5 เป็นสมาชิก 3 กลุ่ม

การเป็นอาสาสมัครและผู้นำชุมชน Young Smart Farmer ร้อยละ 63.3 เป็นอาสาสมัครและผู้นำชุมชน รองลงมา ร้อยละ 36.8 เป็นผู้นำกลุ่มอาชีพ ร้อยละ 31.6 เป็นอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ร้อยละ 15.8 เป็นสมาชิก อบต./เทศบาล ร้อยละ 10.5 เป็นกรรมการหมู่บ้าน ร้อยละ 5.3 เป็นสมาชิกสภาองค์กรชุมชน ตามลำดับ Young Smart Farmer ร้อยละ 36.7 ไม่เป็นอาสาสมัครและผู้นำชุมชน คิดเป็นร้อยละ 36.7

การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร Young Smart Farmer ร้อยละ 36.7 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. รองลงมา ร้อยละ 30.0 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 26.7 เป็นสมาชิกกลุ่มอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ร้อยละ 20.0 เป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 16.7 เป็นสมาชิกกลุ่มอาสาสมัครเกษตร ร้อยละ 6.7 เป็นสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร และร้อยละ 3.3 จำนวนเท่ากันเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรและกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ตารางที่ 4.3 การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร

N = 30

รายการ	ระดับการได้รับข้อมูล (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. แหล่งสื่อบุคคล								
1) ผู้นำชุมชน	3 (10.0)	8 (26.7)	8 (26.7)	7 (23.3)	4 (13.3)	2.97	1.217	ปานกลาง
2) เพื่อนบ้าน	1 (3.3)	10 (33.3)	10 (33.3)	4 (13.3)	5 (16.7)	2.93	1.143	ปานกลาง
3) เจ้าหน้าที่รัฐ	7 (23.3)	8 (26.7)	10 (33.3)	4 (13.3)	1 (3.3)	3.53	1.106	มาก
4) เจ้าหน้าที่เอกชน	0 (0.0)	4 (13.3)	10 (33.0)	7 (23.3)	9 (30.0)	2.30	1.055	น้อย
5) อาสาสมัครเกษตร	7 (23.3)	4 (13.3)	9 (30.0)	6 (20.0)	4 (13.3)	3.13	1.358	ปานกลาง
6) ประชาชนชาวบ้าน/เกษตรกร ปราดเปรื่อง	4 (13.3)	6 (20.0)	12 (40.0)	5 (16.7)	3 (10.0)	3.10	1.155	ปานกลาง

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

N = 30

รายการ	ระดับการได้รับข้อมูล (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
2. แหล่งสื่อกลุ่ม								
1) การประชุม/ประชุมกลุ่มย่อย	5 (16.7)	7 (23.3)	12 (40.0)	6 (20.0)	0 (0.0)	3.37	0.999	ปานกลาง
2) การอบรม/สาริต	3 (10.0)	9 (30.0)	12 (40.0)	4 (13.3)	2 (6.7)	3.23	1.040	ปานกลาง
3) การทัศนศึกษาดูงาน	4 (13.3)	5 (16.7)	7 (23.3)	9 (30.0)	5 (16.7)	2.80	1.297	ปานกลาง
4) การฝึกปฏิบัติ	3 (10.0)	6 (20.0)	9 (30.0)	7 (23.3)	5 (16.7)	2.83	1.234	ปานกลาง
5) ศูนย์เรียนรู้	6 (20.0)	4 (13.3)	11 (36.7)	5 (16.7)	4 (13.3)	3.10	1.296	ปานกลาง

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

N = 30

รายการ	ระดับการได้รับข้อมูล (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
3. แหล่งสื่อมวลชน								
1) วีดิทัศน์ (vcd)	1 (3.3)	5 (16.7)	9 (30.0)	11 (36.7)	4 (13.3)	2.60	1.037	ปานกลาง
2) โทรทัศน์	4 (13.3)	12 (40.0)	9 (30.0)	4 (13.3)	1 (3.3)	3.47	1.008	มาก
3) หนังสือพิมพ์	4 (13.3)	3 (10.0)	13 (43.3)	6 (20.0)	4 (13.3)	2.90	1.185	ปานกลาง
4) นิทรรศการ/การจัดงาน	1 (3.3)	7 (23.3)	11 (36.7)	10 (33.3)	1 (3.3)	2.90	0.923	ปานกลาง
5) หอกระจายข่าว	2 (6.7)	4 (13.3)	11 (36.7)	7 (23.3)	6 (20.0)	2.63	1.159	ปานกลาง
6) วิทยุกระจายเสียง	1 (3.3)	5 (16.7)	12 (40.0)	5 (16.7)	7 (23.3)	2.60	1.133	ปานกลาง

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

N = 30

รายการ	ระดับการได้รับข้อมูล (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
4. เทคโนโลยีสารสนเทศ								
1) เฟสบุ๊ค (facebook)	12 (40.0)	6 (20.0)	5 (16.7)	4 (13.3)	3 (10.0)	3.67	1.398	มาก
2) ไลน์ (line)	8 (26.7)	5 (16.7)	6 (20.0)	6 (20.0)	5 (16.7)	3.17	1.464	ปานกลาง
3) สมาร์ทโฟน (smart phone)	8 (26.7)	4 (13.3)	7 (23.3)	6 (20.0)	5 (16.7)	3.13	1.456	ปานกลาง
3) เว็บไซต์ (website)	9 (30.0)	4 (13.3)	8 (26.7)	5 (16.7)	4 (13.3)	3.30	1.418	ปานกลาง
4) อินเทอร์เน็ต (internet)	12 (40.0)	5 (16.7)	7 (23.0)	2 (6.7)	4 (13.3)	3.63	1.426	มาก
5) โปรแกรม/แอปพลิเคชัน (program/application)	1 (3.3)	2 (6.7)	12 (40.0)	9 (30.0)	6 (20.0)	2.43	1.006	น้อย

จากตารางที่ 4.3 พบว่า

การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร ในด้านแหล่งสื่อบุคคล Young Smart Farmer ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร ในระดับมาก โดยแหล่งข้อมูลที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด จากเจ้าหน้าที่รัฐ มีค่าเฉลี่ย 3.53 รองลงมาเป็นการได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร ในระดับปานกลาง จากอาสาสมัครเกษตร มีค่าเฉลี่ย 3.13 จากปราชญ์ชาวบ้าน/เกษตรกรปราชญ์เรื่อง ค่าเฉลี่ย 3.10 จากผู้นำชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.97 จากเพื่อนบ้าน ค่าเฉลี่ย 2.93 และจากเจ้าหน้าที่เอกชน ค่าเฉลี่ย 2.30 ตามลำดับ

การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร ในด้านแหล่งสื่อกลุ่ม พบว่า Young Smart Farmer ได้รับข้อมูลข่าวสารในระดับปานกลาง โดยแหล่งข้อมูลที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด จากการประชุม/ประชุมกลุ่มย่อย มีค่าเฉลี่ย 3.37 รองลงมาเป็นการได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร ในระดับปานกลาง จากการอบรม/สาธิต มีค่าเฉลี่ย 3.23 ศูนย์เรียนรู้ ค่าเฉลี่ย 3.10 การฝึกปฏิบัติ ค่าเฉลี่ย 2.83 และการทัศนศึกษาดูงาน ค่าเฉลี่ย 2.80 ตามลำดับ

การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร ในด้านแหล่งสื่อมวลชน พบว่า Young Smart Farmer ได้รับข้อมูลข่าวสารในระดับมาก โดยแหล่งข้อมูลที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด จากโทรทัศน์ มีค่าเฉลี่ย 3.47 รองลงมาได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในระดับปานกลาง จากหนังสือพิมพ์ ,นิตยสาร/การจัดงาน มีค่าเฉลี่ย 2.90 เท่ากัน จากหอกระจายข่าว ค่าเฉลี่ย 2.63 วิทยุทัศน์และวิทยุกระจายเสียง มีค่าเฉลี่ย 2.60 เท่ากันตามลำดับ

การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร ในด้านแหล่งสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า Young Smart Farmer ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร ในระดับมาก โดยแหล่งข้อมูลที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด จากเฟซบุ๊ก มีค่าเฉลี่ย 3.67 รองลงมา เป็นการได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร ในระดับมาก จากอินเทอร์เน็ต มีค่าเฉลี่ย 3.63 ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในระดับปานกลาง จากเวปไซด์ ค่าเฉลี่ย 3.30 และจากไลน์ ค่าเฉลี่ย 3.17 ผู้ให้สัมภาษณ์ ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในระดับ น้อย จากโปรแกรม/แอปพลิเคชัน ค่าเฉลี่ย 2.43 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ

		N = 30	
รายการ		จำนวน	ร้อยละ
1.การถือครองที่ดิน			
1-20 ไร่		6	20.0
21-40 ไร่		24	80.0
41-60 ไร่		9	30.0
61-80 ไร่		1	3.3
81 ไร่ขึ้นไป		2	6.7
(จำนวนน้อยสุด 3 ไร่ มากสุด 126 ไร่ ค่าเฉลี่ย 37.53			
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 31.225)			
เป็นของตนเอง		24	80.0
เช่า		3	10.0
ทำในที่ดินของคนอื่น		2	6.7
ทำในที่ดินครอบครัว/ญาติ		1	3.3
2.กิจกรรมการเกษตรที่ทำอยู่			
1) ข้าว		26	86.7
2) ไม้ผล/ไม้ยืนต้น		10	33.3
-ผสมผสาน		6	20.0
-ลำไย		1	3.3
-มะนาว		1	3.3
-หม่อน		1	3.3
-กาแฟ		1	3.3
3) พืชผัก		12	40.0
-ผักสวนครัวผสมผสาน		9	30.0
-พริก		1	3.3
-มะเขือ		1	3.3
-ผักต่างประเทศ		1	3.3

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

N = 30		
รายการ	จำนวน	ร้อยละ
4) อื่นๆ		
-ยางพารา	9	30.0
-ข้าวโพด	7	23.3
-มันสำปะหลัง	7	23.3
-ยาสูบ	2	6.7
-อ้อย	6	20.0
-ไผ่	3	10.0
-วนเกษตร	1	3.3
-พืชไร่หมุนเวียน	2	6.7
-ปาล์มน้ำมัน	1	3.3
5) รูปแบบการทำการเกษตร		
-ปลูกพืชชนิดเดียว	3	10.0
-ปลูกพืช 2 ชนิด	4	13.3
-ปลูกพืช 3 ชนิด	3	10.0
-ปลูกพืช มากกว่า 3 ชนิด	20	66.7

จากตารางที่ 4.4 พบว่า

การถือครองที่ดิน Young Smart Farmer ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 80.0) มีการถือครองที่ดินจำนวน 21-40 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 30.0 มีการถือครองที่ดินจำนวน 41-60 ไร่ ร้อยละ 20.0 ถือครองที่ดินจำนวน 1-20 ไร่ ร้อยละ 6.7 ถือครองที่ดินจำนวน 81 ไร่ขึ้นไป และ ร้อยละ 3.3 ถือครองที่ดินจำนวน 61-80 ไร่ โดย Young Smart Farmer ถือครองที่ดิน น้อยที่สุด 3 ไร่ มากที่สุด 126 ไร่ เฉลี่ย 37.53 ไร่

ลักษณะการถือครองที่ดิน Young Smart Farmer ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 80.0) มีที่ดินเป็นของตนเอง รองลงมา ร้อยละ 10.0 เป็นการเช่าที่ดินทำกิน ร้อยละ 6.7 ทำในที่ดินของคนอื่น และ ร้อยละ 3.3 ทำในที่ดินของญาติ ตามลำดับ

กิจกรรมการเกษตรที่ทำอยู่ พบว่า Young Smart Farmer ประมาณสองในสาม (ร้อยละ 66.7) ปลูกพืชมากกว่า 3 ชนิด รองลงมา ร้อยละ 13.3 ปลูกพืช 2 ชนิด และร้อยละ 10.0 ปลูกพืช

ชนิดเดียว และปลูกพืช 3 ชนิด เท่ากัน โดยพืชส่วนใหญ่ที่ปลูก ได้แก่ ข้าว นอกนั้น เป็นการปลูกพืชแบบผสมผสาน เช่น พืชผัก พืชไร่ สำหรับพืชที่นิยมปลูกมาก ได้แก่ ขางพารา ข้าวโพด มันสำปะหลัง อ้อย มะม่วง ลำไย เป็นต้น

ตารางที่ 4.5 จำนวนแรงงานด้านการเกษตร

		N=30	
รายการ		จำนวน	ร้อยละ
1. จำนวนแรงงานด้านการเกษตร			
	2 คน	10	33.3
	3 คน	10	33.3
	4 คน	7	23.3
	5 คน	1	3.3
	13 คน	1	3.3
	15 คน	1	3.3
(จำนวนน้อยสุด 2 คน มากสุด 15 คน ค่าเฉลี่ย 3.76 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.972)			
2. จำนวนแรงงานภายในครัวเรือน			
	1 คน	2	6.7
	2 คน	8	26.7
	3 คน	9	30.0
	4 คน	6	20.0
	5 คน	1	3.3
(จำนวนน้อยสุด 1 คน มากสุด 5 คน ค่าเฉลี่ย 2.85 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.008)			

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

		N=30	
รายการ		จำนวน	ร้อยละ
3. จำนวนแรงงานจ้าง			
1 คน		1	3.3
2 คน		2	6.7
4 คน		10	33.3
10 คน		1	3.3
12 คน		1	3.3
(จำนวนน้อยสุด 1 คน มากสุด 12 คน ค่าเฉลี่ย 5.00 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน 4.282)			
4. จำนวนแรงงานในท้องถิ่น			
1 คน		12	40.0
2 คน		12	40.0
7 คน		1	3.3
12 คน		1	3.3
(จำนวนน้อยสุด 1 คน มากสุด 12 คน ค่าเฉลี่ย 4.17 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน 4.446)			
5. จำนวนแรงงานที่อื่น			
3 คน		2	6.7

จากตารางที่ 4.5 พบว่า

จำนวนแรงงานด้านการเกษตร

Young Smart Farmer หนึ่งในสาม (ร้อยละ 33.3) มีจำนวนแรงงานด้านการเกษตร
จำนวน 2 และ 3 คน เท่ากัน รองลงมาร้อยละ 23.3 มีจำนวนแรงงานด้านการเกษตร 4 คน และ ร้อยละ
3.3 มีจำนวนแรงงานด้านการเกษตร 5 คน 13 คน และ 15 คน เท่ากัน จำนวนแรงงานต่ำสุด 2 คน มาก
ที่สุด 15 คน แรงงานเฉลี่ย 3.76 คน

จำนวนแรงงานภายในครัวเรือน

Young Smart Farmer ประมาณหนึ่งในสาม (ร้อยละ 30.0) มีแรงงานในครัวเรือน 3 คน รองลงมาร้อยละ 26.7 มีแรงงานในครัวเรือน 2 คน ร้อยละ 20.0 มีแรงงานในครัวเรือน 4 คน ร้อยละ 6.7 มีแรงงานในครัวเรือน 1 คน และร้อยละ 3.3 มีแรงงานในครัวเรือน 5 คนเฉลี่ย 2.85 คน

จำนวนแรงงานจ้าง

Young Smart Farmer ประมาณหนึ่งในสาม (ร้อยละ 33.3) มีแรงงานจ้าง 4 คน รองลงมาร้อยละ 6.7 มีแรงงานจ้าง 2 คน ร้อยละ 3.3 เท่ากัน มีแรงงานจ้าง 1,10,12 คน แรงงานจ้างเฉลี่ย 5.00 คน

จำนวนแรงงานในท้องถิ่น

Young Smart Farmer น้อยกว่าครึ่ง (ร้อยละ 40.0) เท่ากัน มีแรงงานในท้องถิ่น 1 และ 2 คน รองลงมาร้อยละ 3.3 เท่ากัน มีแรงงานในท้องถิ่น 7 และ 12 คนแรงงานในท้องถิ่นเฉลี่ย 4.17 คน

จำนวนแรงงานที่อื่น

Young Smart Farmer ร้อยละ 6.7 มีแรงงานที่อื่น 3 คน

ตารางที่ 4.6 รายได้ของครัวเรือนของเกษตรกร/ปี

		N=30	
รายการ		จำนวน	ร้อยละ
1. รายได้ของครัวเรือน			
1) รายได้ภาคการเกษตร			
	10,000-99,999	10	33.3
	100,000-240,999	12	40.0
	250,000-500,000	6	20.0
	500,001-999,999	0	0.0
	1,000,000 ขึ้นไป	2	6.7
น้อยสุด 40,000 บาท มากสุด 3,600,000 บาท ค่าเฉลี่ย			
309,973.333 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 656,629.445			

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

		N=30	
รายการ		จำนวน	ร้อยละ
2)รายได้นอกภาคการเกษตร			
ไม่มีรายได้นอกภาคการเกษตร		10	33.3
10,000-99,999		14	46.7
100,000-240,999		4	13.3
250,000-500,000		2	6.7
น้อยสุด 10,000 บาท มากสุด 360,000 บาท ค่าเฉลี่ย 89,200.00			
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 98,415.660			

จากตารางที่ 4.6 พบว่า

รายได้ของครัวเรือน ด้านรายได้ภาคการเกษตร Young Smart Farmer น้อยกว่าครึ่ง (ร้อยละ 40.0) มีรายได้ภาคการเกษตร อยู่ระหว่าง 100,000-240,999 บาท รองลงมา ร้อยละ 33.3 มีรายได้ภาคการเกษตร 10,000-99,999 บาท ร้อยละ 20.0 มีรายได้ภาคการเกษตร ระหว่าง 250,000-500,000 บาท และ ร้อยละ 6.7 มีรายได้ภาคการเกษตร 1,000,000 ขึ้นไป ตามลำดับ โดย Young Smart Farmer มีรายได้ภาคการเกษตรน้อยที่สุด 40,000 บาท มากที่สุด 3,600,000 บาท เฉลี่ย 309,973.333 บาท

รายได้นอกภาคการเกษตร Young Smart Farmer ร้อยละ 46.7 มีรายได้นอกภาคการเกษตรระหว่าง 10,000-99,999 บาท รองลงมา ผู้ให้สัมภาษณ์ ร้อยละ 13.3 มีรายได้นอกภาคการเกษตรระหว่าง 100,000-240,999 บาท และ ผู้ให้สัมภาษณ์ ร้อยละ 6.7 มีรายได้นอกภาคการเกษตรระหว่าง 250,000-500,000 บาท โดย ผู้ให้สัมภาษณ์ มีรายได้นอกภาคการเกษตร น้อยที่สุด 10,000 บาท มากที่สุด 360,000 บาท เฉลี่ย 89,200.00 บาทและมี Young Smart Farmer ร้อยละ 33.3 ที่ไม่มีรายได้นอกภาคการเกษตร

ตารางที่ 4.7 ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนของเกษตรกร/ปี

		N=30	
รายการ		จำนวน	ร้อยละ
1. ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน			
1) ค่าอุปโภค บริโภค			
5,000-9,999	1	3.3	
10,000-99,999	16	53.4	
100,000-199,999	10	33.3	
200,000 ขึ้นไป	3	10.0	
น้อยสุด 6,000 บาท มากสุด 250,000 บาท ค่าเฉลี่ย 91,600.00			
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 66,085.420			
2) ค่าใช้จ่ายภาคการเกษตร			
5,000-9,999	1	3.3	
10,000-99,999	19	63.4	
100,000-199,999	7	23.3	
200,000 ขึ้นไป	3	10.0	
น้อยสุด 6,000 บาท มากสุด 480,000 บาท ค่าเฉลี่ย 84,933.33			
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 110,495.727			

จากตารางที่ 4.7 พบว่า

ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ค่าใช้จ่ายอุปโภค บริโภค Young Smart Farmer ร้อยละ 53.4 มีค่าใช้จ่ายอุปโภค บริโภค ระหว่าง 10,000-99,999 บาท Young Smart Farmer ร้อยละ 33.3 มีค่าใช้จ่ายอุปโภค บริโภค ระหว่าง 100,000 -199,999 บาท Young Smart Farmer ร้อยละ 10.0 มีค่าใช้จ่ายอุปโภค บริโภค 200,000 บาท ขึ้นไป Young Smart Farmer ร้อยละ 3.3 มีค่าใช้จ่ายอุปโภค บริโภค ระหว่าง 5,000-9,999 บาท โดย Young Smart Farmer มีค่าใช้จ่ายอุปโภค บริโภค น้อยที่สุด 6,000 บาท มากที่สุด 250,000 บาท และ เฉลี่ย 91,600.00 บาท

ค่าใช้จ่ายภาคการเกษตร พบว่า Young Smart Farmer ประมาณสองในสาม ร้อยละ 63.4 มีค่าใช้จ่ายภาคการเกษตร ระหว่าง 10,000-99,999 บาท รองลงมา Young Smart Farmer ร้อยละ 23.3 มีค่าใช้จ่ายภาคการเกษตร ระหว่าง 100,000 -199,999 บาท Young Smart Farmer ร้อยละ 10.0 มีค่าใช้จ่ายภาคการเกษตร 200,000 บาท ขึ้นไป และ Young Smart Farmer ร้อยละ 3.3 มี

ค่าใช้จ่ายภาคการเกษตร ระหว่าง 5,000-9,999 บาท โดย Young Smart Farmer มีค่าใช้จ่ายภาคการเกษตร น้อยที่สุด 6,000 บาท มากที่สุด 480,000 บาท เฉลี่ย 84,933.33 บาท

ตารางที่ 4.8 แหล่งสินเชื่อและสภาพหนี้สิน

		N=30	
รายการ		จำนวน	ร้อยละ
6.แหล่งสินเชื่อและสภาพหนี้สิน			
1) สภาพหนี้สิน			
ไม่มีหนี้สิน		15	50.0
มีหนี้สิน		6	20.0
10,000-99,999		5	16.7
100,000-499,999		21	70.0
500,000-999,999		10	33.3
1,000,000 ขึ้นไป		1	3.3
น้อยสุด 10,000 บาท มากสุด 1,000,000 บาท			
ค่าเฉลี่ย 254,625.38 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 256.659.008)			
2) แหล่งสินเชื่อ			
ของตนเอง		4	13.3
ญาติ		26	86.7
กลุ่มออมทรัพย์		8	26.7
กองทุนหมู่บ้าน		13	43.3
ธนาคารพาณิชย์ (ธ.ก.ส., ออมสิน)		4	13.3
สหกรณ์การเกษตร		1	3.3

จากตารางที่ 4.8

ด้านสภาพหนี้สิน พบว่า Young Smart Farmer ร้อยละ 20.0 มีหนี้สิน โดย ร้อยละ 70.0 มีหนี้สินระหว่าง 100,000-499,999 บาท Young Smart Farmer ร้อยละ 33.3 มีหนี้สินระหว่าง 500,000-999,999 บาท Young Smart Farmer ร้อยละ 16.7 มีหนี้สินระหว่าง 10,000-99,999 บาท

และ Young Smart Farmer ร้อยละ 3.3 มีหนี้สิน 1,000,000 ขึ้นไป ตามลำดับ โดย Young Smart Farmer มีหนี้สินน้อยที่สุด 10,000 บาท มากที่สุด 1,000,000 บาท และเฉลี่ย 254,625.38 บาท และพบว่า Young Smart Farmer ร้อยละ 50 ไม่มีหนี้สิน

แหล่งเงินเชื่อและสภาพหนี้สิน ด้านแหล่งเงินเชื่อ พบว่า Young Smart Farmer ร้อยละ 86.7 มีแหล่งเงินเชื่อ จากการกู้ยืม รongลงมา Young Smart Farmer ร้อยละ 43.3 มีแหล่งเงินเชื่อจาก กองทุนหมู่บ้าน Young Smart Farmer ร้อยละ 26.7 มีแหล่งเงินเชื่อจากกลุ่มออมทรัพย์ Young Smart Farmer ร้อยละ 13.3 เท่ากัน มีแหล่งเงินเชื่อจากภายในครอบครัวของตนเองและจากธนาคารพาณิชย์ (ธ.ก.ส., ออมสิน) และ Young Smart Farmer ร้อยละ 3.3 มีแหล่งเงินเชื่อจากสหกรณ์การเกษตร

ตอนที่ 2 ศักยภาพของ Young Smart Farmer ตามคุณสมบัติของ Smart Farmer

ก่อนและหลังการพัฒนา

ตารางที่ 4.9 ศักยภาพของ Young Smart Farmer จังหวัดเลย ตามคุณสมบัติของการมีข้อมูล ประกอบการตัดสินใจของ Smart Farmer

รายการ	ก่อนการพัฒนา			หลังการพัฒนา		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
N=30						
การมีความรู้ในเรื่องที่ทำอยู่						
1) เป็นวิทยากรถ่ายทอดฯให้คำแนะนำผู้อื่นได้	3.33	0.842	ปานกลาง	3.67	0.993	มาก
2) เป็นเกษตรกรต้นแบบ/จุดเรียนรู้ให้ผู้อื่น	3.27	0.981	ปานกลาง	3.80	0.812	มาก
การมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ						
1) สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลจาก						
-เจ้าหน้าที่	3.67	1.123	มาก	3.90	0.921	มาก
-Internet	3.67	1.212	มาก	3.97	0.960	มาก
-Tablet	3.07	1.343	ปานกลาง	3.43	1.143	มาก
-Smart Phone	3.40	1.430	ปานกลาง	3.83	1.124	มาก
2) การบันทึกข้อมูล	3.17	1.021	ปานกลาง	3.47	1.044	มาก

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

N=30

รายการ	ก่อนการพัฒนา			หลังการพัฒนา		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
3) มีการใช้ข้อมูลประกอบการบริหารจัดการปัจจัยการผลิต แรงงาน ทุน	3.17	1.123	ปานกลาง	3.50	1.082	มาก
4) มีการนำข้อมูลมาใช้แก้ไข ปัญหาและพัฒนาอาชีพของตนเองได้	3.67	0.882	มาก	4.00	0.913	มาก
การมีการบริหารจัดการผลผลิต และการตลาด						
1) มีความสามารถในการบริหารจัดการปัจจัยการผลิต แรงงาน และทุน	3.53	1.014	มาก	3.73	0.941	มาก
2) มีความสามารถในการ เชื่อมโยงการผลิตและการตลาด เพื่อให้ขายผลผลิตได้	3.21	1.083	ปานกลาง	3.77	1.012	มาก
3) มีการจัดการของเหลือจากการผลิตที่มีประสิทธิภาพ	3.37	1.161	ปานกลาง	3.73	1.052	มาก
การมีความตระหนักถึงคุณภาพ สินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค						
1) มีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐาน						
- GAP	3.20	1.103	ปานกลาง	3.40	1.132	ปานกลาง
-GMP	3.27	1.053	ปานกลาง	3.47	1.173	มาก
-เกษตรอินทรีย์	3.80	0.662	มาก	3.93	1.112	มาก

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

N=30

รายการ	ก่อนการพัฒนา			หลังการพัฒนา		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
2) ได้รับอบรมเกี่ยวกับมาตรฐาน						
-GAP	3.00	1.112	ปานกลาง	3.47	1.174	มาก
-GMP	3.00	0.912	ปานกลาง	3.67	1.161	มาก
-เกษตรอินทรีย์	3.47	0.941	มาก	3.90	1.061	มาก
3) มีกระบวนการผลิตที่สอดคล้อง	3.17	0.913	ปานกลาง	3.80	1.002	มาก
การมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม						
1) มีกระบวนการผลิตที่ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม (Green Economy)	3.70	0.993	มาก	3.93	0.911	มาก
2) มีกิจกรรมช่วยเหลือชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่อง	3.37	1.052	มาก	4.10	0.663	มาก
การมีความภูมิใจในความเป็นเกษตรกร						
1) มีความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพการเกษตร	4.40	0.721	มากที่สุด	4.50	0.683	มากที่สุด
2) รักและหวงแหนพื้นที่และอาชีพทางการเกษตรไว้ให้รุ่นต่อไป	4.47	0.820	มากที่สุด	4.57	0.671	มากที่สุด
3) มีความสุขและพึงพอใจในการประกอบอาชีพการเกษตร	4.50	0.861	มากที่สุด	4.57	0.562	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.9

ก่อนการพัฒนา

ด้านการมีความรู้ในเรื่องที่ทำอยู่ พบว่า Young Smart Farmer สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดฯให้คำแนะนำผู้อื่นได้ ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.33 รองลงมา Young Smart Farmer สามารถเป็นเกษตรกรต้นแบบ/จุดเรียนรู้ให้ผู้อื่น ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.27 ตามลำดับ

ด้านการมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ Young Smart Farmer มีการเข้าถึงข้อมูลในระดับ มาก ได้แก่ เจ้าหน้าที่ และ Internet โดยมีค่าเฉลี่ย 3.67 เท่ากัน รองลงมา Young Smart Farmer มีการเข้าถึงข้อมูลในระดับ ปานกลาง ได้แก่ Smart Phone โดยมีค่าเฉลี่ย 3.40 และ Young Smart Farmer มีการเข้าถึงข้อมูลน้อยสุด อยู่ในระดับ ปานกลาง ได้แก่ Tablet มีค่าเฉลี่ย 3.07 ตามลำดับ

ด้านการบันทึกข้อมูล พบว่า Young Smart Farmer มีความสามารถในการบันทึกข้อมูลในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.17

ด้านการมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ พบว่า Young Smart Farmer มีความสามารถในการใช้ข้อมูลประกอบการบริหารจัดการปัจจัยการผลิต แรงงาน ทุน ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.17

ด้านการนำข้อมูลมาใช้แก้ไขปัญหาและพัฒนาอาชีพของตนเองได้ Young Smart Farmer มีความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้แก้ไขปัญหาและพัฒนาอาชีพของตนเองได้ ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.67

ด้านการมีการบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด พบว่า Young Smart Farmer มีความสามารถในการบริหารจัดการปัจจัยการผลิต แรงงาน และทุนในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.53 รองลงมา Young Smart Farmer มีการจัดการของเหลือจากการผลิตที่มีประสิทธิภาพ ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.37 และ Young Smart Farmer มีความสามารถในการเชื่อมโยงการผลิตและการตลาดเพื่อให้ขายผลผลิตได้ ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.21 ตามลำดับ

ด้านการมีความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค พบว่า Young Smart Farmer มีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐาน ด้านเกษตรอินทรีย์ ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.80 รองลงมา Young Smart Farmer มีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานด้าน GMP ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.27 และ Young Smart Farmer มีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐาน ด้าน GAP ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.20 ตามลำดับ

ด้านได้รับอบรมเกี่ยวกับมาตรฐาน พบว่า Young Smart Farmer ได้รับการอบรมด้าน เกษตรอินทรีย์ ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.47 และ Young Smart Farmer Farmer ได้รับการ อบรมด้าน GMP และ GAP ระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากันคือ 3.00 ตามลำดับ

ด้านกระบวนการผลิตที่สอดคล้อง พบว่า Young Smart Farmer มีกระบวนการผลิตที่ สอดคล้อง ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.17

ด้านการมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมมีกระบวนการผลิตที่ไม่ก่อให้เกิด มลภาวะและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม (Green Economy) ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.70 และ มีกิจกรรมช่วยเหลือชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่อง ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.37

ด้านการมีความภูมิใจในความเป็นเกษตรกร พบว่า Young Smart Farmer มีความสุข และพึงพอใจในการประกอบอาชีพการเกษตรในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.50 รองลงมา Young Smart Farmer มีความรักและหวงแหนพื้นที่และอาชีพทางการเกษตรไว้ให้รุ่นต่อไป ใน ระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.47 และ Young Smart Farmer มีความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพ การเกษตร ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.40 ตามลำดับ

หลังการพัฒนา

ด้านการมีความรู้ในเรื่องที่ทำอยู่ พบว่า Young Smart Farmer สามารถเป็นเกษตรกร ต้นแบบ/จุดเรียนรู้ให้ผู้อื่น ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.80 และรองลงมา Young Smart Farmer สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดฯให้คำแนะนำผู้อื่นได้ ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.67 ตามลำดับ

ด้านการมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ Young Smart Farmer มีการเข้าถึงข้อมูล จาก Internet ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.97 รองลงมา Young Smart Farmer มีการเข้าถึง ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.90 Young Smart Farmer มีการเข้าถึงข้อมูล ในระดับมาก จาก Smart Phone โดยมีค่าเฉลี่ย 3.83 และ Young Smart Farmer มีการเข้าถึงข้อมูล อยู่ในระดับ มาก จาก Tablet โดยมีค่าเฉลี่ย 3.43 ตามลำดับ

ด้านการบันทึกข้อมูล พบว่า Young Smart Farmer มีความสามารถในการบันทึกข้อมูล ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.47

ด้านการมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ พบว่า Young Smart Farmer มีความสามารถ ในการใช้ข้อมูลประกอบการบริหารจัดการปัจจัยการผลิต แรงงาน ทุน ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.50

ด้านการนำข้อมูลมาใช้แก้ไขปัญหาและพัฒนาอาชีพของตนเองได้ Young Smart Farmer มีความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้แก้ไขปัญหาและพัฒนาอาชีพของตนเองได้ ในระดับ

มาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.00

ด้านการมีการบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด พบว่า Young Smart Farmer มีความสามารถในการเชื่อมโยงการผลิตและการตลาดเพื่อจำหน่ายผลผลิตได้ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.77 รองลงมา Young Smart Farmer การบริหารจัดการปัจจัยการผลิต แรงงาน และทุน และจัดการของเหลือจากการผลิตที่มีประสิทธิภาพ ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.73 ตามลำดับ

ด้านการมีความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค พบว่า Young Smart Farmer มีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐาน ด้านเกษตรอินทรีย์ ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.93 รองลงมา Young Smart Farmer มีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานด้าน GMP ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.47 และ Young Smart Farmer มีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐาน ด้าน GAP ระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.40 ตามลำดับ

ด้านได้รับอบรมเกี่ยวกับมาตรฐาน พบว่า Young Smart Farmer ได้รับการอบรม ด้านเกษตรอินทรีย์ ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.90 รองลงมา Young Smart Farmer ได้รับการอบรมด้าน GMP ระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.67 และ Young Smart Farmer Farmer ได้รับการอบรมด้าน GAP ระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.47 ตามลำดับ

ด้านกระบวนการผลิตที่สอดคล้อง พบว่า Young Smart Farmer มีกระบวนการผลิตที่สอดคล้อง ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.80

ด้านการมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม มีกระบวนการผลิตที่ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม (Green Economy) ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.93 รองลงมา Young Smart Farmer มีกิจกรรมช่วยเหลือชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่อง ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.10 ตามลำดับ

ด้านการมีความภูมิใจในความเป็นเกษตรกร พบว่า Young Smart Farmer มีความสุขและพึงพอใจในการประกอบอาชีพการเกษตรมีความรักและหวงแหนพื้นที่และอาชีพทางการเกษตรไว้ให้รุ่นต่อไป ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 4.57 รองลงมา Young Smart Farmer มีความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพการเกษตร ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.50 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 ความคิดเห็นต่อกระบวนการส่งเสริม Young Smart Farmer ในปีงบประมาณ 2558 ระยะที่ 1

N=30

รายการ	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1.เนื้อหา	6	13	10	1	0	3.80	0.81	มาก
1) ละลายพฤติกรรม/ปรับความคาดหวัง	(20.0)	(43.3)	(33.3)	(3.3)	(0.0)			
2) การจัดเตรียมแผนชีวิต	5	19	5	1	0	3.93	0.69	มาก
	(16.7)	(63.3)	(16.7)	(3.3)	(0.0)			
3) การวางแผนการผลิต/แผนการตลาด	6	9	14	1	0	3.67	0.84	มาก
	(20.0)	(30.0)	(46.7)	(3.3)	(0.0)			
4) การเสริมประสบการณ์ชีวิตด้านการเกษตรของเยาวชนประเทศญี่ปุ่นและเกาหลี	4	14	10	1	1	3.63	0.89	มาก
	(13.3)	(46.7)	(33.3)	(3.3)	(3.3)			
5) การปลูกพืชผสมผสานในแนวทางวนเกษตร	10	14	5	1	0	4.10	0.80	มาก
	(33.3)	(46.7)	(16.7)	(3.3)	(0.0)			
6) การขยายพันธุ์พืช	10	10	9	1	0	3.93	0.98	มาก
	(33.3)	(33.3)	(30.0)	(3.3)	(0.0)			

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

N=30

ระดับความคิดเห็น								
รายการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
7) การเลือกตั้งคณะกรรมการระดับจังหวัด	7 (23.3)	14 (46.7)	8 (26.7)	1 (3.3)	0 (0.0)	3.90	0.80	มาก
8) ระดมความคิดเห็น แนวทางการพัฒนา YSF	5 (16.7)	17 (56.7)	6 (20.0)	2 (6.7)	0 (0.0)	3.83	0.79	มาก
9) การสร้างเครือข่ายการผลิต/การตลาด โดยจัดทำ ทำเนียบรุ่น/Line/Facebook	4 (13.3)	16 (53.3)	8 (26.7)	2 (6.7)	0 (0.0)	3.73	0.79	มาก
2.วิทยากร	8 (26.7)	14 (46.7)	7 (23.3)	1 (3.3)	0 (0.0)	3.97	0.81	มาก
3.สถานที่อบรม ศึกษาดูงาน	7 (23.3)	15 (50.0)	5 (16.7)	1 (3.3)	2 (6.7)	3.80	1.06	มาก
4.ระยะเวลา								
1) วัน	2 (6.7)	19 (63.3)	7 (23.3)	2 (6.7)	0 (0.0)	3.70	0.70	มาก
2) ช่วงเวลา (เดือนพฤษภาคม)	5 (16.7)	13 (43.3)	11 (36.7)	1 (3.3)	0 (0.0)	3.73	0.79	มาก

จากตารางที่ 4.14 พบว่า กระบวนการส่งเสริม Young Smart Farmer ในปีงบประมาณ 2558 ระยะเวลา 1 ในด้านเนื้อหา Young Smart Farmer เห็นด้วยอยู่ในระดับ มาก โดย หัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ เรื่อง การปลูกพืชผสมผสานในแนวทวนเกษตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 รองลงมา ได้แก่ เรื่องการจัดเตรียมแผนชีวิตและการขยายพันธุ์พืช มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 ต่อมา เรื่องการเลือกตั้งคณะกรรมการระดับจังหวัด มีค่าเฉลี่ย 3.90 เรื่องระดมความคิดเห็น แนวทางการพัฒนา Young Smart Farmer มีค่าเฉลี่ย 3.83 เรื่อง ละเอียดพฤติกรรม/ปรับความคาดหวัง มีค่าเฉลี่ย 3.80 เรื่องการสร้างเครือข่ายการผลิต/การตลาด โดยจัดทำ ทำเนียบรุ่น/Line/Facebook มีค่าเฉลี่ย 3.73 เรื่อง การวางแผนการผลิต/แผนการตลาด มีค่าเฉลี่ย 3.67 และ เรื่อง การเสริมประสบการณ์ชีวิตด้านการเกษตรของเยาวชนประเทศญี่ปุ่นและเกาหลี มีค่าเฉลี่ย 3.63 ตามลำดับ

กระบวนการส่งเสริม Young Smart Farmer ในปีงบประมาณ 2558 ระยะเวลา 1 ในด้านวิธีการ Young Smart Farmer เห็นด้วยในระดับ มาก โดย หัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ เรื่อง การศึกษาดูงานสวนวนเกษตร มีค่าเฉลี่ยกับ 4.07 รองลงมาได้แก่ เรื่องการสาธิต/ฝึกปฏิบัติการขยายพันธุ์พืช มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 ตามมาด้วย เรื่อง บรรยายประสบการณ์ชีวิต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 เรื่องจัดทำแผนพบปะตามความต้องการ มีค่าเฉลี่ย 3.63 กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ย 3.60 และ เรื่องการเสวนา/ระดมความคิดเห็น มีค่าเฉลี่ย 3.57 ตามลำดับ

กระบวนการส่งเสริม Young Smart Farmer ในปีงบประมาณ 2558 ระยะเวลา 1 ด้านวิทยากร/สถานที่อบรม ศึกษาดูงานและด้านระยะเวลา พบว่า Young Smart Farmer เห็นด้วยในระดับ มาก ในด้านวิทยากร โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 ส่วนในด้านสถานที่อบรม ศึกษาดูงาน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 และในด้านช่วงเวลา ผู้ให้ Young Smart Farmer เห็นด้วยในระดับ มาก ในเรื่องของช่วงเวลา โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 และ เห็นด้วยในระดับ มาก เรื่อง วันดำเนินการ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 ความคิดเห็นต่อกระบวนการส่งเสริม Young Smart Farmer ในปีงบประมาณ 2558 **ระยะที่ 2**

N=30

รายการ	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1.เนื้อหา								
1) ศึกษาดูงานการทำงานเกษตรผสมผสานตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่	6 (20.0)	15 (50.0)	8 (26.7)	1 (3.3)	0 (0.0)	3.87	0.78	มาก
2) การผลิตพืชปลอดภัยและได้มาตรฐานตามระบบเกษตรอินทรีย์และระบบ GAP	7 (23.3)	9 (30.0)	9 (30.0)	4 (13.3)	1 (3.3)	3.57	1.10	มาก
3) การผลิตปุ๋ยหมักและปุ๋ยชีวภาพ	5 (16.7)	11 (36.7)	11 (36.7)	3 (10.0)	0 (0.0)	3.40	0.89	ปานกลาง
4) การปลูกหญ้าแฝกบำรุงดิน	5 (16.7)	8 (26.7)	14 (46.7)	2 (6.7)	1 (3.3)	3.47	0.97	มาก
5) การจัดทำบัญชีครัวเรือน	5 (16.7)	6 (20.0)	12 (40.0)	6 (20.0)	1 (3.3)	3.27	1.08	ปานกลาง
6) การเลี้ยงกบ/ปลาน้ำจืด	4 (13.3)	11 (36.7)	11 (36.7)	4 (13.3)	0 (0.0)	3.50	0.90	มาก

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

N=30

รายการ	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
7) การเลี้ยงไก่	5 (16.7)	8 (26.7)	15 (50.0)	1 (3.3)	1 (3.3)	3.50	0.94	มาก
8) การฝึกปฏิบัติการทำสบู่มีน น้ำผึ้ง	3 (10.0)	9 (30.0)	12 (40.0)	2 (6.7)	4 (13.3)	3.17	1.15	ปานกลาง
9) การศึกษาดูงานกระบวนการบริหารจัดการศูนย์ข้าวชุมชน	6 (20.0)	15 (50.0)	5 (16.7)	3 (10.0)	1 (3.3)	3.73	1.02	มาก
10) การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้ได้คุณภาพ/มาตรฐาน	9 (30.0)	14 (46.7)	4 (13.3)	3 (10.0)	0 (0.0)	3.97	0.93	มาก
11) การป้องกัน กำจัดศัตรูพืช	5 (16.7)	13 (43.3)	9 (30.0)	3 (10.0)	0 (0.0)	3.67	0.88	มาก

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

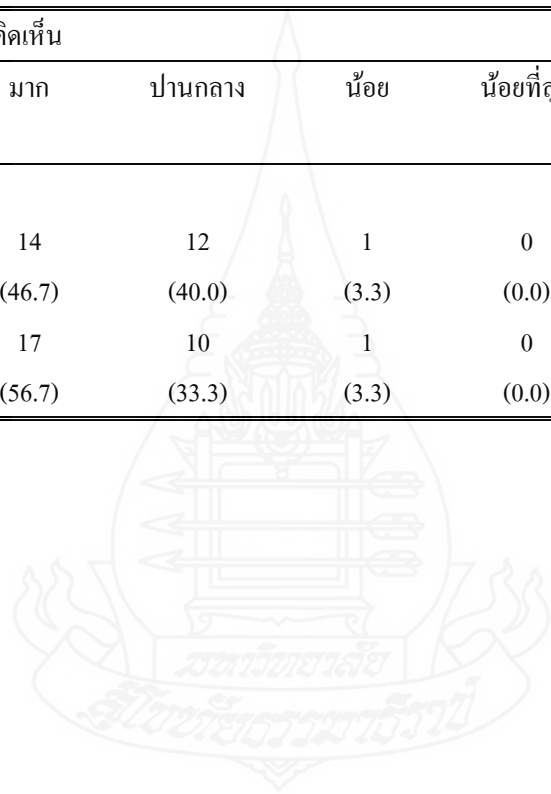
N=30

รายการ	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
2.วิธีการ								
1) ศึกษาดูงาน จากตัวอย่างจริง	5 (16.7)	15 (50.0)	7 (23.3)	2 (6.7)	1 (3.3)	3.70	0.95	มาก
2) สาธิต ฝึกปฏิบัติ (ขยายผลลดปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ การฝึกปฏิบัติการทำสบู่ขมิ้น น้ำผึ้ง)	5 (16.7)	13 (43.3)	5 (16.7)	5 (16.7)	2 (6.7)	3.43	1.22	มาก
3) ศึกษาดูงาน (การทำเกษตรผสมผสาน แนวทางทฤษฎีใหม่และกิจกรรมต่างๆภายในฟาร์ม)	9 (30.0)	11 (36.7)	6 (20.0)	4 (13.3)	0 (0.0)	3.83	1.02	มาก
4) บรรยาย (ศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน)และการบริหารจัดการกลุ่ม	9 (30.0)	14 (46.7)	4 (13.3)	3 (10.0)	0 (0.0)	3.97	0.93	มาก
3.วิทยากร โดยรวม	11 (36.7)	12 (40.0)	7 (23.3)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.13	0.78	มาก
4.สถานที่อบรม/ศึกษาดูงาน	10 (33.3)	16 (53.3)	2 (6.7)	2 (6.7)	0 (0.0)	4.13	0.82	มาก

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

N=30

รายการ	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
5.ระยะเวลา								
1)วัน	3 (10.0)	14 (46.7)	12 (40.0)	1 (3.3)	0 (0.0)	3.63	0.72	มาก
2) ช่วงเวลา (เดือนพฤษภาคม)	2 (6.7)	17 (56.7)	10 (33.3)	1 (3.3)	0 (0.0)	3.67	0.66	มาก

จากตารางที่ 4.11 พบว่า กระบวนการส่งเสริม Young Smart Farmer ในปีงบประมาณ 2558 ระยะที่ 2 ในด้านเนื้อหา Young Smart Farmer เห็นด้วยอยู่ในระดับ มาก ในหัวข้อการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้ได้คุณภาพ/มาตรฐาน มีค่าเฉลี่ย 3.97 รองลงมาได้แก่ การศึกษาดูงานการทำงานเกษตรผสมผสานตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ มีค่าเฉลี่ย 3.87 การศึกษาดูงานกระบวนการบริหารจัดการศูนย์ข้าวชุมชน ค่าเฉลี่ย 3.73 การป้องกัน กำจัดศัตรูพืช ค่าเฉลี่ย 3.67 การผลิตพืชปลอดภัยและได้มาตรฐานตามระบบเกษตรอินทรีย์และระบบ GAP มีค่าเฉลี่ย 3.57 การเลี้ยงกบ/ปลาน้ำจืดและการเลี้ยงไก่ มีค่าเฉลี่ย 3.50 การปลูกหญ้าแฝกบำรุงดิน มีค่าเฉลี่ย 3.47 นอกนั้น Young Smart Farmer เห็นด้วยในระดับ ปานกลาง โดยหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ การผลิตปุ๋ยหมักและปุ๋ยชีวภาพ ค่าเฉลี่ย 3.40 รองลงมาได้แก่ การจัดทำบัญชีครัวเรือน มีค่าเฉลี่ย 3.27 การฝึกปฏิบัติการทำสบู่ขมิ้น น้ำผึ้ง มีค่าเฉลี่ย 3.17 ตามลำดับ

กระบวนการส่งเสริม Young Smart Farmer ในปีงบประมาณ 2558 ระยะที่ 2 ในด้านวิธีการ Young Smart Farmer ในด้านวิธีการ พบว่า Young Smart Farmer เห็นด้วยในระดับ มาก ในหัวข้อ การบรรยาย (ศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน)และการบริหารจัดการกลุ่ม มีค่าเฉลี่ย 3.97 รองลงมา ได้แก่ ศึกษาดูงาน (การทำงานเกษตรผสมผสานแนวทางทฤษฎีใหม่และกิจกรรมต่างๆ ภายในฟาร์ม) มีค่าเฉลี่ย 3.83 ตามมาด้วย ทดสอบ เรียนรู้ ดูงาน จากตัวอย่างจริง มีค่าเฉลี่ย 3.70 และการสาธิต ฝึกปฏิบัติ (ขยายผลิตปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ การฝึกปฏิบัติการทำสบู่ขมิ้น น้ำผึ้ง) มีค่าเฉลี่ย 3.43 ตามลำดับ

กระบวนการส่งเสริม Young Smart Farmer ในปีงบประมาณ 2558 ระยะที่ 2 ด้านวิทยากร/สถานที่อบรม ศึกษาดูงานและด้านระยะเวลา พบว่า Young Smart Farmer เห็นด้วยในระดับมาก ในด้านวิทยากรโดยรวม สถานที่อบรม ศึกษาดูงาน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 เท่ากัน และในด้านช่วงเวลา Young Smart Farmer มีความคิดเห็นในระดับ มาก ทั้งในเรื่องของ ช่วงเวลา และ วันดำเนินการ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 และ 3.63 ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ปัจจัยเงื่อนไขที่มีผลต่อการพัฒนา Young Smart Farmer

ตารางที่ 4.13 ความคิดเห็นต่อปัจจัยเงื่อนไขที่มีผลต่อการพัฒนา Young Smart Farmer

N=30

รายการ	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	จำนวน/ร้อยละ							
1. สมาชิก Young Smart Farmer								
1) อายุ	4 (13.3)	13 (43.3)	12 (40.0)	1 (3.3)	0 (0.0)	3.67	0.76	มาก
2)กิจกรรมการเกษตร	6 (20.0)	17 (56.7)	6 (20.0)	1 (3.3)	0 (0.0)	3.93	0.74	มาก
3)ระดับการทำกรเกษตร	5 (16.7)	13 (43.3)	9 (30.0)	3 (10.0)	0 (0.0)	3.67	0.88	มาก
4)การเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรม	10 (33.3)	12 (40.0)	6 (20.0)	2 (6.7)	0 (0.0)	4.00	0.91	มาก
2.เจ้าหน้าที่								
1) สำนักงานเกษตรอำเภอ	8 (26.7)	16 (53.3)	4 (13.3)	2 (6.7)	0 (0.0)	4.00	0.83	มาก
2)สำนักงานเกษตรจังหวัด	8 (26.7)	18 (60.0)	3 (10.0)	0 (0.0)	1 (3.3)	4.00	0.91	มาก
3. กิจกรรมในการเรียนรู้แต่ละครั้ง	6 (20.0)	14 (46.7)	9 (30.0)	1 (3.3)	0 (0.0)	3.83	0.79	มาก
4. เนื้อหาหลักสูตร	6 (20.0)	13 (43.3)	9 (30.0)	2 (6.7)	0 (0.0)	3.77	0.86	มาก
5. วิทยากร	15 (50.0)	10 (33.3)	5 (16.7)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.33	0.76	มากที่สุด

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

N=30

รายการ	ระดับความคิดเห็น (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	จำนวน/ร้อยละ							
6. ผู้รู้/ต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ	11 (36.7)	13 (43.3)	5 (16.7)	1 (3.3)	0 (0.0)	4.13	0.82	มาก
7. แหล่งเรียนรู้	10 (33.3)	13 (43.3)	6 (20.0)	1 (3.3)	0 (0.0)	4.07	0.83	มาก
8. หน่วยงานภาคีเครือข่าย	6 (20.0)	14 (46.7)	9 (30.0)	1 (3.3)	0 (0.0)	3.83	0.79	มาก
9. ระยะเวลาการเรียนรู้แต่ละครั้ง	4 (13.3)	14 (46.7)	11 (36.7)	1 (3.3)	0 (0.0)	3.70	0.75	มาก

จากตารางที่ 4.13 ปัจจัยเงื่อนไขที่มีผลต่อการพัฒนา Young Smart Farmer พบว่า Young Smart Farmer เห็นด้วยมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.33) ว่าปัจจัยเงื่อนไขที่มีผลต่อการพัฒนา Young Smart Farmer คือ วิทยากร รองลงมา Young Smart Farmer มีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับ มาก ในประเด็นผู้รู้/ต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ ค่าเฉลี่ย 4.13 รองลงมาได้แก่ แหล่งเรียนรู้ ค่าเฉลี่ย 4.07 เจ้าหน้าที่และการเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรม ค่าเฉลี่ย 4.00 เท่ากัน กิจกรรมการเกษตร ค่าเฉลี่ย 3.93 กิจกรรมในการเรียนรู้แต่ละครั้ง และหน่วยงานภาคีเครือข่าย ค่าเฉลี่ย 3.83 เนื้อหาหลักสูตร ค่าเฉลี่ย 3.77 ระยะเวลาการเรียนรู้แต่ละครั้ง ค่าเฉลี่ย 3.70 และปัจจัยด้าน อายุของ Young Smart Farmer และระดับการทำการเกษตร ค่าเฉลี่ย 3.67 ตามลำดับ

ตอนที่ 5 แนวทางการพัฒนา Young Smart Farmer

ตารางที่ 4.14 ความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนา Young Smart Farmer

N=30

รายการ	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	จำนวน/ร้อยละ							
1. จัดทำแผนพัฒนา YSF	3 (10.0)	16 (53.3)	8 (26.7)	3 (10.0)	0 (0.0)	3.63	0.81	มาก
2. เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ	3 (10.0)	15 (50.0)	8 (26.7)	4 (13.3)	0 (0.0)	3.57	0.86	มาก
3. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบเพื่อนเยี่ยมเพื่อน	9 (30.0)	7 (23.3)	7 (23.3)	5 (16.7)	2 (6.7)	3.53	1.28	มาก
4. ประสานกิจกรรมการผลิต การตลาด	7 (23.3)	5 (16.7)	11 (36.7)	6 (20.0)	1 (3.3)	3.37	1.16	ปานกลาง
5. ประสานการอบรมดูงานที่น่าสนใจ	8 (26.7)	10 (33.3)	7 (23.3)	4 (13.3)	1 (3.3)	3.67	1.12	มาก
6. สนับสนุนการสร้างเครือข่าย โดยเน้นให้คณะกรรมการ YSF ได้ทำหน้าที่	7 (23.3)	14 (46.7)	6 (20.0)	3 (10.0)	0 (0.0)	3.83	0.91	มาก
7. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทาง social network	7 (23.3)	9 (30.0)	9 (30.0)	3 (10.0)	2 (6.7)	3.53	1.17	มาก
8. ผลักดันให้ YSF มีบทบาททางสังคม	7 (23.3)	13 (43.3)	6 (20.0)	3 (10.0)	1 (3.3)	3.73	1.05	มาก
9. ฝึกความเป็นผู้นำ	7 (23.3)	11 (36.7)	10 (33.3)	1 (3.3)	1 (3.3)	3.73	0.98	มาก

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

N=30

รายการ	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	จำนวน/ร้อยละ							
10.ประชาสัมพันธ์ผลงาน YSF ต้นแบบเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ YSF รุ่นใหม่	7 (23.3)	9 (30.0)	10 (33.3)	2 (6.7)	2 (6.7)	3.57	1.14	มาก

จากตารางที่ 4.14 แนวทางการส่งเสริม Young Smart Farmer พบว่า Young Smart Farmer มีแนวทางการพัฒนา YSF ในประเด็นการสนับสนุนการสร้างเครือข่าย โดยเน้นให้คณะกรรมการ YSF ได้ทำหน้าที่ มีค่าเฉลี่ย 3.83 รองลงมา ได้แก่ ผลักดันให้ YSF มีบทบาททางสังคม และ ฝึกความเป็นผู้นำ ค่าเฉลี่ย 3.73 เท่ากัน ประสานการอบรม ดูงานที่น่าสนใจ ค่าเฉลี่ย 3.67 จัดทำแผนพัฒนา YSF ค่าเฉลี่ย 3.63 เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ และประชาสัมพันธ์ผลงาน YSF ต้นแบบเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ YSF รุ่นใหม่ ค่าเฉลี่ย 3.53 เท่ากัน ตามลำดับ แนวทางการส่งเสริม Young Smart Farmer ที่ Young Smart Farmer มีความเห็น น้อยที่สุด อยู่ในระดับ ปานกลาง คือ ประสานกิจกรรมการผลิต การตลาด ค่าเฉลี่ย 3.37

ตอนที่ 7 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการส่งเสริม Young Smart Farmer

ตารางที่ 4.15 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการส่งเสริม Young Smart Farmer

ที่	ปัญหา/อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
1	ด้านความรู้เรื่องที่ทำอยู่ Young Smart Farmer เป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ ซึ่งบางคน (ร้อยละ 4.0) ยังขาดความรู้เทคนิค วิธีการ ความรู้การตลาด ด้านการเกษตร โดยเฉพาะวิทยาการด้านมาตรฐานต่างๆ วิธีการส่งออก นำเข้าสินค้าเกษตร เป็นต้น	ภาครัฐควรปรับกระบวนการถ่ายทอดความรู้ให้เป็นที่ไปตามความต้องการของผู้เข้าร่วมโครงการ

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

ที่	ปัญหา/อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
	Young Smart Farmer ร้อยละ 5.0 ต้องการข้อมูล ข่าวสาร ด้านการเกษตร จากภาครัฐ เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในการทำการเกษตร แต่ภาครัฐมีการส่งเสริมด้านความรู้ ความเข้าใจยังน้อย และเน้นปริมาณ มีการจัดอบรม 1-2 วัน และเน้นการฟังการบรรยาย ทำให้ได้ความรู้น้อย	ควรเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ ข่าวสาร และความรู้ด้านการเกษตร เช่น ช่องทางสื่อ social media วิทยุกระจายเสียง เป็นต้น
2.	ด้านข้อมูลประกอบการตัดสินใจ Young Smart Farmer (ร้อยละ 2.0) ที่ไม่ได้ใช้อินเทอร์เน็ตในชีวิตประจำวัน ยังขาดการสืบหาข้อมูลจากแหล่งอินเทอร์เน็ต ทำให้ขาดการประสานงานกับกลุ่มเพื่อนๆ	ควรเพิ่มช่องทางการสื่อสารระหว่างสมาชิก Young Smart Farmer เช่น Line Facebook ซึ่งสามารถใช้งานผ่านโทรศัพท์แบบ Smart Phone ได้
	Young Smart Farmer (ร้อยละ 2.0) มีปัญหากิจกรรมในโครงการมีน้อย ทำให้ได้ข้อมูลของเพื่อนๆมาน้อย บางคนทำกิจกรรมการเกษตรเหมือนกัน แต่ไม่ได้ไปเยี่ยมชมเยียนกัน เนื่องจากระยะทางไกล	สำนักงานเกษตรอำเภอ เกษตรจังหวัด ควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริม Young Smart Farmer โดยการจัดให้เป็น ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตร เช่น แปลงต้นแบบ ศูนย์เรียนรู้ เพื่อให้เกิดการเผยแพร่ และ แหล่งองค์ความรู้การเกษตร และให้มีการศึกษาดูงานระหว่างเพื่อนๆบ่อยๆ
	Young Smart Farmer (ร้อยละ 2.0) ที่ทำเกษตรผสมผสาน มีกิจกรรมในฟาร์มมาก ทำให้ไม่มีเวลาศึกษา หาข้อมูลบ่อยๆ มีอุปสรรคที่ก็มาหาข้อมูลทีหนึ่ง เป็นต้น	ควรจัดตั้ง กลุ่มเครือข่าย Social Network เพื่อเป็นสังคม Young Smart Farmer ของจังหวัดเลย และเชื่อมต่อไปยังจังหวัดอื่นๆ ต่อไปด้วย

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

ที่	ปัญหา/อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
3.	<p>การบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด</p> <p>กิจกรรมในโครงการมีน้อย (ร้อยละ 3.0) ไม่สามารถหลีกเลี่ยงกลไกราคาตลาดสินค้าเกษตรได้ แม้ว่าจะผ่านมาตรฐาน GAP ทำให้ขาดกำลังใจในการทำการเกษตร</p>	<p>ภาครัฐ ควรจัดกิจกรรมด้านการตลาดสินค้าเกษตรบ่อยๆ และให้โอกาส Young Smart Farmer ไปร่วมจำหน่ายด้วย ทั้งในระดับอำเภอและระดับจังหวัด</p>
	<p>Young Smart Farmer (ร้อยละ 3.0) มีปัญหาสินค้ามีคุณภาพมากกว่าทั่วไป แต่มีปริมาณที่น้อย จากการทำการเกษตรแบบผสมผสาน ทำให้ไม่สามารถนำไปขายในตลาดระดับบน เช่น ห้างสรรพสินค้า ได้</p>	<p>สำนักงานเกษตรอำเภอ เกษตรจังหวัด ควร มีเว็บไซต์ หรือ กระดานข่าวทางเว็บไซต์ที่สามารถลงข้อมูลการจำหน่ายสินค้าได้ เหมือนกับ เว็บไซต์ pantip.com เป็นต้น</p>
4	<p>ความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค</p>	<p>ภาครัฐ ควรมีกระบวนการให้สินค้าที่ผ่านมาตรฐาน GAP จำหน่ายได้ราคาที่สูงกว่าสินค้าทั่วไป</p> <p>ควรมีการจัดกิจกรรม เผยแพร่ด้าน การตรวจสอบสารพิษตกค้างในผลผลิตทางการเกษตร</p>
5.	<p>ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม/สังคม</p> <p>Young Smart Farmer มักจะมีแนวคิดทำการเกษตร ในรูปแบบใหม่ๆ ที่แตกต่างจากเกษตรกรทั่วไป ทำให้ไม่เป็นที่ยอมรับของเกษตรกรในหมู่บ้าน</p>	<p>ควรมีการ เชื่อมเขียน Young Smart Farmer บ่อยๆ เพื่อให้คำชี้แนะ ในการทำการเกษตร และเผยแพร่วิชาการใหม่ๆที่เกิดจาก Young Smart Farmer ให้เป็นที่รู้จัก</p>

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

ที่	ปัญหา/อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
6.	<p>ความภูมิใจในความเป็นเกษตรกร</p> <p>Young Smart Farmer (ร้อยละ 2.0) มาทำการเกษตร ทำให้มีรายได้น้อย และไม่แน่นอน เมื่อเปรียบเทียบกับการทำงานประจำ ซึ่งมีรายได้มากกว่า ทำให้มีความรู้สึกท้อแท้ หมดกำลังใจ</p>	<p>ควรเชื่อมเครือข่าย Young Smart Farmer ระหว่างจังหวัด ให้เกิดความต่อเนื่องและเข้มแข็ง เพื่อให้ Young Smart Farmer สามารถรับรู้ข่าวสาร และสื่อสารระหว่างเครือข่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>
	<p>อาชีพเกษตรกร เป็นอาชีพที่ไม่สามารถกำหนดราคาผลผลิตได้เอง ทำให้ถูกเอาเปรียบจากระบบการตลาดสินค้าเกษตร และยังขาดกลไกการแบ่งเกรดสินค้าเกษตรภายในประเทศ</p>	<p>ควรมีการส่งเสริมให้มีเครือข่ายเกษตรกร Young Smart Farmer ที่เข้มแข็ง มีระบบการตลาดสินค้าเกษตรภายในประเทศที่มีประสิทธิภาพ</p>

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนา Young Smart Farmer จังหวัดเลย เป็นการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา กิจกรรม Young Smart Farmer จังหวัดเลย และเป็นแนวทางในการส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดเลย

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรรุ่นใหม่และ Young Smart Farmer ที่เข้าร่วมการพัฒนา Young Smart Farmer ปี 2558 ของจังหวัดเลย ศึกษารูปแบบ วิธีการ กระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่และ Young Smart Farmer ของจังหวัดเลย และศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ และ Young Smart Farmer ของจังหวัดเลย

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนา Young Smart Farmer จังหวัดเลย โดยประชากรที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้ที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรเกษตรกร กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา Young Smart Farmer ปีงบประมาณ 2558 ของสำนักงานเกษตรจังหวัดเลย กรมส่งเสริมการเกษตร ทั้งหมด 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) ประกอบด้วย คำถามแบบปลายปิด (close-ended-question) และคำถามแบบปลายเปิด (open-ended-question) แบ่งออกเป็น 7 ตอน โดยแต่ละตอนมีการกำหนดคะแนนความเห็นด้วยออกเป็น 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด โดยนำแบบสัมภาษณ์ให้คณะกรรมการที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบข้อคำถาม ความเหมาะสม ครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย พร้อมนำมาปรับปรุงแก้ไข เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ Young Smart Farmer จังหวัดเลย จำนวน 30 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ

(Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) และนำข้อมูลที่ได้มาสรุป แปลผลและรายงานผล

1.3 ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของ Young Smart Farmer ในจังหวัดเลย

Young Smart Farmer ส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 33.94 ปี จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ส่วนใหญ่สมรสแล้ว มีประสบการณ์การทำงานเกษตรเฉลี่ย 10.30 ปี เป็นอาสาสมัครและผู้นำชุมชน ได้แก่ เป็น ผู้นำชุมชน เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. และ กลุ่มเกษตรกร

การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร Young Smart Farmer ส่วนใหญ่ ได้รับข้อมูลข่าวสารในระดับมากด้านการเกษตรและจากเจ้าหน้าที่รัฐ ในด้านแหล่งสื่อกลุ่ม ได้รับข้อมูลข่าวสารในระดับ มาก จากโทรทัศน์ ในด้านแหล่งสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในระดับ มาก จาก เฟสบุ๊ก

การถือครองที่ดิน Young Smart Farmer ส่วนใหญ่ มีการถือครองที่ดิน เฉลี่ย 37.53 ไร่ ส่วนใหญ่ มีที่ดินเป็นของตนเอง กิจกรรมการเกษตรที่ทำอยู่ ส่วนใหญ่ ปลูกพืชมากกว่า 3 ชนิด โดยพืชส่วนใหญ่ที่ปลูก ได้แก่ ข้าว ปลูกพืชแบบผสมผสาน เช่น พืชผัก พืชไร่ สำหรับพืชที่นิยมปลูกมากที่สุด ได้แก่ ขิงพารา

จำนวนแรงงานด้านการเกษตร ส่วนใหญ่ มีจำนวนแรงงานด้านการเกษตร เฉลี่ย 3.76 คน เป็นเพศชาย มากกว่า เพศหญิง มีการจ้างแรงงานในท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่ เฉลี่ย 4.17 คน รายได้ของครัวเรือน ด้านรายได้ภาคการเกษตรส่วนใหญ่ รายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ย 309,973.31 บาท รายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 89,200.00 บาท ค่าใช้จ่ายอุปโภคเฉลี่ย 91,600.00 บาท ค่าใช้จ่ายภาคการเกษตรเฉลี่ย 84,933.33 บาท แหล่งสินเชื่อ จากกองทุนหมู่บ้าน มีหนี้สินเฉลี่ย 254,625.38 บาท

ตอนที่ 2 ศักยภาพของ Young Smart Farmer ตามคุณสมบัติของ Smart Farmer ก่อนและหลังการพัฒนา

ศักยภาพของ Young Smart Farmer จังหวัดเลย ก่อน-หลังการอบรม ตามคุณสมบัติของ Smart Farmer ในด้านมีความรู้ในเรื่องที่ทำอยู่ พบว่า ในเรื่องการเป็นวิทยากรถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือให้คำแนะนำปรึกษาให้กับผู้อื่น มีระดับความสามารถหลังการอบรม เพิ่มขึ้น จากระดับ ปานกลาง เป็น ระดับมาก ในด้านความสามารถในการเป็นเกษตรกรต้นแบบหรือจุดเรียนรู้ให้กับผู้อื่น ผู้ให้สัมภาษณ์ มีระดับความสามารถหลังการอบรม เพิ่มขึ้น จากระดับ ปานกลาง เป็น

ระดับมาก ในด้านมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ มีระดับความสามารถหลังการอบรม อยู่ในระดับมากเท่าเดิม ได้แก่ การนำข้อมูลมาใช้แก้ไขปัญหาและพัฒนาอาชีพของตนเอง ในด้านการบริหารจัดการการผลิตและการตลาด พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ มีระดับความสามารถหลังการอบรม อยู่ในระดับมากเท่าเดิม แต่มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ได้แก่ ความสามารถในการบริหารจัดการปัจจัยการผลิต แรงงาน และทุน ในด้านความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค ด้านมีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐาน พบว่า มีระดับความสามารถหลังการอบรม อยู่ในระดับ มากเท่าเดิม แต่มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ได้แก่ เรื่อง เกษตรอินทรีย์ ด้านได้รับการอบรมเกี่ยวกับมาตรฐาน พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ มีระดับความสามารถหลังการอบรม อยู่ในระดับ มากเท่าเดิม แต่มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ได้แก่ เรื่อง เกษตรอินทรีย์ ด้านมีกระบวนการผลิตที่สอดคล้อง พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ มีระดับความสามารถหลังการอบรม อยู่ในระดับ เพิ่มขึ้น จากระดับ ปานกลาง เป็น ระดับมาก ในด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม พบว่า มีระดับความสามารถหลังการอบรม อยู่ในระดับ มากเท่าเดิม แต่มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ได้แก่ เรื่อง การกิจกรรมช่วยเหลือชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่อง ในด้านความภูมิใจในความเป็นเกษตรกร พบว่า มีระดับความสามารถหลังการอบรม อยู่ในระดับ มากที่สุดเท่าเดิม แต่มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ได้แก่ เรื่อง มีความสุขและพึงพอใจในการประกอบอาชีพการเกษตร

ตอนที่ 3 กระบวนการส่งเสริม Young Smart Farmer ในปีงบประมาณ 2558

ความคิดเห็นต่อ กระบวนการส่งเสริม Young Smart Farmer ในปีงบประมาณ 2558 ระยะที่ 1 พบว่าในระยะที่ 1 นี้ Young Smart Farmer มีความคิดเห็นต่อ กระบวนการส่งเสริม Young Smart Farmer ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยในรายละเอียด **ในด้านเนื้อหา** Young Smart Farmer เห็นด้วยต่อกระบวนการส่งเสริม Young Smart Farmer อยู่ในระดับมาก เรื่อง การปลูกพืชผสมผสานในแนวทางวนเกษตร **ในด้านวิธีการ** เห็นด้วยต่อกระบวนการส่งเสริม Young Smart Farmer อยู่ในระดับมาก เรื่องการศึกษาดูงานสวนวนเกษตร ในด้านวิทยากรโดยรวม สถานที่อบรม ศึกษาดูงาน และด้านช่วงเวลา

ความคิดเห็นต่อกระบวนการส่งเสริม Young Smart Farmer ในปีงบประมาณ 2558 ระยะที่ 2 พบว่าในระยะที่ 2 นี้ Young Smart Farmer มีความคิดเห็นต่อ กระบวนการส่งเสริม Young Smart Farmer ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยในรายละเอียด **ในด้านเนื้อหา** มีความคิดเห็นต่อ กระบวนการส่งเสริม Young Smart Farmer อยู่ในระดับมาก ในเรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้ได้คุณภาพ/มาตรฐาน **ในด้านวิธีการ** มีความคิดเห็นมีความคิดเห็นต่อกระบวนการส่งเสริม Young Smart Farmer อยู่ในระดับ มาก ได้แก่ การบรรยาย (ศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน)และการบริหารจัดการกลุ่ม

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นต่อปัจจัยเงื่อนไขที่มีผลต่อการส่งเสริม Young Smart

Farmer

ความคิดเห็นต่อ ปัจจัยเงื่อนไขที่มีผลต่อการส่งเสริม Young Smart Farmer ประสบความสำเร็จ พบว่า Young Smart Farmer เห็นด้วยมากที่สุด ในเรื่อง วิทยากร รongลงมา เห็นด้วยมากในเรื่อง ผู้รู้/ต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ เจ้าหน้าที่ และ การเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรม ตามลำดับ

ตอนที่ 5 แนวทางการส่งเสริม Young Smart Farmer

ความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริม Young Smart Farmer พบว่า เห็นด้วยมาก กับแนวทางการส่งเสริม ในประเด็น สนับสนุนการสร้างเครือข่าย โดยเน้นให้คณะกรรมการ YSF ได้ทำหน้าที่ รongลงมา ได้แก่ ผลักดันให้ YSF มีบทบาททางสังคม และ ฝึกความเป็นผู้นำ ประสานการอบรม คูงานที่น่าสนใจ จัดทำแผนพัฒนา YSF เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ และ ประชาสัมพันธ์ผลงาน YSF ต้นแบบเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ YSF รุ่นใหม่

ตอนที่ 6 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการส่งเสริม Young Smart Farmer

ด้านความรู้ในเรื่องที่ทำอยู่ พบว่า ปัญหา ได้แก่ Young Smart Farmer ที่เข้าร่วม กิจกรรมโครงการพัฒนา Young Smart Farmer เป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ ซึ่งบางคนยังขาดความรู้ เทคนิค วิธีการ ความรู้การตลาด ด้านการเกษตร โดยเฉพาะวิทยากรด้าน มาตรฐานต่างๆ วิธีการ ส่งออก นำเข้าสินค้า โดยมีข้อเสนอแนะว่าควรมีการจัดกิจกรรมให้ Young Smart Farmer ได้ พบปะ แลกเปลี่ยนพูดคุยกันบ่อยๆ ควรจัดให้มีการเข้ารับการถ่ายทอดจาก ปราชญ์เกษตร หรือจาก ศูนย์เรียนรู้ โดยเน้นการลงมือปฏิบัติ การจัดกิจกรรมของโครงการ ควรจัดให้ตรงกับฤดูกาลผลิต

ด้านข้อมูลประกอบการตัดสินใจ ปัญหา ได้แก่ เกษตรกร ที่ไม่ได้ใช้อินเทอร์เน็ต ใน ชีวิตประจำวัน ยังขาดการสืบหาข้อมูลจากแหล่งอินเทอร์เน็ต ขาดการประสานงานกับกลุ่มเพื่อนๆ บางคนทำกิจกรรมการเกษตรเหมือนกัน แต่ไม่ได้ไปเยี่ยมเยียนกัน เนื่องจากระยะทางไกล Young Smart Farmer ที่ทำเกษตรผสมผสาน มีกิจกรรมในฟาร์มมาก ทำให้ไม่มีเวลาศึกษา หาข้อมูลบ่อยๆ โดยมีข้อเสนอแนะ ให้ภาครัฐ ควรเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารด้านการเกษตร ให้แพร่หลายยิ่งขึ้น ทั้ง ข้อมูลการตลาด วิธีการ แจ้งข่าวโรคระบาดพืช เป็นต้น สำนักงานเกษตรอำเภอ เกษตรจังหวัด ควร ให้ความสำคัญกับการส่งเสริม Young Smart Farmer โดยการจัดให้เป็น ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริม การเกษตร เช่น แปลงต้นแบบ ศูนย์เรียนรู้ เพื่อให้เกิดการเผยแพร่ และ แหล่งองค์ความรู้การเกษตร และให้มีการศึกษาดูงานระหว่างเพื่อนๆ บ่อยๆ ควรจัดตั้ง กลุ่มเครือข่าย Social Network เพื่อเป็น สังคม Young Smart Farmer ของจังหวัดเลย และเชื่อมต่อไปยังจังหวัดอื่นๆ ต่อไปด้วย

การบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด พบว่า ปัญหาเกษตรกรไม่สามารถหลีกเลี่ยงกลไกราคาตลาดสินค้าเกษตรได้ แม้ว่าจะผ่านมาตรฐาน GAP ทำให้ขาดกำลังใจในการทำการเกษตร สินค้าของ Young Smart Farmer มีคุณภาพมากกว่าทั่วไป แต่มีปริมาณที่น้อย จากการทำการเกษตรแบบผสมผสาน ทำให้ไม่สามารถนำไปขายในตลาดระดับบน เช่น ห้างสรรพสินค้าได้ โดยมีข้อเสนอแนะให้ ภาครัฐ ควรจัดกิจกรรมด้านการตลาดสินค้าเกษตรบ่อยๆ และให้โอกาส Young Smart Farmer ไปร่วมจำหน่ายด้วย ทั้งในระดับอำเภอและระดับจังหวัด ควรมีเว็บไซต์ หรือ กระดานข่าวทางเว็บไซต์ที่สามารถลงข้อมูลการจำหน่ายสินค้าได้

ความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค พบว่าปัญหาคือ สินค้าเกษตรที่ผ่านมาตรฐาน GAP มีราคาเท่ากับสินค้าทั่วไป โดยมีข้อเสนอแนะให้ภาครัฐ ควรมีกระบวนการให้สินค้าที่ผ่านมาตรฐาน GAP จำหน่ายได้ราคาที่สูงกว่าสินค้าทั่วไปและควรมีการจัดกิจกรรม เผยแพร่ด้าน การตรวจสอบสารพิษตกค้างในผลผลิตทางการเกษตร

ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม/สังคม ปัญหา Young Smart Farmer พบว่าปัญหา คือ เกษตรกรรุ่นใหม่มักจะมีแนวคิดทำการเกษตร ในรูปแบบใหม่ๆ ที่แตกต่างจากเกษตรกรทั่วไป ทำให้ไม่เป็นที่ยอมรับของเกษตรกรในหมู่บ้าน โดยมีข้อเสนอแนะ ให้ภาครัฐช่วยส่งเสริม เผยแพร่ การทำการเกษตรแนวใหม่ที่ประสบผลสำเร็จของเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็นที่ยอมรับกับเกษตรกรทั่วไป

ความภูมิใจในความเป็นเกษตรกร พบว่าไม่มีปัญหาและมีข้อเสนอแนะให้ หน่วยงานภาครัฐควรมีการ เชื่อมโยน Young Smart Farmer อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้คำชี้แนะในการทำการเกษตร และเผยแพร่วิชาการใหม่ๆที่เกิดจาก Young Smart Farmer ให้เป็นที่รู้จักยอมรับ โดยทั่วไป

ปัญหาอุปสรรค Young Smart Farmer พบว่าปัญหา คือ เกษตรกรรุ่นใหม่ลาออกจากงานประจำ มาทำการเกษตร ทำให้มีรายได้น้อย และไม่แน่นอน จึงทำให้มีความรู้สึก ท้อแท้ หหมดกำลังใจ ไม่สามารถกำหนดราคาผลผลิตได้เอง อีกทั้งถูกเอาเปรียบจากระบบการตลาดสินค้าเกษตร โดยมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการส่งเสริมให้มีเครือข่ายเกษตรกร Young Smart Farmer ที่เข้มแข็งและมีระบบการตลาดสินค้าเกษตรภายในประเทศที่มีประสิทธิภาพ

2. การอภิปรายผลการวิจัย

2.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของ Young Smart Farmer

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 30-39 ปี โดยผู้ให้สัมภาษณ์มีอายุน้อยสุด 21 ปี และผู้ให้สัมภาษณ์มีอายุมากที่สุด 44 ปี จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ส่วนใหญ่ สมรสแล้ว มีประสบการณ์การทำงานเกษตร 2-5 ปี เป็นอาสาสมัครและผู้นำชุมชน ได้แก่ เป็น ผู้นำชุมชน เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. และ กลุ่มเกษตรกร เนื่องจากข้อกำหนดของโครงการพัฒนา Young Smart Farmer กรมส่งเสริมการเกษตร กำหนดให้ผู้เข้าร่วมโครงการ ต้องมีคุณสมบัติคือ (1) มีอายุระหว่าง 17 – 45 ปี (2) มีที่ดินทำการเกษตร (3) มีความมุ่งมั่น ตั้งใจ ต้องการทำการเกษตร พัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตตนเอง (4) สมัครใจเข้าร่วมโครงการและต้องเข้าร่วมกิจกรรมตลอดระยะเวลาโครงการ

2.2 การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร ส่วนใหญ่ ผู้ให้สัมภาษณ์ ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร จากเจ้าหน้าที่รัฐในระดับมาก ในด้านแหล่งสื่อกลุ่ม ได้รับข้อมูลข่าวสารในระดับมาก จากโทรทัศน์ ในด้านแหล่งสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในระดับมาก จาก เฟสบุ๊ก จะเห็นได้ว่า สมาชิก Young Smart Farmer เป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ มีความกระตือรือร้น ที่จะแสวงหาข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ และสามารถใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการยืนยันข้อมูล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิริติยา : 2554 ที่วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความคาดหวังในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งตนเองของเกษตรกรรุ่นใหม่ โดยงานวิจัยได้สรุปว่า เกษตรกรรุ่นใหม่เปิดรับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรและมีความคาดหวังที่จะพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งตนเองการถือครองที่ดิน

2.3 การถือครองที่ดินและกิจกรรมที่ทำ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ มีการถือครองที่ดิน จำนวนเฉลี่ย 21-40 ไร่ ส่วนใหญ่ มีที่ดินเป็นของตนเอง กิจกรรมการเกษตรที่ทำอยู่ ส่วนใหญ่ ปลูกพืชมากกว่า 3 ชนิด โดยพืชส่วนใหญ่ที่ปลูก ได้แก่ ข้าว ปลูกพืชแบบผสมผสาน เช่น พืชผัก พืชไร่ สำหรับพืชที่นิยมปลูกมากที่สุด ได้แก่ ข่างพารา จะเห็นได้ว่า Young Smart Farmer มักจะปลูกพืชแบบผสมผสาน ตั้งแต่ 3 ชนิดขึ้นไป ซึ่งเป็นผลจากการสืบค้นข้อมูล และเครือข่ายทำการเกษตร ทำให้เกษตรกรไม่เสี่ยงทำพืชเชิงเดี่ยว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิริติยา : 2554 ที่วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความคาดหวังในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งตนเองของเกษตรกรรุ่นใหม่ พบว่า เกษตรกรรุ่นใหม่มีการปลูกพืชแบบผสมผสาน

2.4 รายได้ของครัวเรือน ด้านรายได้ภาคการเกษตร ส่วนใหญ่ มีรายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ย 100,000-240,999 บาท ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ค่าใช้จ่ายอุปโภค บริโภค พบว่า ส่วนใหญ่ มีค่าใช้จ่ายอุปโภค บริโภค เฉลี่ย 10,000-99,999 บาท ค่าใช้จ่ายภาคการเกษตร พบว่า ส่วนใหญ่ มีค่าใช้จ่ายภาคการเกษตร เฉลี่ย 10,000-99,999 บาท จะเห็นได้ว่า เกษตรกรรุ่นใหม่มีการคำนึงถึงภาวะด้านรายรับรายจ่าย เป็นอย่างมาก โดยมากมักจะมีรายได้น้อยกว่ารายจ่าย ซึ่งเป็นผลมาจากการตระหนักถึงการทำการเกษตร โดยมีการจัดบัญชีครัวเรือนไปด้วย

2.5 ศักยภาพของ Young Smart Farmer ตามคุณสมบัติของ Smart Farmer

ศักยภาพของ Young Smart Farmer จังหวัดเลย ตามคุณสมบัติของ Smart Farmer จะเห็นได้ว่า มีระดับความสามารถมากสุด ในด้านมีความรู้ในเรื่องที่ทำอยู่ ในเรื่องการเป็นวิทยากรถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือให้คำแนะนำปรึกษาให้กับผู้อื่น ด้านความภูมิใจในความเป็นเกษตรกร เรื่อง มีความสุขและพึงพอใจในการประกอบอาชีพการเกษตร จะเห็นได้ว่า Young Smart Farmer เป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่หันมาประกอบอาชีพเกษตรกร จึงมีความมุ่งมั่นและพึงพอใจในอาชีพเกษตรกร ประกอบการมีการทำการเกษตรแบบเครือข่ายเกษตรกรเข้มแข็ง จึงมีความสามารถที่จะเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิรติยา : 2554 ที่วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความคาดหวังในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งตนเองของเกษตรกรรุ่นใหม่ พบว่า เกษตรกรรุ่นใหม่มีความคาดหวังในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งพาตนเอง

ศักยภาพของ Young Smart Farmer จังหวัดเลย ในระดับ มาก ได้แก่ ด้านมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลจาก เจ้าหน้าที่ และ Internet การนำข้อมูลมาใช้แก้ไขปัญหาและพัฒนาอาชีพของตนเองได้ มีความรู้และการได้รับการอบรมเกี่ยวกับมาตรฐาน พบว่า มีความสามารถ ในเรื่อง เกษตรอินทรีย์ และ เรื่องกิจกรรมช่วยเหลือชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่อง จะเห็นได้ว่า Young Smart Farmer เป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีการใช้ข้อมูล ทั้งจากเจ้าหน้าที่และ สื่อต่างๆในการประกอบการตัดสินใจ และสามารถบริหารจัดการปัจจัยการผลิตได้โดยใช้ข้อมูลประกอบ ซึ่งเป็นการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์

ศักยภาพของ Young Smart Farmer จังหวัดเลย ในระดับปานกลาง ได้แก่ การบันทึกข้อมูล มีการใช้ข้อมูลประกอบการบริหารจัดการปัจจัยการผลิต และมีความสามารถในการบริหารจัดการปัจจัยการผลิต แรงงาน และทุน จะเห็นว่า Young Smart Farmer ยังขาดประสบการณ์ในการทำการเกษตร เนื่องจากประสบการณ์ยังน้อย และกิจกรรมการเกษตรมีปัจจัยหลายปัจจัยที่เป็นความเสี่ยง เช่น ภูมิอากาศ โรคระบาด ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่สามารถคาดการณ์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะกุล:2552 ซึ่งวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ

ของเกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ปัจจัยที่มีผลมากที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านตลาด และสินเชื่อ รองลงมาได้แก่ ประโยชน์ที่จะได้รับ เทคโนโลยี และปัจจัยด้านบุคคล

2.6 กระบวนการส่งเสริม Young Smart Farmer ในปีงบประมาณ 2558

ความคิดเห็นต่อ กระบวนการส่งเสริม Young Smart Farmer ในปีงบประมาณ 2558 ระยะที่ 1 มีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับ มาก เรื่อง การปลูกพืชผสมผสานในแนวทางวนเกษตร เรื่องการศึกษาดูงานสวนวนเกษตร และในด้านวิทยากรโดยรวม สถานที่อบรม ศึกษาดูงาน และด้านช่วงเวลา จะเห็นได้ว่า กระบวนการส่งเสริม *Young Smart Farmer* เป็นกระบวนการที่เหมาะสม ทั้งด้านวิทยากร สถานที่อบรม ศึกษาดูงาน และช่วงเวลา ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินงานในช่วงเดือน พฤษภาคม เป็นช่วงที่เกษตรกรว่างจากการทำการเกษตร ทำให้มีเวลาร่วมกิจกรรมเต็มที่

ความคิดเห็น กระบวนการส่งเสริม Young Smart Farmer ในปีงบประมาณ 2558 ระยะที่ 2 มีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับ มาก เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้ได้คุณภาพ/มาตรฐาน การบรรยาย (ศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน) และการบริหารจัดการกลุ่ม จะเห็นได้ว่ากระบวนการส่งเสริม Young Smart Farmer ในระยะที่ 2 จะเน้นการร่วมกลุ่ม เครือข่าย ควบคู่ไปกับการให้ความรู้ในสิ่งที่เป็นความต้องการของ Young Smart Farmer เอง โดยมีการสอบถามในกระบวนการเรียนรู้ที่ 1 ว่าต้องการความรู้ด้านใดบ้าง ซึ่งเป็นการสนองตอบตามความต้องการของ Young Smart Farmer ที่แท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับ ฤชดาและคณะ : 2551 ที่วิจัยเรื่อง ศึกษาความต้องการฝึกอบรมและการจัดหลักสูตรการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรที่เหมาะสมสำหรับเกษตรกรรุ่นใหม่ในพื้นที่จังหวัดแพร่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการฝึกอบรมด้านเกษตรยั่งยืน ใช้เครื่องมือ การทัศนศึกษาดูงาน บรรยายและฝึกปฏิบัติ และกระบวนการรวมกลุ่มมีความสำคัญต่ออาชีพการเกษตร

2.7 การเปลี่ยนแปลงของศักยภาพของ Young Smart Farmer ก่อนและหลังการอบรม

ศักยภาพของ Young Smart Farmer จังหวัดเลย ก่อน-หลังการอบรม ตามคุณสมบัติของ Smart Farmer ที่มีระดับความสามารถ มากที่สุด ได้แก่ มีความสุขและพึงพอใจในการประกอบอาชีพการเกษตร จะเห็นได้ว่า โครงการพัฒนา Young Smart Farmer นี้ดำเนินกับเกษตรกรรุ่นใหม่ที่จะทำหน้าที่การทำงาน มาทำการเกษตร ผู้เข้าร่วมโครงการจึงพอใจในความเป็นเกษตรกร รักและมีความสุขกับอาชีพเกษตรกร ฤชดาและคณะ : 2551 ที่วิจัยเรื่อง ศึกษาความต้องการฝึกอบรมและการจัดหลักสูตรการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรที่เหมาะสมสำหรับเกษตรกรรุ่นใหม่ในพื้นที่จังหวัดแพร่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการฝึกอบรมด้านเกษตรยั่งยืน ใช้เครื่องมือ การทัศนศึกษาดูงาน บรรยายและฝึกปฏิบัติ และกระบวนการรวมกลุ่มมี

ความสำคัญต่ออาชีพการเกษตร

ระดับความสามารถหลังการอบรม อยู่ในระดับมากเท่าเดิม แต่มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ได้แก่ ด้านการนำข้อมูลมาใช้แก้ไขปัญหาและพัฒนาอาชีพของตนเอง ด้านความสามารถในการบริหารจัดการปัจจัยการผลิต แรงงาน และทุน เรื่อง เกษตรอินทรีย์ ด้าน เรื่องการกิจกรรมช่วยเหลือชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่อง จะเห็นได้ว่า Young Smart Farmer มีการใช้ข้อมูลมาวางแผนและดำเนินการผลิตทางการเกษตรโดยอาศัยข้อมูลจากภายนอก ซึ่งจะทำให้เกษตรกรรู้เท่าทันตลาด โรคระบาด และเทคนิควิธีการใหม่ๆ อันจะนำมาปรับใช้ได้ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับวิรัชชัยและคณะ : 2556 ที่วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของโครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างสามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศในระดับดี สามารถเปลี่ยนวิธีคิดจากการผลิตที่พึ่งพิงฐานข้อมูลทรัพยากรเป็นการพึ่งพิงการจัดการบริการจัดการในระดับดี

ระดับความสามารถหลังการอบรม เพิ่มขึ้น จากระดับ ปานกลาง เป็น ระดับมาก ในเรื่องการเป็นวิทยากรถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือให้คำแนะนำปรึกษาให้กับผู้อื่น ในด้านความสามารถในการเป็นเกษตรกรต้นแบบหรือจุดเรียนรู้ให้กับผู้อื่น ด้านมีกระบวนการผลิตที่สอดคล้อง จะเห็นได้ว่า กิจกรรมของ Young Smart Farmer ที่เน้นกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ไปสู่เพื่อนๆ ได้ จึงเป็นบทบาทสำคัญในการที่จะเป็น จุดเรียนรู้ให้กับชุมชนได้ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ กฤษดาและคณะ : 2551 ที่วิจัยเรื่อง ศึกษาความต้องการฝึกอบรมและการจัดหลักสูตรการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรที่เหมาะสมสำหรับเกษตรกรรุ่นใหม่ในพื้นที่จังหวัดแพร่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการฝึกอบรมด้านเกษตรยั่งยืน ใช้เครื่องมือ การทัศนศึกษาดูงาน บรรยายและฝึกปฏิบัติ และกระบวนการรวมกลุ่มมีความสำคัญต่ออาชีพการเกษตร

2.8 ปัจจัยเงื่อนไขที่มีผลการส่งเสริม Young Smart Farmer

ความคิดเห็นต่อ ปัจจัยเงื่อนไขที่มีผลการส่งเสริม Young Smart Farmer พบว่า Young Smart Farmer เห็นด้วยกับปัจจัยเอื้อที่ทำให้การส่งเสริมในระดับมากที่สุด ในเรื่อง วิทยากร รองลงมา มีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับ มาก ได้แก่ ผู้รู้/ต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ เจ้าหน้าที่ และ การเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรม ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า Young Smart Farmer มีความศรัทธาในโครงการพัฒนา Young Smart Farmer กิจกรรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้การศึกษาดูงาน และการได้รับความรู้ในเรื่องที่ตนเองต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับ กฤษดาและคณะ : 2551 ที่วิจัยเรื่อง ศึกษาความต้องการฝึกอบรมและการจัดหลักสูตรการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรที่เหมาะสมสำหรับเกษตรกรรุ่นใหม่ในพื้นที่จังหวัดแพร่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการฝึกอบรมด้าน

เกษตรยั่งยืน ใช้เครื่องมือ การทัศนศึกษาดูงาน บรรยายและฝึกปฏิบัติ และกระบวนการรวมกลุ่มมีความสำคัญต่ออาชีพการเกษตร

2.9 แนวทางการส่งเสริม Young Smart Farmer

ความคิดเห็นต่อ แนวทางการส่งเสริม Young Smart Farmer พบว่าเห็นด้วยในระดับมากกับทางการส่งเสริม Young Smart Farmer ในประเด็นการสนับสนุนการสร้างเครือข่าย โดยเน้นให้คณะกรรมการ YSF ได้ทำหน้าที่ รองลงมา ได้แก่ ผลักดันให้ YSF มีบทบาททางสังคม และ ฝึกความเป็นผู้นำ ประสานการอบรม ดูงานที่น่าสนใจ จัดทำแผนพัฒนา YSF เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ และ ประชาสัมพันธ์ผลงาน YSF ต้นแบบเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ YSF รุ่นใหม่ จะเห็นได้ว่า ในการส่งเสริมในรูปแบบกลุ่มนั้น เครือข่ายเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนงานให้สัมฤทธิ์ผล ซึ่งสอดคล้องกับ กฤษฎาและคณะ : 2551 ที่วิจัยเรื่อง ศึกษาความต้องการฝึกอบรมและการจัดหลักสูตรการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรที่เหมาะสมสำหรับเกษตรกรรุ่นใหม่ในพื้นที่จังหวัดแพร่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการฝึกอบรมด้านเกษตรยั่งยืน ใช้เครื่องมือ การทัศนศึกษา ดูงาน บรรยายและฝึกปฏิบัติ และกระบวนการรวมกลุ่มมีความสำคัญต่ออาชีพการเกษตรซึ่งถือเป็นแนวทางในการพัฒนาที่สำคัญ

3. ข้อเสนอแนะ

3.1.1 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานภาครัฐ

- 1) ด้านมีความรู้ในเรื่องที่ทำอยู่
ควรส่งเสริมพัฒนาในด้านความสามารถในการเป็นเกษตรกรต้นแบบหรือจุดเรียนรู้ของ Young Smart Farmer ให้กับผู้อื่น
- 2) ด้านมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ
ควรเน้นการใช้สื่อบุคคล จากเจ้าหน้าที่รัฐ สื่อไอที เฟสบุค เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการประกอบกิจกรรมการเกษตรของ Young Smart Farmer เนื่องจากเป็นคนรุ่นใหม่ที่มีความรู้ ความสามารถในด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย
- 3) ด้านมีการบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด
ควรมีการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายให้กับ Young Smart Farmer ทั้งในระดับจังหวัด ระดับเขตและระดับประเทศ เพื่อให้มีความสามารถในการเชื่อมโยงการผลิตและการตลาดเพื่อให้ขายผลผลิตได้ และควรส่งเสริมด้านการจัดการของเหลือจากการผลิตที่มีประสิทธิภาพให้มากขึ้น

- 4) ด้านมีความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค โดยเฉพาะ เรื่อง GMP ควรเน้นให้ Young Smart Farmer ได้รับความรู้ด้านมาตรฐานความปลอดภัยในการผลิตให้มากยิ่งขึ้น
- 5) ด้านมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม โดยเน้นในเรื่องกิจกรรมช่วยเหลือชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่อง และให้มีกระบวนการผลิตที่ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม (Green Economy)
- 6) ด้านมีความภูมิใจในความเป็นเกษตรกร ควรเน้นหลักสูตรภาพรวมให้เกษตรกรมีความรู้ดีกว่ามีความภูมิใจในความเป็นเกษตรกรรักและหวงแหนถิ่นฐานบ้านเกิด

3.1.2 ข้อเสนอแนะต่อนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

- 1) การจัดหาวิทยากร ผู้รู้/ต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ มีความสำคัญมากในการมาเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมของ Young Smart Farmer ซึ่งตัววิทยากรที่มาถ่ายทอดความรู้จะต้องเป็นผู้รอบรู้ มีเทคนิคการบรรยายและฝึกปฏิบัติได้อย่างน่าสนใจ
- 2) สร้างแรงจูงใจและแสดงให้ Young Smart Farmer เห็นถึงความจริงใจใส่ใจช่วยเหลือในด้านการประกอบอาชีพการเกษตร เพื่อให้เขามีความศรัทธาและมีความเชื่อมั่นในการเข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมการเกษตร
- 3) เน้นตอบสนองความต้องการของผู้เข้าร่วมโครงการเป็นสำคัญ โดยการรับสมัครบุคคลตามคุณสมบัติที่กำหนด และให้ Young Smart Farmer มีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรการฝึกอบรมตามความสนใจและความต้องการของเขาร่วมกับภาครัฐ
- 4) ผลักดันให้ Young Smart Farmer มีบทบาททางสังคม และ ฝึกความเป็นผู้นำ ประธานการอบรม คูณานที่น่าสนใจ
- 5) จัดทำแผนพัฒนา Young Smart Farmer
- 6) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ Young Smart Farmer อย่างสม่ำเสมอ
- 7) ประชาสัมพันธ์ผลงาน Young Smart Farmer ต้นแบบเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ Young Smart Farmer รุ่นใหม่

3.1.3 ข้อเสนอแนะต่อ Young Smart Farmer

ควรมีการรวมกลุ่มระหว่างสมาชิก Young Smart Farmer สนับสนุนการสร้างเครือข่ายด้านการผลิต การตลาด โดยเน้นให้คณะกรรมการ YSF ได้ทำหน้าที่บริหารงานด้วยตนเองในรูปแบบคณะกรรมการเครือข่ายระดับจังหวัด ระดับเขตและระดับประเทศ

3.1.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของ Social Network ต่อกระบวนการพัฒนา Young Smart Farmer เพื่อให้ทราบถึงลักษณะการใช้งาน Social Network ในชีวิตประจำวัน อิทธิพลของ Social Network ต่อการประกอบอาชีพเกษตรกร

2) ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาเครือข่าย Young Smart Farmer ระดับเขต ประเทศ เพื่อศึกษาแนวทางในการสร้างเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ให้มีความเข้มแข็งความเป็นไปได้ในการจัดกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และความคิดเห็นต่อเครือข่าย Young Smart Farmer ระดับเขต ประเทศ ในการรวมกลุ่มเพื่อสร้างสังคมแห่งการแบ่งปัน ในด้านความรู้ เทคนิควิธีการ รวมไปถึงการจำหน่าย

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2556). *คู่มือปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร* การจัดการกระบวนการเรียนรู้: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2556). *คู่มือปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร* การพัฒนาองค์กรเกษตรกรวิสาหกิจชุมชน และเครือข่าย. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. ระบบสารสนเทศการผลิตทางด้านเกษตร online ประจำปี 2557. ค้นคืนวันที่ 18 กันยายน 2557. เข้าถึงได้จาก http://production.doae.go.th/report/report_use_area.php
- กฤษฎา พงษ์กำริณภาส ชูชีพ ชีพอุดม และธรรมรงค์ สิงห์อยู่เจริญ. (2550). ศึกษาความต้องการฝึกอบรมและการจัดหลักสูตรการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรที่เหมาะสมสำหรับเกษตรกรรุ่นใหม่ในพื้นที่จังหวัดแพร่. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- กิริติยา สวัสดิภาพ. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อความคาดหวังในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งตนเองของเกษตรกรรุ่นใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ
- ขวัญฟ้า รังสิยานนท์. การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้แนวพุทธสำหรับเด็กปฐมวัย. ค้นคืน วันที่ 2 มีนาคม 2557 จาก library.cmu.ac.th/moralcorner/sites/default/files/pictures/research1.pdf
- ข้อมูลพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจของจังหวัดระยอง ปี 2556/2557. ค้นคืนวันที่ 18 กันยายน 2557. เข้าถึงได้จาก <http://www.rayong.doae.go.th/plant%20economy.htm>
- คณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบาย Smart Farmer และ Smart Officer กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2556). *คู่มือการขับเคลื่อนนโยบาย Smart Farmer และ Smart Officer*.
- จิรประภา อัครบวร. (2554). *พัฒนาคนบนความยั่งยืน*. กรุงเทพฯ
- ชุติมา วนานันท์. (2552). การศึกษาปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแปรรูปผลไม้ จังหวัดจันทบุรี. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ธุรกิจการเกษตร) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ทัศนันท์ บุญสวน. (2550). กระบวนการเรียนรู้ของเยาวชนต่อวิธีการเปลี่ยนแปลงชุมชนเกษตร
ในชุมชนตำบลป่าสัก อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน. (วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต
ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

ทฤษฎีการเรียนรู้. ค้นคืนวันที่ 19 กันยายน 2557. เข้าถึงได้จาก

<http://www.novabizz.com/NovaAce/Learning.htm>.

แนวทาง. ค้นคืนวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2557. จาก <http://dict.longdo.com/search/แนวทาง>

สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย.2556-2557.สรุปผลการดำเนินงาน โครงการของสำนักงาน
เกษตรจังหวัดเลย ประจำปี 2557 จังหวัดเลย.

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ. (2557). ตัวแปร ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยทางส่งเสริมและ
พัฒนาการเกษตร. ใน ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยและสถิติเพื่อการส่งเสริมและ
พัฒนาการเกษตร. หน่วยที่ 6. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

บำเพ็ญ เขียวหวาน. (2557). การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง บทเรียนจาก
มสช.และ ภาคี. เอกสารประกอบการสัมมนาเชิงปฏิบัติการพัฒนา Young Smart
Farmer (ระยะที่ 2) วันที่ 20-23 พฤษภาคม 2557 ณ โรงแรมวรบุรีอโยธยา คอนเวนชัน
รีสอร์ท จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.

_____. (2557). การเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเกษตร.
เอกสารประกอบการสัมมนาเชิงปฏิบัติการพัฒนา Young Smart Farmer (ระยะที่ 1)
วันที่ 20-23 พฤษภาคม 2557 ณ ห้องประชุมกรมส่งเสริมการเกษตร ชั้น 5 อาคาร 1.

พัทมน เอี่ยมสูงศักดิ์. (2552). แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง
ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์)
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่

มานพ โปษยานุวัตร. (2555). การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอ
แกลง จังหวัดระยอง. (วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี

รุ่งอรุณ ไสยโสภณ. เอกสารสาระหลักการและแนวคิดประกอบการดำเนินงาน กศน. : คัมภีร์ กศน.
ค้นคืนวันที่ 1 มีนาคม 2557. จาก

ebook.nfe.go.th/nfe_ebook/data_ebook/20/14_111_120.pdf

รูปแบบการเรียนรู้. ค้นคืนวันที่ 19 กันยายน 2557. เข้าถึงได้จาก

http://www.novabizz.com/NovaAce/Learning/Cognitive_Style.htm

วสันต์ ชศสมแสน. (2550). การวิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์ในจังหวัด
เชียงใหม่. เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วิทยากร เชียงกูร. (2547). เรียนลึก ฐึ่ว ใช้สมองอย่างมีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์
พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. ความหมายของการพัฒนา. ค้นคืนวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2557.

จาก mgmtsci.stou.ac.th/downloads/ความหมายของการพัฒนา.pdf

ศรีสุดา พรหมพิมพ์. (2555). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตมังคุดตามระบบเกษตรอินทรีย์ของ
เกษตรกรใน ตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี.

(วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตร์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,นนทบุรี

สถานีฝนอำเภอเมืองระยอง. (2556). ข้อมูลปริมาณน้ำฝน ปี 2556.

_____. (2556). ข้อมูลความชื้นสัมพัทธ์จังหวัดระยอง ปี 2556.

ส่วนการทะเบียนราษฎร สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง : ที่ทำการปกครองจังหวัด
ระยอง. 2557. ข้อมูลประชากรจังหวัดระยอง.

สุพัตรา ชาติปัญญาชัย. (2549). กระบวนการเรียนรู้ : แนวคิด ความหมาย และบทเรียนใน
สังคมไทย. กรุงเทพฯ: พิธิษฐิ์ไทย ออฟเซต.

สำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง. (2555). เอกสารประกอบการประกวดสถาบันดีเด่นประจำปี 2555
สำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์, การพัฒนาชุมชน (พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนา
พานิช, 2526), หน้า 5.

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท (กรุงเทพมหานคร : ส.ส.น.ไทย
อนุเคราะห์ไทย, 2526), หน้า 1.

พัทยา สายหู, “การพัฒนาสังคม” ใน อมร รักษาสัตย์และ ชัดติยา วรรณสุด (บรรณาธิการ), *Ibid.*,
หน้า 586.

ทิตยา สุวรรณชฎ, “สังคมวิทยา” ใน วิทยาศาสตร์สังคม (กรุงเทพมหานคร : สำนักวิจัย สถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2517), หน้า 187-189.

วิทยากร เชียงกูร, การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมไทย : บทวิเคราะห์ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
ฉบับแกระ, 2527), หน้า 17-18.

อมร รัชสาสัย และ ชัตติยา วรรณสุด (บรรณาธิการ), **ทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนา
ประเทศ** (กรุงเทพมหานคร : ชุมชนสหกรณ์การขายและการซื้อแห่งประเทศไทย,
2515), หน้า 2-8.

T.R. Batten, **Community and Their Development** (London: Oxford University Press, 1959),
p. 2. **Ibid.**, pp. 18-19.

ภาคผนวก
แบบสัมภาษณ์

ลำดับเลขที่แบบสัมภาษณ์

วันที่สอบถาม...../...../.....

แบบสัมภาษณ์**เรื่อง แนวทางการพัฒนา Young Smart Farmer จังหวัดเลย****คำชี้แจง**

1. คำตอบในแบบสัมภาษณ์นี้จะนำไปใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้นซึ่งจะไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านแต่อย่างใด ดังนั้น จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านได้กรุณาตอบคำถามทุกข้อตรงตามความจริงที่ปฏิบัติและตรงตามความคิดเห็นของท่าน

2. แบบสัมภาษณ์นี้ แบ่งออกเป็น 7 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล สังคมและเศรษฐกิจ

ตอนที่ 2 ศักยภาพของ Young Smart Farmer ตามคุณสมบัติของ Smart Farmer

ตอนที่ 3 กระบวนการพัฒนา Young Smart Farmer ในปีงบประมาณ 2558

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบศักยภาพก่อนและหลังการอบรม

ตอนที่ 5 ปัจจัยเอื้อที่ทำให้การพัฒนา Young Smart Farmer ประสบความสำเร็จ

ตอนที่ 6 แนวทางการพัฒนา Young Smart Farmer

ตอนที่ 7 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการพัฒนา Young Smart Farmer

3. ผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้

(นันทิยา ศรีทัศนทา)

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

ปีการศึกษา 2558/59

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล สังคมและเศรษฐกิจ

1) ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล

สำหรับผู้วิจัย

1.1 เพศ

- ชาย หญิง

a111, a112

1.2 ปัจจุบันท่านมีอายุ.....ปี (เกิน 6 เดือนให้นับเป็น 1 ปี)

1.3 ระดับการศึกษาสูงสุดของท่านคือ

1. ประถมศึกษาปีที่ 4 2. ประถมศึกษาปีที่ 6
 3. มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า
 4. มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (ปวช.)
 5. อนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ปวส.)
 6.ปริญญาตรี 7. อื่นๆ (ระบุ).....

1.4 สถานภาพการสมรส

1. โสด 2. สมรส 3. หม้าย
 4. หย่า 5. แยกกันอยู่

1.5 ประสบการณ์การทำงานเกษตร.....ปี (เกิน 6 เดือนให้นับเป็น 1 ปี)

2) ปัจจัยทางด้านสังคม

2.1 การเป็นอาสาสมัครและผู้นำชุมชน (มีตำแหน่งทางสังคม)

1. ไม่เป็น
 2. เป็น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 1) ผู้นำชุมชน 2) อสม.
 3) สมาชิก อบต./เทศบาล 4) ผู้นำกลุ่มอาชีพต่างๆ
 5) อื่น ๆ ระบุ.....

2.2 การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร

1. ไม่เป็น
2. เป็น (โปรดระบุได้มากกว่า 1 กลุ่ม)
- 1) กลุ่มเกษตรกร 2) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
- 3) กลุ่มยุวเกษตรกร 4) อาสาสมัครเกษตร
- 5) อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน 6) สหกรณ์การเกษตร
- 7) กลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. 8) อื่นๆ ระบุ.....

2.3. การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	ระดับการได้รับข้อมูลด้านการเกษตร				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. แหล่งสื่อบุคคล					
1) ผู้นำชุมชน					
2) เพื่อนบ้าน					
3) เจ้าหน้าที่รัฐ					
4) เจ้าหน้าที่เอกชน					
5) อาสาสมัครเกษตร					
6) ประชาชนชาวบ้าน/ เกษตรกรปราชญ์					
2. แหล่งสื่อกลุ่ม					
1) การประชุม/ประชุมกลุ่มย่อย					
2) การอบรม/สาธิต					
3) การทัศนศึกษาดูงาน					
4) การฝึกปฏิบัติ					
5) ศูนย์เรียนรู้ต่าง ๆ					
1) วีดีทัศน์ (VCD)					
2) โทรทัศน์					
3) หนังสือพิมพ์					
4) นิตยสาร/การจัดงาน					
5) หอกระจายข่าว					
6) วิทยุทั่วไป					

7) สมาร์ทโฟน (Smart phone)					
----------------------------	--	--	--	--	--

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	ระดับการได้รับข้อมูลด้านการเกษตร				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4. เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT)					
1) เฟซบุ๊ก (Facebook)					
2) ไลน์ (Line)					
3) เว็บไซต์ (Website)					
4) อินเทอร์เน็ต (Internet)					
5) โปรแกรม/แอปพลิเคชัน (Program, Application)					

3) ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ

3.1 การถือครองที่ดิน รวมทั้งสิ้น.....ไร่

- 1. เป็นของตนเอง ลักษณะการถือครองประเภท
 - โฉนดที่ดิน.....ไร่ สปก.ไร่
 - นส.3.....ไร่ อื่น ๆ ระบุ.....ไร่
- 2. เช่า จำนวน..... ไร่
- 3. ทำในที่ดินของผู้อื่น จำนวน..... ไร่
- 4. อื่น ๆ ระบุ..... จำนวน..... ไร่

3.2 กิจกรรมการเกษตรที่ทำอยู่ รวมทั้งสิ้น.....ไร่

- 1. ข้าว จำนวน..... ไร่
- 2. ไม้ผล ระบุ..... จำนวน..... ไร่
- 3. พืชผัก ระบุ..... จำนวน..... ไร่
- 4. อื่น ๆ ระบุ..... จำนวน..... ไร่

3.3 จำนวนแรงงานด้านการเกษตร จำนวน.....คน

1. ชาย จำนวน..... คน
2. หญิง จำนวน..... คน
3. ภายในครัวเรือน คน
4. แรงงานจ้าง.....คน
- ในท้องถิ่น.....คน ต่างจังหวัด.....คน
- ต่างชาติ ระบุ..... จำนวน.....คน

3.4 รายได้ของครัวเรือน

- ภาคการเกษตร จำนวน..... บาทต่อปี
- นอกภาคการเกษตร จำนวน..... บาทต่อปี
- รายได้รวม.....บาทต่อปี

3.5 ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

- ค่าอุปโภค บริโภค..... บาทต่อปี
- ค่าใช้จ่ายภาคการเกษตร บาทต่อปี
- รายจ่ายรวม.....บาทต่อปี

3.6 แหล่งสินเชื่อและสภาพหนี้สิน

3.6.1 แหล่งสินเชื่อที่ใช้ในการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. ของตนเอง 2. ญาติ
3. กลุ่มออมทรัพย์ 4. กองทุนหมู่บ้าน
5. ธนาคารพาณิชย์ ระบุ..... 6. อื่น ๆ ระบุ.....

3.6.2 สภาพหนี้สิน

1. ไม่มี
2. มี ประมาณ..... บาท

ตอนที่ 2 ศักยภาพของ Young Smart Farmer ตามคุณสมบัติของ Smart Farmer

รายละเอียดคุณสมบัติพื้นฐาน	ระดับความสามารถ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. มีความรู้ในเรื่องที่ทำอยู่					
1.1 สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดเทคโนโลยี หรือ ให้คำแนะนำปรึกษาให้กับผู้อื่นได้					
1.2 สามารถเป็นเกษตรกรต้นแบบหรือจุดเรียนรู้ให้กับผู้อื่น					
2. มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ					
2.1 สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลทั้งจาก					
2.11เจ้าหน้าที่					
2.12Internet					
2.13Tablet					
2.14Smart Phone					
2.2 มีการบันทึกข้อมูล					
2.3 มีการใช้ข้อมูลมาประกอบการบริหารจัดการผลผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด					
2.4 มีการนำข้อมูลมาใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาอาชีพของตนเองได้					
3. มีการบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด					
3.1 มีความสามารถในการบริหารจัดการปัจจัยการผลิต แรงงาน และทุน ฯลฯ					
3.2 มีความสามารถในการเชื่อมโยงการผลิตและการตลาดเพื่อให้ขายผลผลิตได้					
3.3 มีการจัดการของเหลือจากการผลิตที่มีประสิทธิภาพ (Zero waste management)					

รายละเอียดคุณสมบัติพื้นฐาน	ระดับความสามารถ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4. มีความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค					
4.1 มีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐาน					
-GAP					
-GMP					
-เกษตรอินทรีย์					
4.2 ได้รับการอบรมเกี่ยวกับ มาตรฐาน					
-GAP					
-GMP					
-เกษตรอินทรีย์					
4.2 มีกระบวนการผลิตที่สอดคล้องกับมาตรฐาน GAP GMP เกษตรอินทรีย์ หรือมาตรฐานอื่น ๆ					
5. มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม/สังคม					
5.1 มีกระบวนการผลิตที่ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม (Green Economy)					
5.2 มีกิจกรรมช่วยเหลือชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่อง					
6. มีความภูมิใจในความเป็นเกษตรกร					
6.1 มีความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพการเกษตร					
6.2 รักและหวงแหนพื้นที่และอาชีพทางการเกษตรไว้ให้รุ่นต่อไป					
6.3 มีความสุขและพึงพอใจในการประกอบอาชีพการเกษตร					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นต่อกระบวนการพัฒนา Young Smart Farmer ในปีงบประมาณ 2558
โปรดให้ความคิดเห็นว่ากิจกรรมหรือเนื้อหาในข้อใดมีประสิทธิภาพมากหรือน้อย

ประเด็นการจัดกระบวนการเรียนรู้	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนา Young Smart Farmer ระยะที่ 1					
1.1 เนื้อหา					
1) ละลายพฤติกรรม/ปรับความคาดหวัง					
2) การจัดเตรียมแผนชีวิต					
3) กรวางแผนการผลิต แผนการตลาด					
4) การเสริมประสบการณ์ชีวิตด้าน การเกษตรของเยาวชนประเทศญี่ปุ่นและเกาหลี					
5) การปลูกพืชผสมผสานในแนวทางวน เกษตร					
6) การขยายพันธุ์พืช					
7) การเลือกตั้งคณะกรรมการระดับ จังหวัด					
8) ระดมความคิดเห็น แนวทางการพัฒนา YSF					
9) ระดมความคิดเห็น แนวทางการพัฒนา YSF					
10) การสร้างเครือข่ายการผลิต/ตลาด โดยจัดทำ ทำเนียบรุ่น/Line/Facebook					
11) การสร้างเครือข่ายการผลิต/ตลาด โดยจัดทำ ทำเนียบรุ่น/Line/Facebook					
1.2 วิธีการ					
1) กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์					
2) บรรยาย เสริมประสบการณ์ชีวิต					

ประเด็นการจัดกระบวนการเรียนรู้	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3) การเสวนา/ระดมความคิดเห็น					
4) ศึกษาดูงานสวนวนเกษตร					
5) สาธิต/ฝึกปฏิบัติการขยายพันธุ์พืช					
6 จัดทำแผนพบปะตามความต้องการ					
1.3 วิทยากร โดยรวม					
1.4 สถานที่อบรม ศึกษาดูงาน					
1.5 ระยะเวลา					
1) 2 วัน					
2) ช่วงเวลา (เดือนเมษายน)					
2. การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนา Young Smart Farmer ระยะที่ 2					
2.1 เนื้อหา					
1) ศึกษาดูงานการทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่					
2) การผลิตพืชปลอดภัยและได้มาตรฐานตามระบบเกษตรอินทรีย์และระบบ GAP					
3) การผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ					
4) การปลูกหญ้าแฝก บำรุงดิน					
5) การจัดทำบัญชีครัวเรือน					
6) การเลี้ยงกบ/ปลาน้ำจืด					
7) การเลี้ยงไก่ไข่					
8) การฝึกปฏิบัติการทำสบู่ขมิ้น น้ำผึ้ง					
9) การศึกษาดูงานกระบวนการบริหารจัดการศูนย์ข้าวชุมชน					
10) การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน					

ประเด็นการจัดกระบวนการเรียนรู้	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
11) การป้องกันกำจัดศัตรูพืช					
2.2 วิธีการ					
1) ทดสอบ เรียนรู้ ดูงาน จากตัวอย่างของจริง					
2) สาธิต ฝึกปฏิบัติ (ขยายผลผลิตปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ การฝึกปฏิบัติการทำสบู่มัน น้ำผึ้ง					
3) ศึกษาดูงาน (การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่และกิจกรรมต่างๆภายในฟาร์ม)					
4) บรรยาย (ศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนและ การบริหารจัดการกลุ่ม)					
2.3 วิทยากรโดยรวม					
2.4 สถานที่อบรม ศึกษาดูงาน					
2.5 ระยะเวลา					
1) 2 วัน					
2) ช่วงเวลา(เดือนพฤษภาคม)					

ตอนที่ 4 สักยภาพของ Young Smart Farmer ตามคุณสมบัติของ Smart Farmer (หลังการจัดเวที)

รายละเอียดคุณสมบัติพื้นฐาน	ระดับความสามารถ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. มีความรู้ในเรื่องที่ทำอยู่					
1.1 สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดเทคโนโลยี หรือ ให้คำแนะนำปรึกษาให้กับ ผู้อื่นได้					
1.2 สามารถเป็นเกษตรกรต้นแบบหรือจุด เรียนรู้ให้กับผู้อื่น					
2. มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ					
2.1 สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลทั้งจาก					
2.11เจ้าหน้าที่					
2.12Internet					
2.13Tablet					
2.14Smart Phone					
2.2 มีการบันทึกข้อมูล					
2.3 มีการใช้ข้อมูลมาประกอบการบริหาร จัดการผลผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการ ของตลาด					
2.4 มีการนำข้อมูลมาใช้ในการแก้ไขปัญหา และพัฒนาอาชีพของตนเองได้					
3. มีการบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด					
3.1 มีความสามารถในการบริหารจัดการ ปัจจัยการผลิต แรงงาน และทุน ฯลฯ					
3.2 มีความสามารถในการเชื่อมโยงการผลิต และการตลาดเพื่อให้ขายผลผลิตได้					

รายละเอียดคุณสมบัติพื้นฐาน	ระดับความสามารถ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4. มีความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค					
4.1 มีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐาน					
-GAP					
-GMP					
-เกษตรอินทรีย์					
4.2 ได้รับการอบรมเกี่ยวกับ มาตรฐาน					
-GAP					
-GMP					
-เกษตรอินทรีย์					
4.2 มีกระบวนการผลิตที่สอดคล้องกับมาตรฐาน GAP GMP เกษตรอินทรีย์ หรือมาตรฐานอื่น ๆ					
5. มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม/สังคม					
5.1 มีกระบวนการผลิตที่ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม (Green Economy)					
5.2 มีกิจกรรมช่วยเหลือชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่อง					
6. มีความภูมิใจในความเป็นเกษตรกร					
6.1 มีความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพการเกษตร					
6.2 รักและหวงแหนพื้นที่และอาชีพทางการเกษตรไว้ให้รุ่นต่อไป					
6.3 มีความสุขและพึงพอใจในการประกอบอาชีพการเกษตร					

ตอนที่ 5 ปัจจัยเอื้อที่ทำให้การพัฒนา Young Smart Farmer ประสบความสำเร็จ

โปรดให้ความคิดเห็น ปัจจัยใดที่จะพัฒนาให้ Young Smart Farmer ประสบความสำเร็จ

ปัจจัย	ระดับการส่งผลต่อการส่งเสริม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. สมาชิก Young Smart Farmer					
อายุ					
กิจกรรมการเกษตร(ข้าว ไม้ผล พืชไร่ สวนผสม)					
ระดับการทำการเกษตร (พอเพียง เศรษฐกิจ สังออก)					
การเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรม					
2. เจ้าหน้าที่					
2.1 สำนักงานเกษตรอำเภอ					
2.2 สำนักงานเกษตรจังหวัด					
3. กิจกรรมในการเรียนรู้แต่ละครั้ง					
4. เนื้อหาหลักสูตร					
5. วิทยากร					
6. ผู้รู้/ต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ					
7. แหล่งเรียนรู้					
8. หน่วยงานภาคีเครือข่าย					
9. ระยะเวลาการเรียนรู้แต่ละครั้ง					

ตอนที่ 6 ระดับความคิดเห็นในแนวทางการพัฒนา Young Smart Farmer

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. จัดทำแผนพัฒนา YSF					
2. เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ					
3. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบบเพื่อนเยี่ยมเพื่อน					
4. ประสานกิจกรรมการผลิต การตลาด					
5. ประสานการอบรม ดูงานที่น่าสนใจ					
6. สนับสนุนการสร้างเครือข่าย โดยเน้นให้คณะกรรมการ YSF ได้ทำหน้าที่					
7. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทาง social network					
8. ผลักดันให้ YSF มีบทบาททางสังคม					
9. ฝึกความเป็นผู้นำ					
10. ประชาสัมพันธ์ผลงาน YSF ต้นแบบเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ YSF รุ่นใหม่					
11. อื่นๆ (ระบุ)					

ตอนที่ 7 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการพัฒนา Young Smart Farmer

ประเด็นปัญหา	การมีปัญหา		ข้อเสนอแนะ
	ไม่มี	มี	
1. ไม่มีความรู้ในเรื่องที่ทำอยู่			
1.1 ไม่สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดเทคโนโลยี หรือให้คำแนะนำปรึกษาให้กับผู้อื่นได้			
1.2 ไม่สามารถเป็นเกษตรกรต้นแบบหรือจุดเรียนรู้ให้กับผู้อื่น			
2. ไม่มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ			
2.1 ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลทั้งจาก			
2.11เจ้าหน้าที่			
2.12Internet			
2.13Tablet			
2.14Smart Phone			
2.2 ไม่มีการบันทึกข้อมูลและใช้ข้อมูลมาประกอบการวิเคราะห์วางแผนก่อนเริ่มดำเนินการ			
2.3 ไม่มีการบันทึกข้อมูลและใช้ข้อมูลมาประกอบการบริหารจัดการผลผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด			
2.4 ไม่มีการนำข้อมูลมาใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาอาชีพของตนเองได้			

ประเด็นปัญหา	การมีปัญหา		ข้อเสนอแนะ
	ไม่มี	มี	
3. ไม่มีการบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด			
3.1 ไม่มีความสามารถในการบริหารจัดการปัจจัยการผลิต แรงงาน และทุน ฯลฯ			
3.2 ไม่มีความสามารถในการเชื่อมโยงการผลิตและการตลาด เพื่อให้ขายผลผลิตได้			
3.3 ไม่มีการจัดการของเหลือจากการผลิตที่มีประสิทธิภาพ (Zero waste management)			
4. ไม่มีความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค			
4.1 ไม่มีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐาน			
-GAP			
-GMP			
-เกษตรอินทรีย์			
4.2 ไม่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับมาตรฐาน			
-GAP			
-GMP			
-เกษตรอินทรีย์			
4.2 ไม่มีกระบวนการผลิตที่สอดคล้องกับมาตรฐาน GAP GMP เกษตรอินทรีย์ หรือมาตรฐานอื่น ๆ			

ประเด็นปัญหา	การมีปัญหา		ข้อเสนอแนะ
	ไม่มี	มี	
5. ไม่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม/สังคม			
5.1 ไม่มีกระบวนการผลิตที่ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม (Green Economy)			
5.2 ไม่มีกิจกรรมช่วยเหลือชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่อง			
6. ไม่มีความภูมิใจในความเป็นเกษตรกร			
6.1 ไม่มีความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพการเกษตร			
6.2 ไม่มีความรักและหวงแหนพื้นที่และอาชีพทางการเกษตรไว้ให้รุ่นต่อไป			
6.3 ไม่มีความสุขและพึงพอใจในการประกอบอาชีพการเกษตร			

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็น

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางนันทิยา ศรีทัตจันทา
วัน เดือน ปีเกิด	20 พฤษภาคม 2517
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
ประวัติการศึกษา	ประถมศึกษา 1-6 ณ โรงเรียนเทศบาล 4 วัดโพธิ์วาราม มัธยมศึกษา 1-6 แผนกวิทย์-คณิต ณ โรงเรียนสตรีราชินูทิศ อุดรธานี ระดับอุดมศึกษา ปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาวิชาเอก โรคพืช ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน
สถานที่ทำงาน	กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

